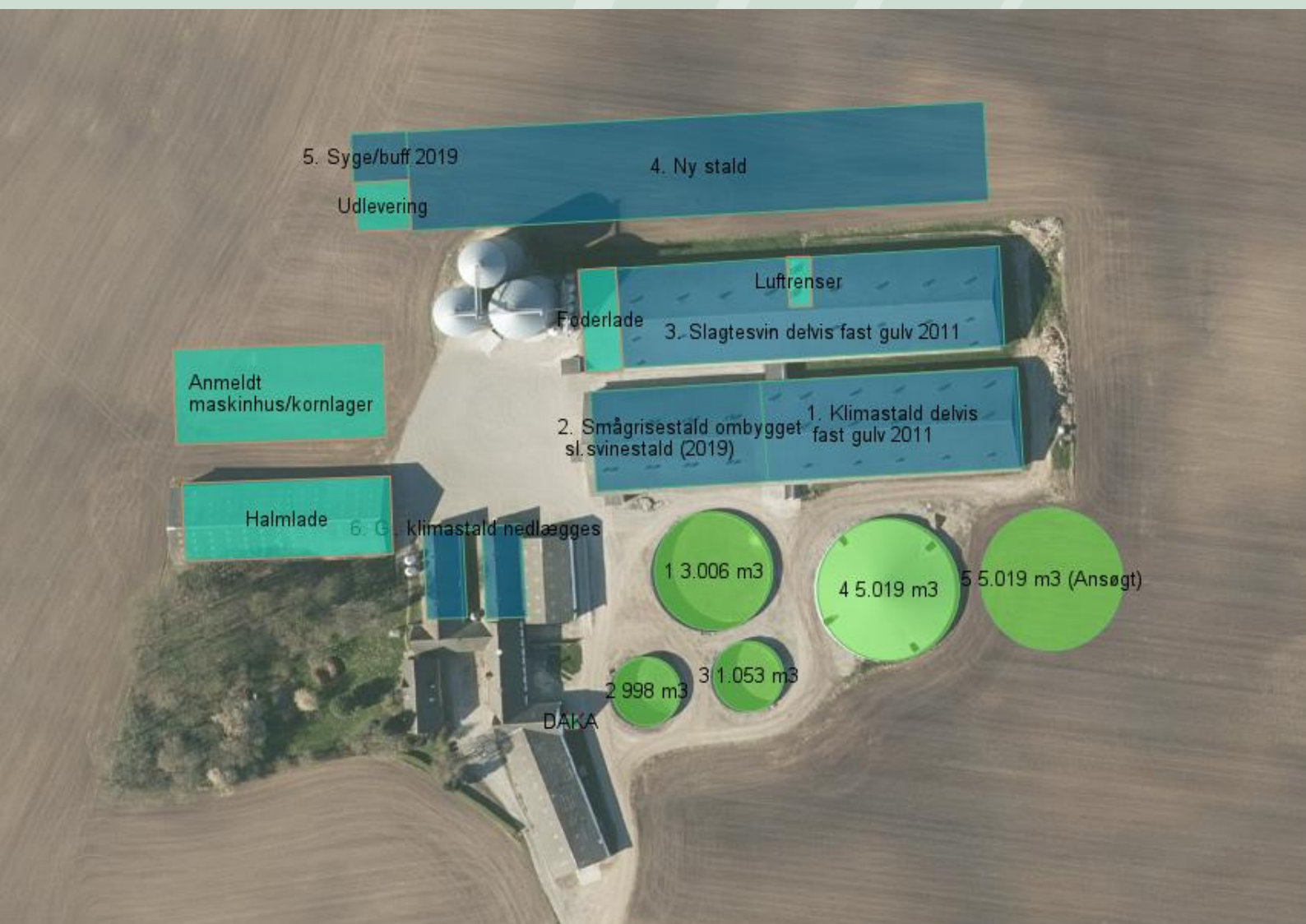

Miljøgodkendelse

Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg

Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning § 16a

27. januar 2020

Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg

DATABLAD

Beliggenhed	Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg
Ejer	Karl Ole Jokumsen
Adresse	Svejstrupvej 8, 8660 Skanderborg
Tlf. nr.	40295811
E-mail.	kojokumsen@mail.dk
Matr. Nr. og Ejerlav	2b Bjedstrup By, Dover
CVR nr.	26114675
Ejendoms nr.	11054
Driftsansvarlig	Karl Ole Jokumsen
Brugstype	Smågrise og slagtesvin
Tilsynsmyndighed	Skanderborg Kommune
Godkendelses dato	27. januar 2020
Næste revurdering	2028

Indhold

1.	Afgørelse	5
1.1	Godkendt produktionsareal	5
1.1.1	Frist for udnyttelse	6
1.2	Vilkår	6
1.2.1	Generelle vilkår	6
1.2.2	Vilkår om beplantning	7
1.2.3	Vilkår om produktionsareal	7
1.2.4	Vilkår om gyllebeholdere	7
1.2.5	Vilkår om hyppig udslusning (etape 1)	8
1.2.6	Vilkår om ventilationsafkast (etape 2) – forudsætninger for OML-beregningen	8
1.2.7	Vilkår om gyllekøling	8
1.2.8	Vilkår til biologisk luftrensning	9
1.2.9	Vilkår til kemisk luftrensning (etape 2)	9
1.2.10	Vilkår om støj	9
1.2.11	Vilkår om håndtering af affald	10
1.2.12	Vilkår om bekæmpelse af skadedyr	10
1.2.13	Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand	10
1.2.14	Vilkår om egenkontrol	10
1.2.15	Vilkår til forebyggelse af uheld	11
1.2.16	Vilkår ved ophør	11
1.3	Offentliggørelser	11
1.4	Klagevejledning	12
1.5	Lovgivningsmæssig baggrund	13
1.6	Resume af godkendelse	14
1.7	Alternative løsninger og ophør	15
1.7.1	Alternative placeringer	15
1.7.2	0-Løsning	15
1.7.3	Foranstaltninger ved produktionsophør	15
2.	Miljøvurdering	16
2.1	Produktionsareal og husdyrhold	16
2.2	Beliggenhed	17
2.2.1	Erhvervsmæssige nødvendige bygninger	18
2.2.2	Faste afstandskrav	19
2.2.3	Landskab	19
2.2.4	Geologiske interesseområder	22
2.2.5	Kulturhistorie	23
2.3	Opbevaringskapacitet	23
2.4	Affald	24
2.5	Potentielle nabogener	24
2.5.1	Lugt	24
2.5.2	Skadedyr	29
2.5.3	Støv	30
2.5.4	Støj	30
2.5.5	Rystelser	31
2.5.6	Lys	32
2.5.7	Transporter til og fra ejendommen	32
2.5.8	Andet om befolkningen og menneskers sundhed	32
2.6	Jord, grundvand og overfladevand	33
2.6.1	Overfladevand	33
2.6.1	Jord og grundvand	35

2.7	Natur	37
2.7.1	Natura 2000, kategori 1 natur	38
2.7.2	Anden beskyttet natur, kategori 2-og kategori 3-natur	39
2.7.3	Skov	44
2.7.1	Bilag IV arter	46
2.8	BAT.....	46
2.8.1	Ammoniakemission	47
2.8.2	Fodring.....	49
2.8.3	Vand- og energiforbrug.....	49
2.8.4	Management og miljøledelse	50
2.8.5	Grænseoverskridende virkninger	50
	Indkomne bemærkninger i første nabo-høring.	51

1. Afgørelse

1.1 Godkendt produktionsareal

Skanderborg Kommune har den 14. juni 2019 modtaget en opdateret ansøgning om miljøgodkendelse for husdyrproduktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, 2b, Bjedstrup By, Dover.

Skanderborg Kommune meddeler hermed godkendelse til et produktionsareal på 4.465 m² i etape 1/ 7.034 m² i etape 2 på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, som består af:

Staldnavn	Produktionsareal netto, etape 1, m ²	Produktionsareal netto, etape 2, m ²	Dyretype	Staldsystem
1	1.334	1.334	Smågrise	Toklima, delvis spaltegulv
2	902	902	Smågrise (slagtesvin i etape 1)	Toklima, delvis spaltegulv (drænet gulv i etape 1)
3	1.809	1.809	Slagtesvin	Delvis fast, 25-49 % fast gulv
4	-	2.904	Slagtesvin	Delvis fast gulv (25-49 %)
5	-	85	Sygesti Flexgruppe: slagtesvin og smågrise	Delvis fast gulv (25-49 %)
6	420	-	Smågrise	Delvis spaltegulv
I alt	4.465	7.034	-	

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne, så længe vilkårene for godkendelsen overholdes.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til *Husdyrgodkendelsesloven*¹ – samt reglerne i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*², som begge har til formål at begrænse forurening og gener fra erhvervs-mæssige husdyrbrug.

Afgørelsen er truffet på grundlag af ansøgning nr. 210416, version 3, herunder beregningsmodeller fra ansøgningssystemet, den indsendte miljøkonsekvensrapport, OML-beregning, øvrige bilag til ansøgningen og scenarieberegninger i skema 214705 (BAT for etape 2) og 214706 (BAT i etape 1) og kommunens registreringer og vurderinger.

Det aktuelle projekt er vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Projektet forudsættes at leve op til de gældende vand- og naturplaner.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning mv.

² Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen nr. 1261 af 29. november 2019

Miljøgodkendelsen erstatter den hjemviste godkendelse af 31. august 2018 og den tidligere miljøgodkendelse fra 17. december 2008 med tillæg fra 14. juni 2011 på samme ejendom. Der stilles nye vilkår, som skal sikre at den samlede produktion lever op til kravene i den gældende husdyrbrugslov.

Hvis denne miljøgodkendelse påklages og derefter hjemsendes, eller ændres til et afslag, vil den oprindelige miljøgodkendelse fra 2008 + tillæg fra 2011 fortsat være gældende.

Tilsynsmyndigheden kan ændre vilkårene i godkendelsen ved påbud eller nedlægge forbud imod fortsat drift, når der er forløbet 8 år efter meddelelsen af godkendelsen, jf. husdyrbrugsloven § 41.

Vi gør opmærksom på, at etablering af de nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet tilladelse til udledningen af overfladevand og givet en byggetilladelse fra Skanderborg Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at godkendelsen ikke fritager fra andre krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

1.1.1 Frist for udnyttelse

Senest 6 år efter godkendelsen er meddelt, skal godkendelsen være udnyttet. Det vil sige at nyt byggeri skal være færdigmeldt og produktionen startet. Hvis en del af afgørelsen ikke er udnyttet, bortfalder den del, som ikke er udnyttet.

Hvis godkendelsen derefter ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet.

1.2 Vilkår

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår, under forudsætning af at projektet udføres som ansøgt. Ændringer af projektet kræver, at der udarbejdes et tillæg til godkendelsen.

Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

1.2.1 Generelle vilkår

1. Et eksemplar af nærværende godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig på landbruget, og driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.
2. Landbrugets indretning og drift skal miljømæssigt være i overensstemmelse med de oplysninger i ansøgningen, der ligger til grund for godkendelsen, herunder de vilkår som er stillet for godkendelsen.
3. Opbevaring af diesel og fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
4. Der skal foreligge særskilt tilladelse til håndtering af regnvand fra tage og befæstede arealer, inden der udarbejdes en byggetilladelse til den nye stald.
5. Inden der sættes dyr i den nye stald, skal kommunen have godkendt både luftrensning i stald 4 og forhøjede ventilationsafkast jf. denne godkendelse samt at foderanlæg er fjernet fra de stalde til smågrise, som ikke indgår i etape 2.

1.2.2 Vilkår om beplantning

6. Der skal etableres skærmende beplantning/læhegn syd og øst for gyllebeholdere og stalde og langs skel mod nordvest jf. kort på figur 2-5. Derudover skal der plantes enkeltstående træer, som danner stor krone nord/nordvest for siloerne. Beplantningerne skal bestå af hjemmehørende arter.
7. Allerede etableret beplantning langs skel mod nordvest og nye beplantninger skal løbende vedligeholdes.
8. Beplantning syd og øst for de eksisterende stalde og gyllebeholdere (etape 1) skal etableres senest 1 år efter denne godkendelse er givet.
9. Beplantning øst og vest for stald 4 og 5 (etape 2) skal etableres senest 1 år efter den nye stald er bygget.

1.2.3 Vilkår om produktionsareal

10. Bygningerne skal placeres, som ansøgt, se figur 2-1.
11. I staldafsnit 6 "de gamle klimastalde" skal foderanlæg fjernes (etape 2).
12. Den nye staldbygning (staldafsnit 4 og 5) skal opføres i samme kote som de eksisterende, og i tilsvarende, ikke-reflekterende materialer og farver (etape 2).
13. Produktionsareal, gulvprofil og dyretype i hvert staldafsnit skal stemme overens med tabel 1-1:

Tabel 1-1 Godkendt produktionsareal

Staldnavn	Produktionsareal netto, etape 1, m ²	Produktionsareal netto, etape 2, m ²	Dyretype	Staldsystem
1	1.334	1.334	Smågrise	Toklima, delvis spaltegulv
2	902	902	Smågrise (slagtesvin i etape 1)	Toklima, delvis spaltegulv (drænet gulv i etape 1)
3	1.809	1.809	Slagtesvin	Delvis fast, 25-50 % fast gulv
4	-	2.904	Slagtesvin	Delvis fast gulv (25-49 %)
5	-	85	Flexgruppe: slagtesvin og smågrise	Delvis fast gulv (25-49 %)
6	450	-	Smågrise	Delvis spaltegulv
I alt	4.465	7.034	-	

Tabelnoter Se figur 2-1

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne.

14. Hvis der sker ændringer i dyrenes placering indenfor de angivne stalde, skal der ved tilsyn foreligge en tegning over staldene, hvor produktionsarealet er indtegnet, så det fremgår, at produktionsarealet er max. 4.465/7.034 m².

1.2.4 Vilkår om gyllebeholdere

15. De fem gyllebeholdere må maksimalt have overflade arealer på; 248, 262,745,1074 og 1070 m²
16. Gyllebeholderen fra 2012 i etape 1 (1074 m²) og den nye gyllebeholder i etape 2 (1070 m²) skal begge have fast overdækning.

17. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
18. Skader på teltdugen skal repareres inden én uge efter den er opstået. Hvis det ikke kan lade sig gøre, skal der indgås en aftale om reparation inden for to dage og tilsynsmyndigheden skal underrettes.
19. Opbevaringsanlæggene for husdyrgødning på ejendommen skal have en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder.

1.2.5 Vilkår om hyppig udslusning (kun etape 1)

20. I stald 2 (fra 2001 til slagtesvin) skal gyllen udsluses mindst hver 7. dag.
21. Udslusningen skal ske på hverdage mellem 8 og 16.
22. Der skal monteres en teknologi, som automatisk kan logge, hvornår gylleudslusningen finder sted.

1.2.6 Vilkår om ventilationsafkast (etape 2) – forudsætninger for OML-beregningen

23. Der skal monteres miljøkryds i alle ventilationsafkast på alle stalde, inden der sættes dyr i de nye stalde.
24. Ventilationsafkast på den nye slagtesvinestald (stald 4) skal være 0,92 m i diameter (ydre mål), 0,65 m i sygestalden (stald 5) og 0,82 m i de fire afkast fra luftrenseren som forudsat i OML-beregningen. Se tabel 2-5 og bilag 4 til den Miljøtekniske redegørelse.
25. Ventilationsafkastene på den nye slagtesvinestald skal placeres på tagryggen som forudsat i OML-beregningen i en højde på 9,5 m over jorden og 8 m over jorden for afkast fra luftrensere og sygstien. Se tabel 2-5 og bilag 4 til den Miljøtekniske redegørelse.
26. På stald 3 forhøjes de 8 nordlige afkast til 9,0 m og de 8 sydlige afkast til 9,5 m over jorden og konus fjernes, så den indre diameter reduceres til 0,55 m, som forudsat i OML-beregningen. Se tabel 2-5 og bilag 4 til den Miljøtekniske redegørelse.
27. På stald 1 forhøjes fem nordlige afkast til 9,0 m over jorden og konus fjernes, så den indre diameter reduceres til 0,55 m, som forudsat i OML-beregningen. Se tabel 2-5 og bilag 4 til den Miljøtekniske redegørelse.
28. De resterende ventilationsafkast må ikke ændres, ud over at der skal sættes miljøkryds i.
29. Ved ændring af ventilationsafkast skal der forud for ændringen indsendes en redegørelse, som viser at lugtkriteriet fortsat er overholdt.

1.2.7 Vilkår om gyllekøling

30. Gyllekanalerne i stald 3, 1.180 m² kanaler, skal være forsynet med køleslanger, der er forbundet med en varmepumpe.
31. Varmepumpen skal levere en årlig køleeffekt på mindst 121.974 kWh i etape 1 og mindst 84.762 kWh i etape 2. (Med køleeffekt på 39,12 kW skal anlægget være i drift mindst i 3118 timer i etape 1 og 2167 timer i etape 2)
32. Der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpen. Den skal være forsynet med en timetæller, der viser den årlige driftstid.
33. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm og en sikkerhedsanordning, der stopper anlægget i tilfælde af lækage. Anlægget skal herefter genstartes manuelt.
34. Vedligeholdelse skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Denne vejledning skal opbevares på ejendommen.
35. Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på den nye pumpe indsendes til Skanderborg Kommune før udskiftningen.

1.2.8 Vilkår til biologisk luftrensning

36. Stald 3, slagtesvinestald fra 2011, skal tilsluttes et 2-trins biologisk luftrensningsanlæg fra Skov. Ventilationssystemet skal være dimensioneret til at luftrensningsanlægget behandler 56.000 m³ luft pr. time, som svarer til 20 % af den maksimale dimensionerede ventilationskapacitet i stald 3. De første 0 – 56.000 m³ luft pr. time udsugningsluft skal altid ledes gennem luftrensningsanlægget.
37. Luftrensningsanlæggene skal forsynes med differenstrykmåler, vandmåler samt ledningsevne-sensor. Ledningsevne-sensoren skal være placeret i bundkar til filter 2.
38. Luftrensningsanlægget skal være i drift året rundt med forbehold for mindre driftstop i forbindelse med rengøring, vedligehold og serviceeftersyn.
39. Luftrensningsanlæggenes ledningsevne skal være indstillet i henhold til SKOVs anbefalinger og må ikke overstige 15 mS/cm i bundkar ved filter 2.
40. Tryktabet over luftrensningsanlæggene bør ikke overstige 45 pascal (Pa).
41. Luftrensningsanlæggene skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.

1.2.9 Vilkår til kemisk luftrensning (etape 2)

42. I stald 4 installeres to styk kemisk luftrensning af typen Munters MAC 2, fordelt på to afkast.
43. Kapaciteten skal være mindst 2*25.000 m³ luft gennem renserne (=11,11% af ventilations kapaciteten).
44. Ventilationsbehovet skal altid først dækkes gennem den kemiske luftrensning. Første når behovet overstiger luftrensernes kapacitet benyttes de øvrige afkast.
45. Luftrensnings anlægget skal være i drift hele året.
46. Der må kun anvendes svovlsyre i anlægget, med en pH på max 4,0.
47. Tryktabet må maksimalt være 40 pascal (Pa)
48. Der skal etableres automatisk logning, som dokumentation for drift af anlægget.
49. Luftrensningsanlægget skal vedligeholdes jf. producentens vejledning, og der skal indgås en skriftlig serviceaftale til kontrol og vedligeholdelse af anlægget.

1.2.10 Vilkår om støj

50. Husdyrbrugets bidrag til støjniveauet målt ved nabobeboelse i det åbne land må i intet punkt overstige følgende grænseværdier:

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	Ref.tid 7 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 4 timer
Søn- og helligdage	Kl.07.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	Ref.tid 1 time
Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	Ref.tid ½ time

Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter 1,5 m over terræn. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) på noget tidspunkt ved boliger.

Støjvilkårene for landbrugsdrift omfatter al støj fra virksomheden, dvs. også støj fra køretøjer på ejendommens bygningsmatrikel. Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

1.2.11 Vilkår om håndtering af affald

51. Der skal foreligge dokumentation for korrekt bortskaffelse af affald f.eks. i form af kvitteringer fra aftagende firmaer.

1.2.12 Vilkår om bekæmpelse af skadedyr

52. Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, skadedyrlaboratoriet.
53. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

1.2.13 Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand

54. I forbindelse med påfyldning af gyllevognen må der ikke spildes flydende husdyrgødning på jorden således, at der er fare for forurening af jord, grundvand, vandløb eller dræn.
55. Der skal anvendes gyllevogn med påmonteret sugetårn, som svinger ind over tanken, eller der skal anlægges en læsseplads, hvorfra spild ledes til en opsamlebeholder.
56. Gødning og vaskevand fra udleveringsrampen skal ledes til gyllekanalerne eller til en opsamlingsbeholder og videre til gyllebeholderen.
57. Flydende foder eller gødningsstoffer må ikke ved spild kunne afledes til dræn eller vandløb.
58. Spildevand fra vask af stalde betragtes som flydende husdyrgødning, som skal ledes til en gyllebeholder, da det kan indeholde rester af foder og gødning.

1.2.14 Vilkår om egenkontrol

59. Det skal kunne dokumenteres at ovenstående vilkår er overholdt. Der skal føres en logbog eller produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
 - Dokumentation for fasefodring eller min. 100 pct. fytase eller andet letfordøjeligt uorganisk fosfor
 - Luftrensningsanlæg; Logbog/udskrift fra luftrensningsanlæggene, hvor der registreres;
 - *Ledningsevne/pH*
 - *Driftstid*
 - *Vandforbrug*
 - *Tryktab*
 - *Rengøring/skift af filtre*
 - *Driftstop; årsag og varighed*
 - *Driftstop ud over service, på mere end 1 dag skal meddeles til Skanderborg Kommune*
 - Skriftlig serviceaftale med leverandørerne af luftrensningsanlæggene
 - *Anlægget skal kontrolleres mindst hver 4. måned*
 - *Kalibrering af ledningsevne-sensor mindst en gang årligt*
 - Gyllekøling

- Skriftlig serviceaftale med leverandør/godkendt montør, om service mindst én gang årligt
 - Alle driftstop skal registreres i logbog/udskrift
 - Årlig opgørelse over driftstid/ydet effekt/udskrift fra datalogger skal opbevares på husdyrbruget og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende
 - Driftstop på mere end 1 uge skal meddeles til Skanderborg Kommune
- Hyppig udslusning af gylle (etape 1)
 - Udskrift fra datalogger, som viser at udslusningen overholder vilkårene om hyppig udslusning
 - Dokumentation for håndtering af affald
 - Registrering af forbrug af vand og el
60. Miljøledelse – for IE-virksomheder, som indeholder: miljøpolitik ud fra de aktuelle miljøforhold på ejendommen, fastsatte miljømål og en handlingsplan.

1.2.15 Vilkår til forebyggelse af uheld

61. Landbruget skal indrettes og drives således, at spild og andet utilsigtet udslip af forurenende stoffer forhindres og forebygges.
62. Pumpning af gylle til gyllevogn skal ske under opsyn. Pumpeanlægget til og fra gyllebeholderen skal være udformet, så pumpen ikke kan aktiveres ved et tilfælde, evt. ved brug af nøgle.
63. Der skal foreligge en beredskabsplan på ejendommen, med relevante kort og telefonnumre, som er synlige for alle med ærinder på ejendommen.
64. Ved uheld der afstedkommer risiko for forurening af miljøet, skal beredskabet straks orienteres via tlf. 112.

1.2.16 Vilkår ved ophør

65. Ved ophør af driften på ejendommen skal stalde m.v. rengøres og alle oplag af husdyrgødning, foder, affald og lignende bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
66. Ophør af husdyrbruget eller permanent nedsættelse af dyreholdet til under stipladsgrænsen eller til under 25 % af produktionsarealet skal meddeles til Skanderborg Kommune.
Husdyrbruget skal senest 4 uger efter driftsophør anmelde dette til kommunen med et oplæg til vurdering efter § 38 k, stk. 1, i jordforureningsloven.

1.3 Offentliggørelser

Den 13. august 2019 har Skanderborg Kommune offentliggjort på kommunens hjemmeside, at vi har modtaget en fornyet ansøgning. Der var frist til 29. august 2019 til at komme med bemærkninger og bede om at få udkast til godkendelse til kommentering.

Første udkast til afgørelsen blev den 1. november 2019 sendt i høring hos ansøger og konsulent.

Naboer inden for konsekvenszonen på 1505 m, borgere der havde henvendt sig i for-høringsperioden og ansøger fik ved brev af 18. november 2019 udkastet tilsendt, og blev orienteret om at de havde mulighed

inden for 30 dage at indsende eventuelle kommentarer til Skanderborg Kommune indtil den 18. december 2019.

Relevante bemærkninger, som er indkommet i forbindelse med høringen, er inddraget i sagsbehandlingen og indarbejdet i dette udkast, i det omfang det har været relevant. Resume af de indkomne bemærkninger og kommunens kommentarer findes i bilag.

Afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrproduktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, er truffet den 27. januar 2020 og offentliggøres på Skanderborg Kommunes hjemmeside [www.skanderborg.dk/bliv hørt](http://www.skanderborg.dk/bliv_hørt), den 28. januar 2020.

1.4 Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest tirsdag d. 25. februar 2020.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af nmkn.dk. Klageportalen ligger på borger.dk og virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning. Udnyttelse af afgørelsen i klageperioden, og mens en eventuel klage behandles, sker derfor på eget ansvar.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- 2) Klageren får helt eller delvist medhold i klagen
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi, klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets kompetence.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis klager har indledt forhandlinger med ansøger og/eller kommunen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret – for eksempel hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Ifølge § 90 i *Husdyrgodkendelsesloven* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Følgende kan klage:

Ansøger, miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

Information om afgørelsen er sendt til:

Ansøger

Konsulent

Borgere, som har henvendt sig i høringsfasen

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@ae.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dnSkanderborg-sa-ger@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Hovedkontor – e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk
- Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby - e-mail: lp@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: Skanderborg@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandvej 8, 8940 Randers SV – e-mail: sen-ord@sst.dk

1.5 Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til et staldareal med mere end 100 m², skal anlægget vurderes i henhold til § 16a i *Husdyrgodkendelsesloven*. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Husdyrgodkendelsesloven*, hvori EU's VVM-direktiv³ og IE-direktiv⁴ er indarbejdet.

Husdyrbruget er et IE-brug, og dermed omfattet af særlige regler.

I miljøgodkendelsen er der redegjort for konsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

³ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

⁴ IE-direktivet (Industrial Emissions Directive) samler syv eksisterende direktiver om industriemissioner i ét direktiv.

1.6 Resume af godkendelse

Beskrivelse af det ansøgte projekt

Der er ansøgt om at få godkendt produktionsarealet i de eksisterende stalde (etape 1) og bygge en ny slagtesvinestald nord for de eksisterende stalde (etape 2).

I etape 2 vil de ældste stalde (stald 6 gl. klimastalde) blive nedlagt, og den eksisterende slagtesvinestald (stald 2) blive bygget om til klimastald til smågrise.

Ved at søge via husdyrgodkendelsesloven gældende fra 1. august 2017 godkendes et produktionsareal, som herefter kan udnyttes inden for dyrevelfærdsreglerne.

Derudover søges om at bygge en ny gyllebeholder umiddelbart øst for de eksisterende gyllebeholdere. Den nye beholder vil, lige om den største af de eksisterende, blive med teltoverdækning.

Da projektet omfatter byggeri, er vurderingen af det ansøgte projekt opdelt i to etaper. Etape 1 er den nuværende produktion i de eksisterende stalde, mens etape 2 er inklusiv en ny stald nord for det eksisterende anlæg, og at de ældste stalde nedlægges.

Vi vurderer, at etape 1, udnyttelse af de eksisterende stalde er erhvervsmæssigt nødvendigt, da staldene allerede i dag er indrettet til svineproduktion. Etape 2 vurderer vi ligeledes som erhvervsmæssig nødvendig til den produktion af slagtesvin der er ansøgt om, som er grundlag for virksomheden.

Sideløbende med denne godkendelse er anmeldt et maskinhus/kornlager nord for den eksisterende halmlade. Dette behandles i en selvstændig sag med en selvstændig afgørelse.

Forurening og gener fra husdyranlægget

For at leve op til lovens krav til lugtspredning, ammoniakemission og deposition af kvælstof på natur, opretholdes og etableres en række tiltag.

Etape 1:

- Fortsat biologisk luftrensning og gyllekøling i stald 3; slagtesvinestalden fra 2011
- Hyppig udslusning af gylle fra slagtesvinestalden med drænet gulv i stald 2
- Fast overdækning på den største gyllebeholder

Etape 2:

- Fortsat biologisk luftrensning og gyllekøling i stald 3; slagtesvinestalden fra 2011.
- Kemisk rensning af luft fra stald 4; ny slagtesvinestald
- Fast overdækning på de to største gyllebeholdere (eksisterende og ny)
- Forhøjelse af ventilationsafkast på eksisterende stalde og høje afkast på den nye stald, placeret i kip.
- Stald 2 ændres fra slagtesvinestald til smågrisestald. Dermed ændres gulvtype fra drænet gulv til delvist spalte gulv.
- De ældste stalde nedlægges.

Når effekten af disse tiltag indregnes i ansøgning og lugtspredningen beregnes med via en OML-beregning, er det i ansøgningen sandsynliggjort at både lugtspredning, ammoniak emission og deposition på natur lever op til lovens krav og kommunens vurderinger. Dette gælder både i etape 1 og 2.

I ansøgningen er det ligeledes i scenarieberegninger vist, at produktionen vil leve op til BAT i begge etaper. Dog behøver den kemiske luftrensningen i etape 2 kun at frarenses 27 % af ammoniakken for at leve op til BAT.

Landskabelige- og kulturhistoriske værdier

Området ligger uden for udpegninger i kommuneplanen, som har til formål at beskytte særlige landskaber og kulturhistoriske områder. Ejendommen ligger inden for et geologisk interesse område. Da der ikke sker væsentlig terrænregulering eller fortages råstofgravning eller jorddeponering i forbindelse med projektet, vil det geologiske interesse område ikke blive væsentlig påvirket.

Samlet set bliver anlægget stort i forhold til de andre gårde i nærheden, derfor er der stillet vilkår om, at der skal plantes slørende beplantning omkring ejendommen. Dels syd og sydøst for anlægget, i skel nordvest for ejendommen og enkeltstående træer nord/vest for siloerne.

Afgørelse

Da der er tale om en svineproduktion, som ønsker at udvide produktionen på denne adresse, vurderer vi, at den ansøgte stald, sammen med de eksisterende og tilhørende anlæg er erhvervsmæssige nødvendige for at kunne drive den ønskede svineproduktionen.

Skanderborg kommune vurderer på baggrund af miljøvurderingen, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra anlægget begrænses til det niveau, som er defineret i husdyrgodkendelsesloven som acceptabel, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for denne miljøgodkendelsen overholdes.

1.7 Alternative løsninger og ophør

1.7.1 Alternative placeringer

Redegørelsen fremgår af den miljøtekniske redegørelse afsnit 14.

1.7.2 O-Løsning

Det er en uændret produktion på denne adresse. Se yderligere i den miljøtekniske redegørelse afsnit 14.

1.7.3 Foranstaltninger ved produktionsophør

Se den miljøtekniske redegørelse afsnit 14.

2. Miljøvurdering

2.1 Produktionsareal og husdyrhold

Det samlede ansøgte netto-produktionsareal på Østermarksvej 11, er 7.034 m² (etape 2), fordelt på forskellige dyretyper og stalde (se tabel 2-1).

Da dyretypen og gulvudformning har betydningen for husdyrbrugets miljøbelastning, stiller Skanderborg Kommune vilkår om, at det angivne produktionsareal, dyretyper og gulvtyper skal overholdes.

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Dyrevelfærdsreglerne sætter grænser for, hvor mange dyr der må være i stalden ad gangen. Hvor effektiv produktionen i stalden er, bliver afgørende for hvor mange dyr, der kan produceres pr. år. I tabel 2-1 er beregnet omtrent, hvor stor husdyrproduktionen kan være inden for dyrevelfærdsreglerne.

Tabel 2-1 Oversigt over stalde, dyretyper og produktionsareal i ansøgt drift.

Dyrevelfærdsregler: Smågrise; 0,3 m²/gris og slagtesvin 0,65 m²/gris.

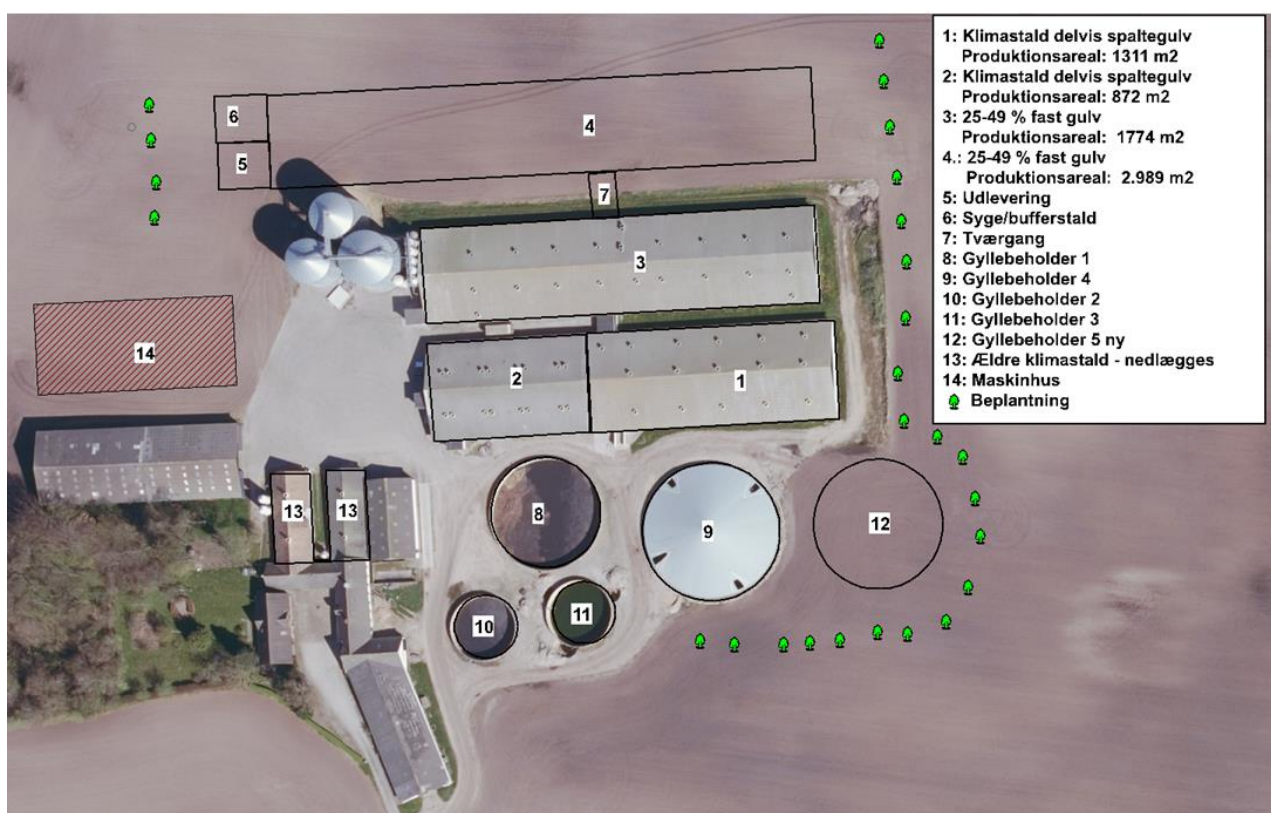
Normtal for antal hold: 5,84 hold smågrise pr. år inkl. syge stier. og 3,71 hold slagtesvin/år inkl. sygestier.

Staldnavn	Produktionsareal netto, etape 1, m ²	Produktionsareal netto, etape 2, m ²	Dyretype	Staldsystem og miljøteknologi	Ca. antal stipladser pr. år ifølge dyrevelfærdsreglerne. /deraf beregnet ca. antal producerede dyr/år
1	1.334	1.334	Smågrise	Toklima, delvis spaltegulv	4.450/26.500
2	902	902	Smågrise (slagtesvin i etape 1)	Toklima, delvis spaltegulv (drænet gulv og hyppig udslusning i etape 1)	3.000/17.900 smågrise i etape 2 1390/5.150 slagtesvin i etape 1
3	1.809	1.809	Slagtesvin	Delvis fast, 25-50 % fast gulv Gyllekøling Biologisk luftrensning, de første 20 % af luften	2.800/10.300
4	-	2.904	Slagtesvin	Delvis fast gulv (25-49 %) Kemisk luftrensning, de første 11,1 % af luften	4.500/16.600
5	-	85	Flex-gruppe: slagtesvin	Delvis fast gulv (25-49 %)	Sygestald

			og små- grise		
6	420	-	Smågrise	Delvis spaltegulv	1.400/8.300 – kun i etape 1
I alt	4.465	7.034	-		

2.2 Beliggenhed

Husdyranlægget ligger samlet på adressen Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Figur 2-1 Oversigt over produktionsanlæg på Østermarksvej 11

Den vestlige ende af stald 3 bruges til foderopbevaring. Den vestlige ende af stald 4 er dels udleveringsrum og dels sygesti. De vestligste stalde, Gl. klimastald (nr. 13 på figur 2-1), nedlægges i forbindelse med udvidelsen i etape 2. For at sikre, at de gamle stalde bliver uanvendelige til produktion, er der stillet vilkår om at foderanlæg fjernes fra bygningerne.

På den sydlige side af stald 1 er ind/udleveringsrampe, hvor biler, der leverer smågrise, bakker til. Omkring denne rampe er en vaskeplads, som udelukkende anvendes til den lovpligtige vask af biler, som har leveret smågrise. Fra pladsen er afløb til gyllebeholderen.

Sideløbende med denne udvidelse er der anmeldt en maskinhus efter husdyrgodkendelses bekendtgørelsens § 10. Kommune har truffet afgørelse om ikke-godkendelsespligt til maskinhuset. Bygningen skal muligvis ændres til et kornlag. Det vil forudsætte en ny anmeldelse.

Uanset om det skal være kornlager eller maskinhus, bliver anmeldelser behandlet i selvstændige afgørelser.

2.2.1 Erhvervsmæssige nødvendige bygninger

Strukturudviklingen i Danmark går mod større og færre landbrug. I tråd med dette ønskes produktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg udvidet.

Der er tale om en produktion af smågrise og slagtesvin, som der ansøges om at udvide på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Der er andre ejendomme under samme bedrift, hvor der ligeledes er produktion af svin. Over tid er hensigten at samle bedriftens produktion af svin på færre enheder, hvilket vil optimere råvarer forbrug og minimere affaldsmængder pr. produceret enhed, når produktionen sker i nyere anlæg med optimeret drift materiel. For at kunne gennemføre dette, er der ansøgt om at opføre en ny stald til slagtesvin og ombygge et staldafsnit til smågrise.

Efter nævnets praksis kan opførelse af en stald på et husdyrbrug være erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift, hvis byggeriet knytter sig til bedriftens husdyrproduktion, og ikke ligger udover sædvanlig størrelse og kapacitet i forhold til ejendommens ansøgte dyrehold og landbrugsareal.

Det nye staldafsnit er erhvervsmæssigt nødvendigt, da kapaciteten i de eksisterende staldafsnit er fuldt udnyttet. Udvidelsen af bygningssættet sker for at kunne producere en større mængde enheder på ejendommen og bygningen skal fuldt ud udnyttes til husdyrproduktionen. Tilbygningen er således ikke dimensioneret ud over behov for ejendommen, og opføres i tilknytning til eksisterende byggeri. Endvidere er ombygningen fra staldafsnit til smågrise erhvervsmæssig nødvendig, for at optimere den fremtidige drift samt sikre velfærdskravene og den fornødne kapacitet til smågrise.

Det eksisterende staldanlæg vurderes at være erhvervsmæssigt nødvendigt, til produktionen i etape 1. Bygningerne er i drift, og indrettet til svineproduktion. Det vil derfor være urentabelt ikke at forsætte driften. De eksisterende gyllebeholder er nødvendige, for at leve op til kravet om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet.

I etape 2 udvides produktionsarealet med en ny slagtesvinestald (stald 4) og stald 2 ombygges til smågrise. Ved denne udvidelse af vil ca. halvdelen af smågrisene kunne overgå til slagtesvinestaldene på Østermarksvej 11. De øvrige smågrise til blive flytte til andre slagtesvinestalde enten ejet af samme ejer eller andre producenter.

Dermed begrænses transporten med dyr set i forhold til i dag. Samtidig vil produktionen af slagtesvin på andre af bedriftens stalde ophøre, efterhånden som de er nedslidte.

For fortsat at kunne leve op til kravet om 9 måneders opbevaringskapacitet, er det nødvendigt med en ny gyllebeholder, når etape 2 gennemføres.

Samlet set vurderer vi alle bygninger, som indgår i ansøgningen, at være erhvervsmæssige nødvendige.

Maskinhuset, som er anmeldt via § 10 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er vurderet i vores afgørelse om ikke-godkendelsespligt af 24. september 2019. Hvis anvendelsen af bygningen skal ændres til

fx et kornlager, forudsætter det en ny anmeldelse. Behandlingen en sådan anmeldelse vil ske parallelt med denne godkendelse.

2.2.2 Faste afstandskrav

I husdyrgodkendelsesloven er en række faste afstandskrav i forbindelse med etablering, udvidelse og ændring af husdyranlæg, gødningsopbevaringsanlæg mv. Afstandskravene og de faktiske, fysiske afstande fremgår af tabel 2-2.

Tabel 2-2 Generelle afstandskrav jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen §§5 og 6 samt faktiske afstande fra den nye del af anlægget: Stald 4, Stald 5 og gyllebeholder 5

	Generelle afstandskrav, m	Aktuel afstand
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	200 m
Almene vandforsyningsanlæg	50	1,5 km
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	130 m til vandløb. Dræn fra ejendommen til vandløbet
Offentlig vej og privat fællesvej	15	350 m (Østermarksvej)
Levnedsmiddelvirksomhed	25	Mere end 1000 m
Beboelse på samme ejendom	15	60 m
Naboskel	30	130 m (mod nord)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	3,5 km (Firgårde)
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	1,1 km (Bjedstrup)
Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt,	50	Ca. 260 m

Skanderborg kommune vurderer, at alle faste afstandskrav i *Husdyrgødningsbekendtgørelsen §§ 5 og 6, som svarer til Husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8*, er overholdt.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning skal faste afstande måles fra nærmeste punkt på anlægget, som er genstand for udvidelsen (dvs. den stald, opbevaringslager og/eller ensilage- opbevaringsanlæg som udvidelsen/etableringen/ændringen skal gennemføres i), til det nærmeste punkt i det omhandlede område. Fra den projekterede stald 4 er der ca. 260 m fra nærmeste staldhjørne til nærmeste hjørne på Østermarksvej 7.

2.2.3 Landskab

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegninger og beskyttelseshensyn i kommuneplanen, fredninger, naturbeskyttelsesloven m.v. Det vil sige relevante bygge- og beskyttelseslinjer, fredede fortidsminder, beskyttede sten- og jorddiger, fredede områder samt landskabelige og kulturhistoriske værdier.

Faktaboks

Bevaringsværdige landskaber

Landskaberne i Skanderborg Kommune er meget varierende med forskellige landskabelige værdier. Fra det kuperede dallandskab øst for den jyske højderyg til det flade slettelandskab med hede og plantager vest for højderyggen. De bevaringsværdige landskaber i kommunen er udpeget i kommuneplanen ud fra forskellige grundlag, hvorfor de forskellige tiltag, for at beskytte dem, ikke er ens.

I Kommuneplan'16 for Skanderborg Kommune er der udpeget bevaringsværdige landskaber, hvor der er tale om både "værdifulde landskaber" og "uforstyrrede landskaber", som i nogle områder er sammenfaldende. Disse områder svarer til udpegningen 'Særlig landskabelig interesse'.

I kommuneplanen er der foretaget en afvejning af landskabsinteresserne i hele kommunen. Det betyder, at det er de vigtigste landskabelige bevaringsværdier i kommunen, der skal bevares og beskyttes. Det vil sige de landskaber, der i kraft af dramatik, mangfoldighed eller monoton besidder en særlig fortællerværdi, æstetisk værdi eller rekreativ værdi.

De "*værdifulde landskaber*" er landskaber, som rummer en stor fortællerværdi, f.eks. ådalene i de store åsystemer med deres søer og dalstrøg, bakkeøerne på smeltevandssletterne samt hederne og plantagerne. I de værdifulde landskaber kan man ofte aflæse hvordan landskabet et skabt, f.eks. er Søhøjlandet mod øst stærkt præget af den sidste istid, isens bevægelser og isens afsmeltning.

De "*uforstyrrede landskaber*" er landskaber, som generelt er almindelige, sammenhængende landskabsområder i det åbne land og er præget af landbrug og skovbrug, mindre landsbyer, bebyggelser og småveje m.m., spredt i landskabet. At landskabet er uforstyrret betyder, at landskabet som udgangspunkt, ikke er visuelt og støjmessigt påvirket af større tekniske anlæg som f.eks. større el-ledningsnet, veje, store produktionsanlæg, vindmøller, master, større virksomheder og større by- og sommerhusområder.

Geologiske værdier

I Kommuneplan'16 for Skanderborg Kommune er der også udpeget "*geologiske bevaringsværdier*".

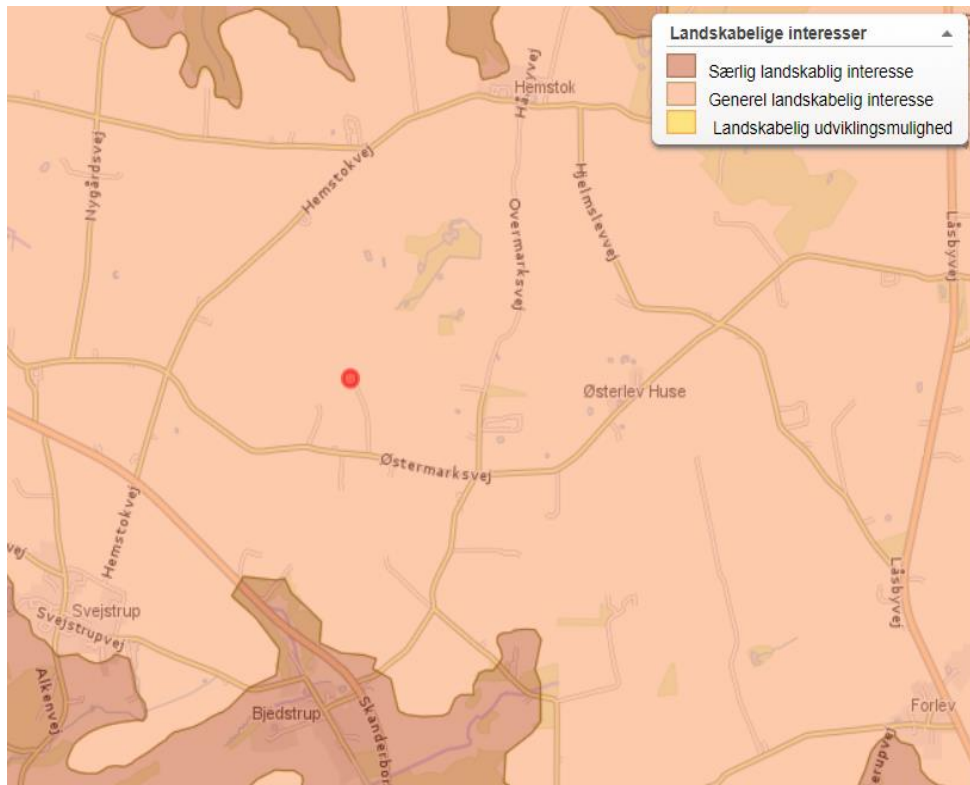
Geologiske værdier omfatter lag i jorden eller sammenhængende landskabsformer, også kaldet profiler. De har betydning for forskning, undervisning og fortællingen om landskabets tilblivelse. Det er derfor vigtigt, at der er adgang til de geologiske værdier, og at de ikke bliver sløret af beplantning, byggeri og andre former for anlæg.

De fleste geologiske værdier indeholder betydelige fortællinger om en egn natur og kultur. Skanderborg Kommune rummer fortællingen om isens betydning for landskabets dannelse. "Det midtjyske Søhøjland" mellem seneste istids hovedopholdslinje og den Østjyske Israndslinje.

Det ansøgte byggeri på Østermarksvej 11 vil komme til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende bygninger, og vil have en udformning og udseende, som svarer til de eksisterende bygninger. Den nye slagtesvinestald opføres nord for de eksisterende stalde og parallelt med disse. Det er forudsat, at byggeriet bliver placeret i samme niveau som de øvrige stalde.

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer, og uden for områdeudpegninger i Kommuneplanen, som har til formål at beskytte særlige landskaber i bred forstand, bort set fra geologiske interesseområder, se afsnit 2.2.4.

Ved etablering af endnu en driftsbygning mod nord, så vil oplevelsen af bygningsmassen fremstå markant i landskabet, da det samlede byggeri breder sig over et forholdsvis stort areal.

Figur 2-2 Landskabsinteresser udpeget i kommuneplan 2016

Da bebyggelsen er særligt markant mod nord, vil det markante indtryk blive sløret, hvis der plantes og vedligeholdes to levende hegn af hjemmehørende arter i skellet mod nord/nordvest, se figur 2.5. Dette læhegn er plantet. De tre siloer mod nord kan sløres med enkeltstående hjemmehørende, høje træer, som danner krone. Eksempler på disse trætyper kan være kastanjetræer, egetræer, ahorntræer.

De levende hegn vil sammen med de enkeltstående høje træer, bryde oplevelsen af gårdens lange bygningskroppe og høje siloer fra det omgivne landskab, set fra nordlige retninger.

Der er ikke stillet vilkår til beplantning langs alle facader, da en tæt læbeplantning rundt om et anlæg vil fremstå som en ny mur i landskabet. Mindre læbeplantninger med delvis indkig til facader giver et mere alsidigt landskabsindtryk.

Figur 2-3 Billedet viser gården set fra Hemstokvej

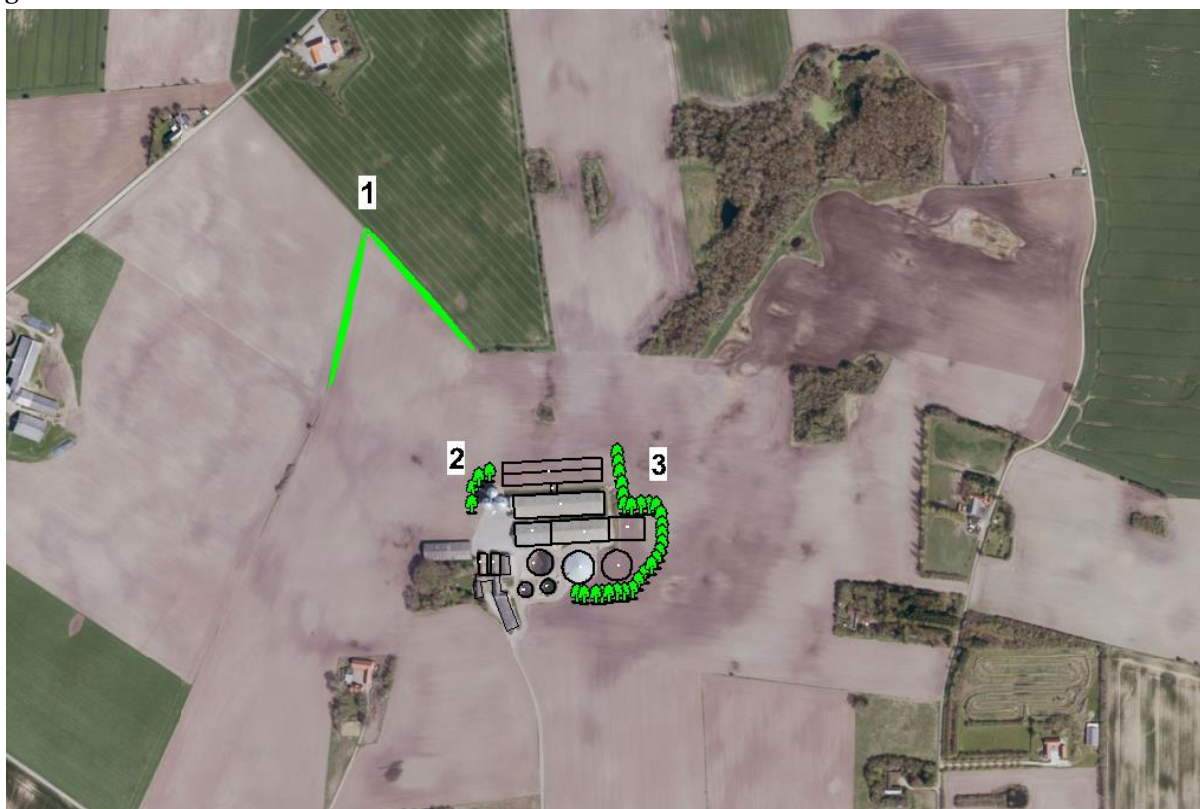
Mod syd/sydøst er gårdanlægget med de lange lyse bygninger også markant i landskabet. For at bryde med det fremtrædende byggeri fra sydsiden, skal der plantes et læhegn af hjemmehørende arter syd og øst for gyllebeholderne og staldanlæggene.

Første del af læhegnet, syd og øst for de eksisterende stalde og gyllebeholdere, skal plantes inden for et år efter den godkendelse er givet. Læhegn øst og vest for den nye stald og omkring den nye gyllebeholder skal etableres senest 1 år efter byggeriet er færdigt.

Figur 2-4 Billedet viser gården set fra Østermarksvej

Vi vurderer, at ansøger har taget de nødvendige hensyn til den landskabelige værdi ved at etablere de planlagte nye stalde på en sådan måde, at de kommer til at indgå som en del af det samlede anlæg og at det samlede anlæg afskærms af beplantning, jf. figur 2-5. Krav om beplantningen stilles som vilkår for godkendelsen.

Figur 2-5 Oversigt over slørende beplantning. 1-læhegn langs markskel 2-Enkeltstående træer, som danner krone 3- Læhegn langs bygninger og gyllebeholdere

2.2.4 Geologiske interesseområder

En stor del af Skanderborg Kommunes sydlige del er udpeget som geologisk rammeområde ”Det Midtjyske Søhøjland”, hvor det særligt er overgangene i landskabet, der skal bevares.

Udvidelse af staldanlægget sker i tilknytning til et eksisterende stort gårdanlæg. Projektet omfatter begrænset terrænregulering i forbindelse med at den nye stald skal opføres i samme niveau, som de eksisterende bygninger, men sker ingen råstofgravning eller jorddeponering i forbindelse med projektet. Anlægget på Østermarksvej 11 ligger på morænefladen i det bølgende åbne landbrugslandskab, med stor afstand til overgangene til dalstrøgene mod syd og nord. På den baggrund er det vores vurdering, at de geologiske interesser ikke påvirkes væsentligt af projektet.

2.2.5 Kulturhistorie

Faktaboks

Landskabet i Skanderborg Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype.

Udpegningen betyder ikke, at der ikke kan ske udvikling inden for eller umiddelbart uden for de udpegede værdier. Det skal dog sikres, at udviklingen sker med viden om, og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier så det undgås, at de kulturhistoriske elementer og spor går tabt og bliver forringet.

Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Skanderborg Kommune udpeget "bevaringsværdigt kulturmiljø".

Der er ikke registreret fortidsminder og/eller diger på det areal, som byggeriet af de nye stalde er planlagt på, og de pågældende arealer ligger mere end 100 meter fra registrerede fortidsminder.

Der findes flere beskyttede sten- og jorddiger i nærheden, som er beskyttet efter § 29 a i Museumsloven men de ligger uden for det område, der bliver bebygget. Læbeplantningen i område 1 er placeret lige nord for en vejledende dige udpegning. Der må ikke foretages ændring af tilstanden af diger, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området.

2.3 Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten på ejendommen omfatter fem gyllebeholdere, når etape 2 er gennemført, se tabel 2-3 og figur 2-1. I den miljøtekniske redegørelse er produktion af gylle og opbevaringskapacitet beregnet i redegørelsens afsnit 4, hvilket sandsynliggør, at der er tilstrækkelig opbevarings kapacitet både i etape 1 og 2.

Der anvendes naturligt flydelag på de tre ældste og mindste beholdere, mens der er fast overdækning på beholderen fra 2012 og på den nye beholder, som bygges i forbindelse med udvidelsen af anlægget. Der stilles vilkår om den faste overdækning på de to tanke, da de er placeret indenfor 300 meter til nabobeboelse og, overdækningen indgår som forudsætning i beregningerne af ammoniakfordampning.

De tre ældste og mindste gylletanke er ligeledes placeret indenfor 300 meter til nabobeboelse. Der er ikke vilkår til fast overdækning på de gylletanke, da de er opført inden den 1. januar 2007, hvor fast overdækning på fremtidige gylletanke til grise- og minkgødning indenfor 300 meter af nabobeboelse blev et lovkrav.

Ifølge *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. For at sikre, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, stiller vi vilkår om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet.

2.4 Affald

Opbevaring og bortskaffelse af affald skal følge det gældende regulativ for Skanderborg Kommune. Det kan til enhver tid ses på www.renosyd.dk. Der er i regulativet bl.a. krav til opbevaring af farligt affald som f.eks. spildolie: Affaldet skal opbevares i godkendt emballage på en plads med tæt bund, der kan opsamle indholdet fra den største beholder, og pladsen skal være overdækket.

Forøgelsen af dyreholdet vil medføre en større mængde døde dyr på ejendommen. Døde dyr afhentes af Daka. Skanderborg Kommune vurderer, at opbevaring og bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes.

Yderligere beskrivelse af affaldshåndtering fremgår af den miljøtekniske redegørelse afsnit 8.

2.5 Potentielle nabogener

2.5.1 Lugt

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrugets anlæg er fra ventilation af staldene. Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderne omrøres i forbindelse med udbringningen - dette sker primært om foråret og sensommer.

Afsnit 6 i den miljøtekniske redegørelse omhandler lugt fra anlægget.

Faktaboks

I *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3, pkt. B), er der fastsat lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig uden landbrugspligt på henholdsvis 5, 7 og 15 OUE⁵ pr. m³ luft.

Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgenestand forstås den beregnede gennemsnits afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige

⁵ OUE = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OUE er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OUE pr. m³ luft ikke overskrides i mere end en procent af tiden.

Lugtgenestandarderne forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere en ammoniakemission på mere end 750 kg N/år. Tilsvarende forøges lugtgenestandarden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgenestandarderne formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende område-type. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Tabel 2-3 Beregnede lugtgenestandarder i husdyrgodkendelse.dk. Den faktiske afstand afhænger af, hvor lugtcentrum fra hele produktionen er, hvilket er baggrunden for at den "faktiske" afstand er forskellig i etape 1 og 2.

Områdetype	Lugtgenestandard, etape 1/etape 2, m	Lugtgenestandard, korrigeret, etape 1/etape 2, m	Lugtpåvirkning, OML-beregnet, etape 2	Faktisk afstand fra lugtcentrum, etape 1/etape 2, m
Byzone, 5 OU, Firgårde	975/1,4 km	-	-	Ca. 3,5/3,5 km
Samlet bebyggelse, 7 OU, Bjedstrup	750/1,1 km	674/964	Bjedstrup: 5-6 OU/m ³	Ca. 1,1/1,2 km
Enkeltbolig ⁶ , 15 OU Nærmeste nabo	373/577	299/461	Østermarksvej 7:- 13,0-13,2 OU/m ³ Overmarksvej 11:13,6-15,0 OU/m ³	299/319 m

Fastlæggelse af den faktiske afstand tager udgangspunkt i lugtcentrum på ejendommen, det vil sige et vægtet gennemsnit af lugtemissionerne fra de forskellige staldafsnit. Det betyder, at den faktiske afstand er forskellig afhængig af om lugten vurderes ud fra den eksisterende produktion, eller ud fra den ansøgte produktion, da antallet af staldafsnit og dyretypen i staldafsnittene varierer mellem etape 1 og etape 2.

Beregningerne i ansøgningssystemet, www.husdyrgodkendelse.dk, er en overslagsberegning, som kan præciseres ved en OML-beregning. I OML-beregning indgår dels emissionen af lugt fra husdyrgodkendelse.dk, hvor effekten af de lugt-reducerende tiltag er medregnet og effekten af den øgede spredning af lugten, som sker ved ændring af ventilationsafkastene.

Beregningen i ansøgningssystemet har vist, at genekriterierne til byzone og samlet bebyggelse er overholdt. OML-beregningen er derfor koncentreret om lugtspredning til nabo i landzonen i etape 2. Lugtspredningen i etape 1 er beregnet i ansøgningssystemet.

⁶ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

Lugtgene-reducerende tiltag

Miljøstyrelsen har godkendt en række forskellige tiltag i *Teknologilisten*, som begrænser lugtemission fra staldene. Det er fastlagt af Miljøstyrelsen, hvilke effekter der kan indregnes i ansøgningen.

I denne ansøgning er følgende tiltag regnet med i emissionsberegningen. Tiltagene er stillet som vilkår for godkendelsen:

I nudriften (etape 1) er følgende lugtreducerende teknologier i drift:

- Stald 2: Hyppig udslusning af gylle (20 % lugtreduktion)
- Stald 3: Biologisk rensning af de første 20 % af ventilationsluften (20 % af 74 % =) 14,8 % lugtreduktion

I den ansøgte drift (etape 2), vil følgende lugtreducerende tiltag komme i drift:

- Stald 3: Biologisk rensning af de første 20 % af ventilationsluften (20 % af 74 % =) 14,8 % lugtreduktion
- Der sættes *miljøenheder*; 'miljøkryds'; i alle ventilationsafkast. Dette bevirker at hastigheden i afkastene øges, og spredningen dermed bliver større. Det indregnes i OML-beregningen ved teoretisk at ændre på diameteren på afkastene. *Denne metode fremgår ikke af teknologilisten, men er på baggrund af forskning anerkendt i klagenævnets afgørelse NMK132-00872.*
- Ventilationsafkast på den nye slagtesvinestald bliver højere og nogle af dem smallere end de eksisterende afkast, se tabel 2-5
- Nogle ventilationsafkast på de eksisterende slagtesvinestalde forhøjes og konus afmonteres, se tabel 2-5

Alle disse tiltag er stillet som vilkår for godkendelsen.

I etape 2 bortfalder kravet om hyppig udslusning af gylle i stald 2, fordi stalden ændres til smågriseproduktion på delvis fast gulv, hvor der ikke kan tilskrives en lugtreducerende effekt ved hyppig udslusning.

OML-beregning

En OML-beregning er en beregning af lugtspredning, som inddrager specifikke data for anlægget og derfor er mere præcis end den beregning af luftspredning, der foretages i ansøgningssystemet. Blandt andet indgår en række konkrete forhold om ventilationsafkastenes størrelse og placering.

De parametre, som indgår i denne OML-beregning, er beskrevet i tabel 2-5.

Tabel 2-4 Oversigt over parametre i OML-beregningen

Parameter	Faktisk anvendt	Forklaring
Afkast højde over terræn	Stald 1 – 5,3/9,0 (5 stk. forhøjes) Stald 2 – 6,1 (syd)/7,2 (nord) – ingen ændring Stald 3 – 9,0 (nord, 8 stk.) og 9,5 (syd 8 stk.). Alle forhøjes Stald 4 – 9,5	Afkast er forskellig højde, fordi de er placeret på forskellige steder på taget. På de nye stalde sættes afkastene i kip, og dermed højere oppe end på de eksisterende stalde Der ændres ikke på afkast fra biologisk luftrensere

Temperatur på afkastluft	20 /24 °C	20 i slagtesvinestald, 24 i smågrise stald
Mængde luft, m ³ /sek	Stald 1 – 3,47 Stald 2 – 2,5/3,06 Stald 3 – 3,52, én 1,81/ luftrenser 3,62 Stald 4 – 8,63 /luftrensere 3,26 Stald 5- 3,11	Denne parameter er en mellemregning, som består af ventilationsbehovet i stalden og skorstens diameter. I slagtesvinestaldene regnes med max ventilationsbehov I smågrisestalden er behovet reduceret (=mindre fortynding), fordi der ikke er behov for max ydelse mens grisene er små.
Indre /ydre diameter	<u>Stald 1:</u> 0,78/0,92 (afkast 13-23) 0,55/0,65 (afkast 24-28) <u>Stald 2:</u> 0,78/0,92 (afkast 1-12) <u>Stald 3:</u> 0,55/0,65 (afkast 29-32+33-45. 0,78/0,93 (afkast 33 +46-49) <u>Stald 4:</u> 0,78/0,92 (afkast 50-61) 0,69/0,82 (afkast 63-66 luftrenser) <u>Stald 5:</u> 0,55/,65 (afkast 62, sygesti)	Størrelsen på ventilationsafkastene, indre/ydre mål på eksisterende afkast Afkast der forhøjes reetableres uden konus, hvilket betyder, at både indre og ydre diameter bliver mindre. Effekten af miljøkryds er indregnet her – sættes i alle afkast
Generel bygningshøjde	7,8 m	Staldenes højde
Ruhed på areal	0,1	Området mellem staldanlæggets nærmeste nabo vurderes at bestå af landbrugsland
Emission af stof	Beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk	Den samlede emission fra hver stald, beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk , er fordelt på afkastene på hver stald.
Terrænhældning	Optil 7 m	Terrænhøjder indgår som parameter i modellen.
Receptor højde	1,5 m	Dette er den højde som mennesker forventes at befinde sig i.
Overflade	Type 2	Standard, som kun bruges i forbindelse med depositionsregninger. Den har derfor ingen indflydelse på denne beregning.
Meteorologiske data	10 års vejrdata	AALBORG

Der anvendes vejrdata fra Aalborg, som er væsentlig bedre, end hvad der tidligere er brugt. Resultatet af OML-beregningen bliver tilsvarende mere præcise end tidligere. Miljøstyrelsens oplyser, at der på den

baggrund kan anvendes en 'skarp tolkning', når der anvendes vejrdato fra Aalborg. Det betyder, at de beregnede lugtgene-kriterier kan anvendes, som de er beregnet i modellen, i modsætning til en 'konservativ tolkning', som anvender den længste geneafstand fra kilden hele vejen rundt.

Resultat af denne OML-beregning viser, at alle lugtgenekriterier er overholdt.

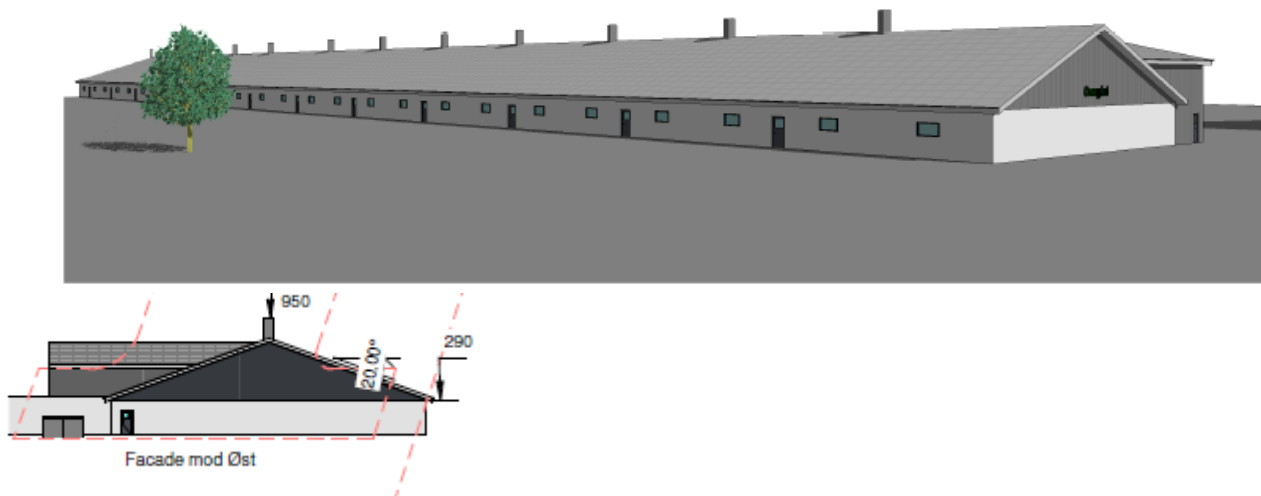
Naboer i det åbne land (maks. 15 OU, gælder kun for ejendomme uden landbrugspligt)

- Østermarksvej 7 12,5-13,5 OU
- Østermarksvej 9 9-10 OU
- Overmarksvej 11 13,5-15 OU
- Overmarksvej 13 12-13 OU
- Hemstokvej 18 9,5-10,5 OU

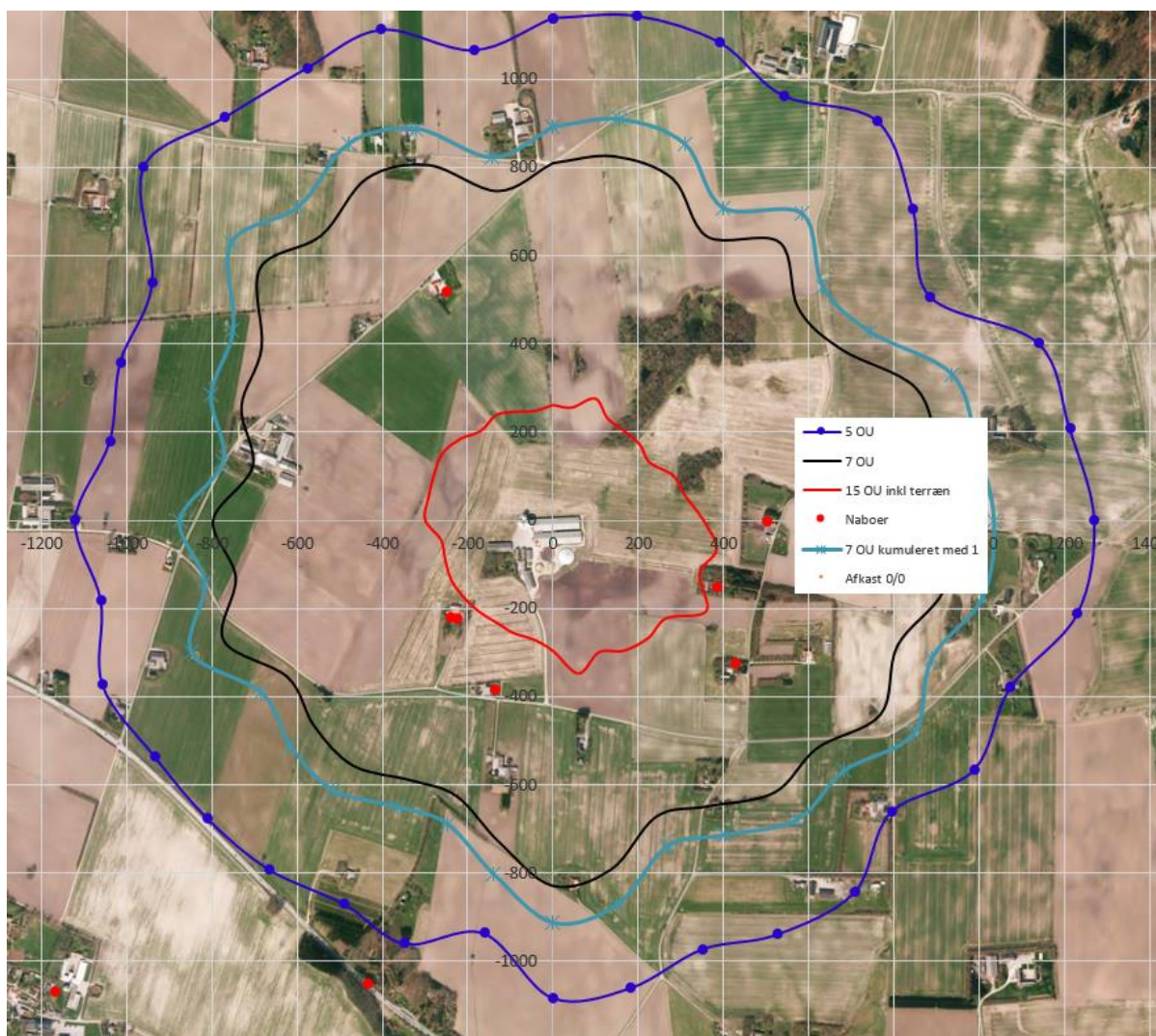
Samlet bebyggelse (maks. krav 7 OU)

- Bjedstrup 4,5 OU
- Svejstrup 3,2 OU

Forhøjelse af afkastene vil i begrænset omfang kunne se på afstand. På figur 2.6 er illustreret, hvordan de højere afkast placeres på den nye stald (stald 4).

Figur 2-6 Illustration af den nye stald, med høje, centralt placeret afkast

Figur 2-7 Udbredelse af lugtgene-kriterier ved ansøgt drift i etape 2. Fra OML-beregningen.

OML-beregningen er kun foretaget for den ansøgte produktion i etape 2, fordi beregninger af lugtspredning i ansøgningssystemet i etape 1 viser, at lugtgenekriterierne præcis er overholdt ved nærmeste nabo og med god margin til samlet bebyggelse og byzone.

Skanderborg Kommune vurderer, at når alle forudsætninger i beregningerne overholdes, vil alle lugtgenekriterier blive overholdt. Alle forudsætninger for beregningerne og lugtreducerende tiltag stilles som vilkår for denne godkendelse.

2.5.2 Skadedyr

Fluelarver bekæmpes med rovfluer i gyllekummerne.

I takt med, at dyreholdet forøges, vil der være risiko for en større mængde skadedyr på ejendommen. Da det drejer sig om lukkede stalde, samt foderet opbevares i lukkedes fodersiloer, vurderer Skanderborg kommune, at der efter projektets gennemførelse ikke vil ske en væsentlig opformering af fluer og andre skadedyr på husdyrbruget.

Der er stillet vilkår til, at der på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer, som Århus Universitet, Agroøkologi har fastsat.

2.5.3 Støv

Der vil forekomme støv fra staldventilationen og fra brug af foderblandere, men vi vurderer, at det ikke vil give anledning til væsentlige gener for naboerne, da foderblanding foregår i en lukket hal.

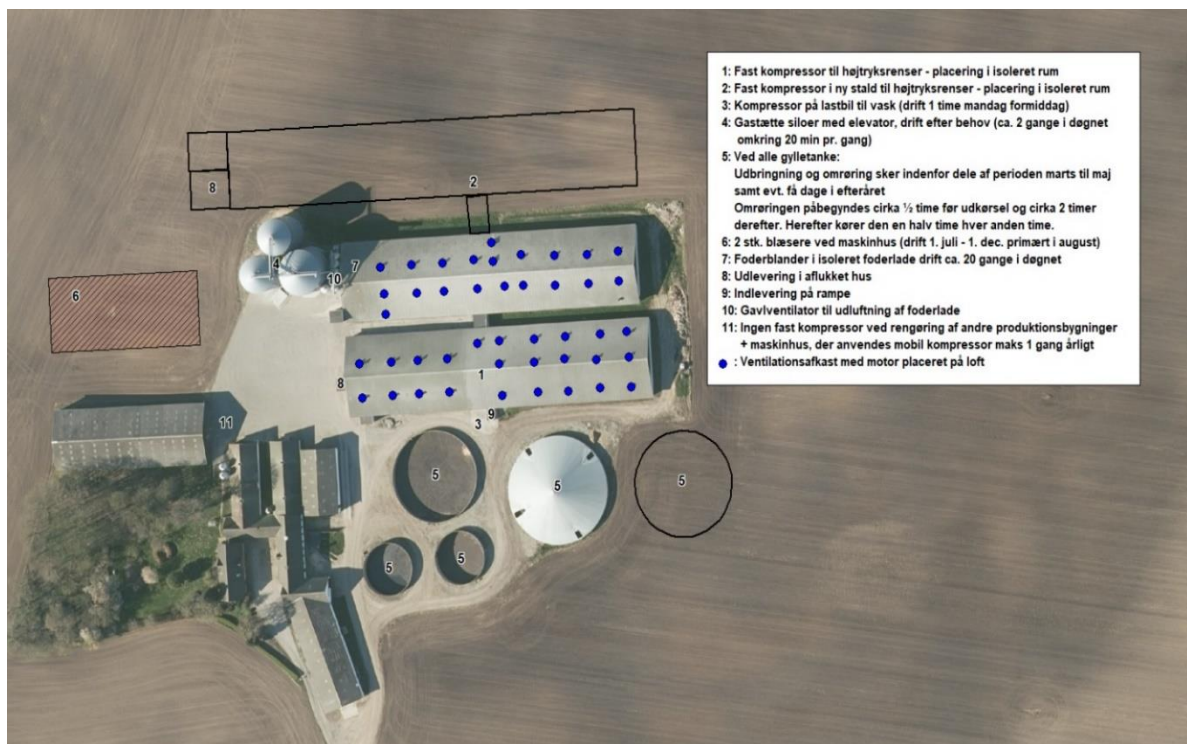
I stalden med et biologisk luftrensings anlæg, er en sideeffekt at støv også opfanges i filtrene, hvilket begrænser støv fra ventilationsafkastene.

Tilkørselsvejen er asfalteret. Vi vurderer på den baggrund, at støv fra tilkørselsvejen vil være så begrænset, at det ikke vil kunne udgøre en væsentlig gene.

Samlet set vurderer vi, at støv ikke vil udgøre en væsentlig gene for naboerne.

2.5.4 Støj

Støjklenderne fra anlægget vil hovedsageligt være ventilationsanlæggene og foderanlægget inklusive transportsnegle for kornet, mølle og blandingsanlæg. Langt hovedparten af aktiviteterne vil foregå på hverdage i dagtimerne.

Figur 2-8 Kort fra ansøger med angivelse af støjkilder.

Støjkilde 1, 2, 4, 7, 8 og 10 er alle kilder, som ikke kan høres 50 meter fra kilden.

Støjkilde 3 (vask af grisetransport) og 9 (indlevering af grise) sker ikke samtidig, da det er lastbilen som kommer med grisene der efterfølgende vaskes. Støjklenderne forekommer kortvarigt om formiddagen.

Støjkilde 5 og 6 er sæsonbestemt. De to kilder er ikke i drift samtidig, da den ene primært forekommer i foråret og den anden efter høst. Støjkilde 5 er omrøring af gylletanke. Det sker ved tømning af tankene. Støjkilden vil forekomme i perioder hen over månederne marts til maj og kun forekomme i den periode det tager at tømme lagertankene. Omrøring vil normalt ske indenfor tidsrummet 6.00 til 18.00, da det ske i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Vedligeholdsomrøringen (1/2 time pr 2 timer) kan ske udenfor det tidsrum såfremt der udbringes husdyrgødning efter kl. 18.00.

Støjkilde 6 er beluftning af afgrøder. Denne støjkilde er placeret i isoleret rum, således den er yderst støjsvag. Kilde kan være i drift hele døgnet i august måned. Når afgrøden er tørret, vil drift tiden reduceres til korte perioder hen over dagtimerne. Ved høj luftfugtighed vil korntørring ikke være i drift.

Ventilationsafkast på de eksisterende stalde er placeret jævnt over hele tagfladen, hvor der er produktion. Ventilationsafkast på den nye stald vil ligeledes placeres jævnt over tagfladen. Ventilatormotorerne er placeret nede i loftet, så de er lydsvage. Der er 5 afkast på de to klimastalde i det ældre anlæg som tages ud af drift, når den nye stald opføres. Det betyder at de 5 afkast ikke er i drift samtidig med at ventilationen på den nye stald er i drift.

Der er ingen gavlventilatorer til at ventilere stalden. Ventilation i forbindelse med luftrensning sker mellem stald 1 og 2 i et anlæg som er placeret inde i staldbygningen og dermed lydsvagt som almindelig ventilation.

Erfaringer fra tidligere støjklage

I forbindelse med en støjklage i efteråret 2019, har vi foretaget en orienterende støjmåling af en traktor i forceret tomgang og en mobil korntørrer. På dagen for målingen var vejret egentlig ikke egnet til støjmålinger; det var tåget og vinden 6-8 m/s i mod måleudstyret. Det har formentlig har betydet, at støjmålingen er overestimeret. Under disse forhold var støjgrænserne overholdt hos klager på hverdage og lørdag eftermiddag.

Da støjen fra en traktor i forceret tomgang og en korntørrer støjer langt mere end normal drift af produktionsanlægget, vurderer vi, at husdyrbruget ved daglig drift kan overholde støjgrænserne for "Type 3. Blandet bolig og erhverv" i støjvejledningen nr. 5 / 1984. Disse støjgrænser er anbefalet af Miljøstyrelsen for landbrugsvirksomheder i det åbne land.

Der er opstillet et vilkår i forbindelse med støj, som kan komme i anvendelse, hvis der kommer klager over støj fra ejendommen.

2.5.5 Rystelser

Driften af en svineproduktion vil ikke give anledning til rystelser. Tilsvarende vil færdsel omkring anlægget ikke bidrage til målbare rystelser, da transport både internt og eksternt foregår i materiel med lufttryksdæk.

I forbindelse med anlæg af stalden skal der afrømmes jord, dette arbejde kan give anledning til rystelser i en kortere periode. Byggeriet skal ikke understøttes med pælefundering, da undergrunden er fast.

På den baggrund vurderer vi at hverken den daglige drift i og omkring anlægget vil give anledning til rystelser. Tilsvarende antages anlægsarbejdet i forbindelse med byggeri ikke at medføre rystelser i en grad som vil være til gene for omkringboende.

2.5.6 Lys

Det er oplyst i ansøgningen, at der er udendørs belysning ved indgangen til stald 3, som tændes ved hjælp af en sensor. Derudover vil der være lys ved alle ind- og udleveringsramper, som aktives via en sensor, således der kun er tændt lys, når det er behov for belysning.

Lyset kan formentlig ikke ses fra de omkringliggende stuehuse, dels på grund af bygninger og beplantning på Østermarksvej 11 og dels på grund af bygninger på naboejendommene.

På denne baggrund vurderer vi, at belysning i forbindelse med produktionen, ikke vil være til gene for naboer.

2.5.7 Transporter til og fra ejendommen

Af ansøgningen fremgår, at der er 7-8 transporter pr. uge med dyr, foder og diverse i forbindelse med husdyrholdet. Disse transporter sker med lastbil på hverdage hovedsageligt mellem 6-18.

Én transport svarer til både en tilkørsel og en frakørsel.

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 8 er der yderligere beskrivelse af transporter til og fra husdyrproduktionen.

Så vidt det er muligt vil både kørsler med gylle og korn foregå inden for normal arbejdstid, men arbejdet med udbringning af gylle og høst kan være påvirket af, at det skal foregå, når vejret tillader det.

Transporterne sker af en ca. 250 m lange, asfalteret tilkørselsvej, fra ejendommen ud til Østermarksvej. Herfra videre ad offentlig vej.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes. Vi ser derfor ingen grund til at regulere transporterne på husdyrbrugets interne veje.

Færdsel på offentlig vej er omfattet af færdselsloven, hvor politiet er myndighed, og kan derfor ikke reguleres i denne miljøgodkendelse.

2.5.8 Andet om befolkningen og menneskers sundhed

MRSA

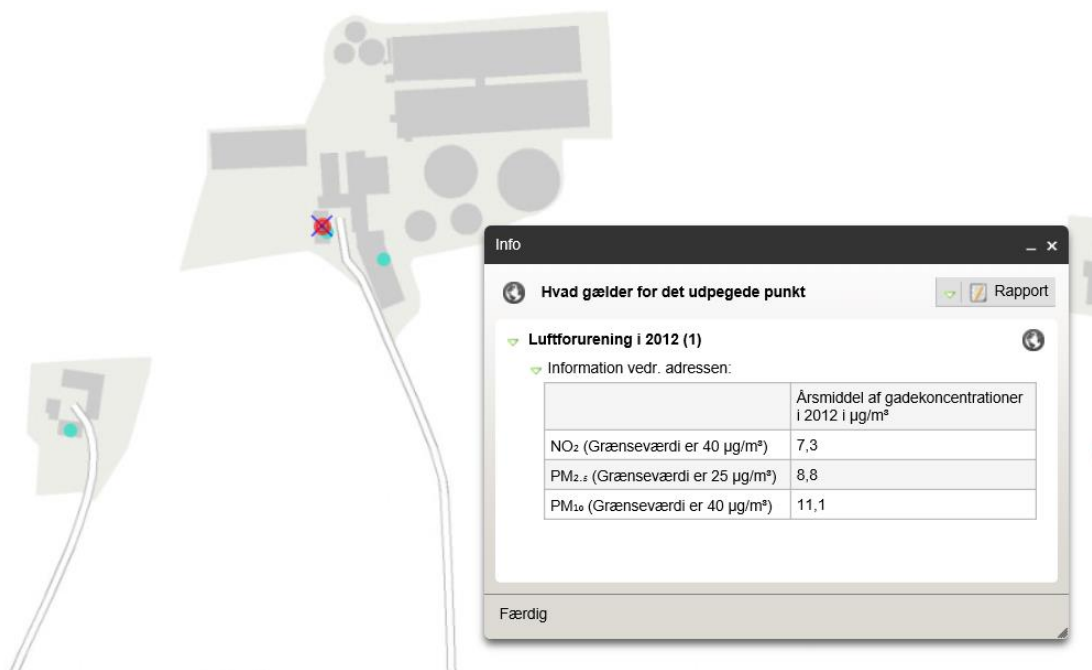
Risikoen ved MRSA eller antibiotika-resistens håndteres af generelle veterinærregler under Fødevarestyrelsen.

Partikel-luftforurening

Partikelforurening i lugten indgår ikke som en selvstændig parameter i husdyrgodkendelsesloven, men indgår indirekte i vurderingen af støv.

Århus Universitet har en opgørelse over luftforurening fra danske kilder på nationalt niveau. Opgørelsen følger internationalt aftalte retningslinjer (<http://envs.au.dk/faglige-omraader/luftforurening-udledninger-og-effekter/udledning-af-luftforurening/>). Der anvendes 10 hovedemissionskilder som energi-

produktion, industri, trafik, landbrug, brændeovne mv. dvs. alle kilder i Danmark, som udleder luftforurening. Emissioner fra svinebedrifter indgår som en del af den nationale emissionsopgørelse, som er geografisk fordelt på 1 km x 1 km områder ud fra forskellige geografiske fordelingsnøgler.

Figur 2-9 Århus Universitet <http://lpdv.spatialsuite.dk/spatialmap?> Opgørelsen er fra 2012

Oplysningerne på kortet fra Århus Universitet er fra 2012. Her fremgår det, at koncentrationerne er langt under grænseværdierne fra EU. Universitetet fra siden udgivet et notat om udviklingen i luftforureningen frem til 2017/18 (Luftkvalitet og helbredseffekter i Danmark, status 2018. Notat fra DCE 21-08-2019). Ellermann m.f.). Heri er nogle af konklusionerne, at partikelforureningen på landsplan er faldet og at en stor del af kilderne til luftforureningen findes i udlandet.

Det kan ikke umiddelbart måles eller beregnes, hvor stor partikelluftforureningen fra Østermarksvej 11 er eller bliver. Da baggrundsbelastningen er væsentlig under grænseværdierne, selv vurderet på baggrund af tal fra 2012, vurderer vi, at det er usandsynligt, at forureningen fra produktionen skulle bevirke at grænseværdierne overskrides i det omgivende miljø ved Østermarksvej 11.

Vi har dermed ikke fagligt grundlag for at stille skærpede krav til yderligere rensning for partikelforurening i afkastluften.

2.6 Jord, grundvand og overfladevand

Risiko for forurening af jord, grundvand og overfladevand er som udgangspunkt sikret via anden lovgivning.

2.6.1 Overfladevand

Ca. 120 m nord for den nye slagtesvinestald løber Langdal Bæk. Bækken er åben langs det nordlige skel, og løber derefter i rør mod sydvest, for at blive åben igen langs Skanderborgvej.

På nuværende tidspunkt ledes tagvand og overfladevand via drænen til Langdal Bæk.

Figur 2-10 Nuværende afledning af tagvand og fra befæstede arealer, oplyst i den Miljøtekniske redegørelse afsnit 8.

Langdal Bæk, som nedstrøms bliver til Monnes Å, er på de nederste ca. 2 km inden udløbet i Mossø målset til at opnå "god økologisk tilstand". (jf. vandområdeplanen 2015-2021). Det samme gælder Mossø.

Den nuværende tilstand i vandløbet er "ringe økologisk tilstand" og i Mossø er tilstanden "høj økologisk tilstand".

Udledning af overfladevand til dræn eller vandløb kræver en udledningstilladelse. Gennem en sådan tilladelse sikres, at overfladevandet håndteres så det belaster de omkringliggende områder samt recipienten mindst muligt.

Kommunen kan kun træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets tilstand, og ikke hindrer opfyldelse af det fastlagte miljømål jf. § 8 stk. 3 i Bek. om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (BEK. nr. 449 af 11. april 2019). Dette sikres i en udledningstilladelse.

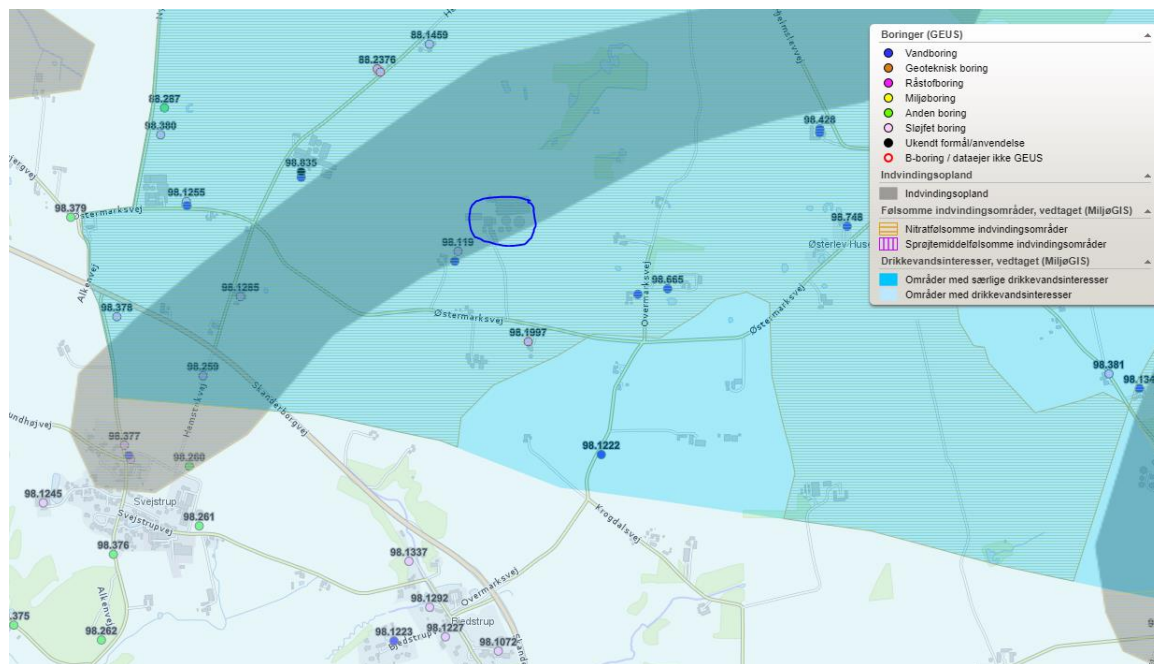
For at begrænse påvirkningen af Langvad Bækken bliver det således en forudsætning, at der på ejendommen etableres et regnvandsbassin til at forsinke og rense gårdens overfladevand, inden det ledes til vandløbet. Etablering af et regnvandsbassin betragter vi som BAT for håndtering af vandet fra tage og befæstede arealer.

Såfremt bassinet etableres og indrettes efter de vilkår, som vil blive stillet i udledningstilladelsen vurderer vi, at udledningen af overfladevandet kan ske, uden at dette er en hindring for fremtidig målopfyldelse i recipienterne.

Der skal være opnået tilladelse til udledning af regnvand fra tage og befæstede arealer, inden der gives byggetilladelse til stalden i etape 2. Dette er stillet som vilkår for denne godkendelse.

2.6.1 Jord og grundvand

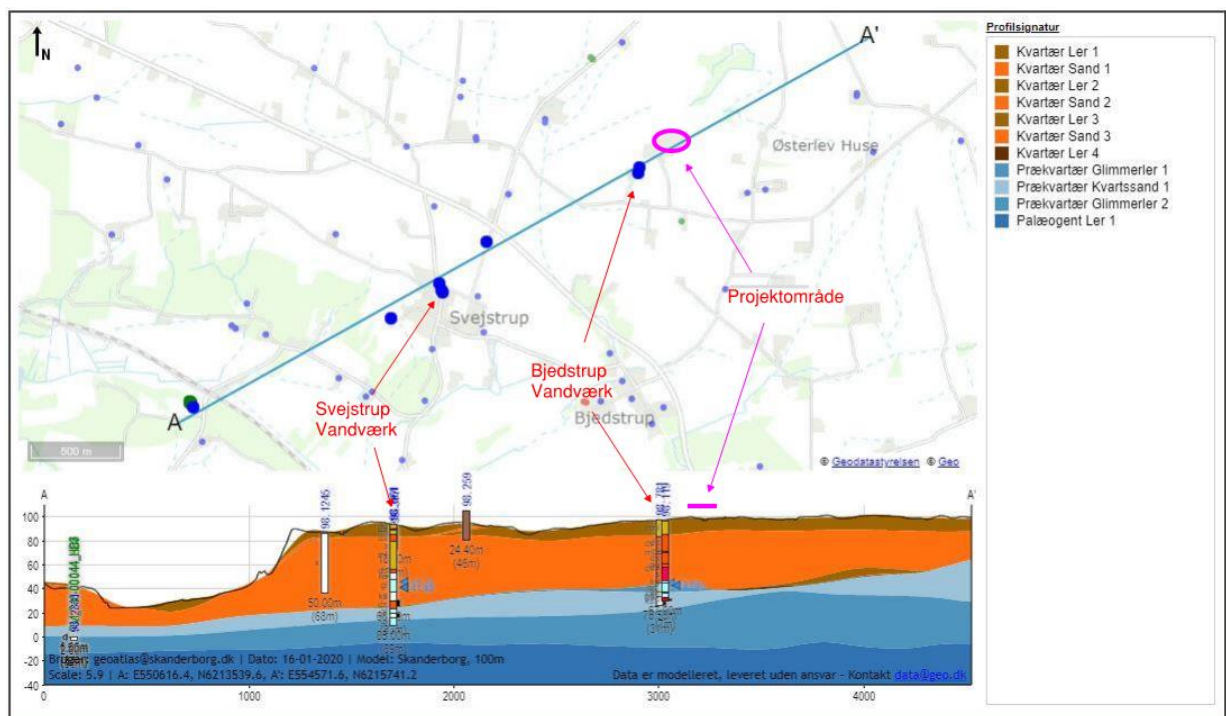
Hele ejendommen ligger inden for et område udpeget som følsomt drikkevandindvindingsområde og indvindingsopland til Svejstrup Vandværk, se figur 2.11.

Figur 2-11 Viser projektets placering med blå ring i forhold til Statens udpegede drikkevandsinteresser, nitrutfølsomme indvindingsområder og Svejstrup Vandværks indvindingsopland.

Svejstrup Vandværks boringer er placeret 1,5 km mod sydvest fra anlægget (DGU nr. 98.961). Svejstrup Vandværk indvinder fra et kvartært sandet grundvandsmagasin og fra et miocænt magasin, henholdsvis 65 og 75 meter under terræn.

Bjedstrup Vandværk indvinder vand ca. 200 meter sydvest for projektet (DGU nr. 98.781). Bjedstrup Vandværk har 8 forbrugere, og er et ikke alment vandværk. Vandværket indvinder fra 66-70 meter under terræn fra et miocænt sandet grundvandsmagasin. Ifølge boreprofilen er magasinet overlejret af 14 meter glacial moræneler (leret till). Se figur 2.12.

Figur 2-12 Viser et profil af geologien i området. Profillinjen er vist på kortet. Det lyse farver repræsenterer sandede aflejringer, mens de mørke farver repræsenterer mere lerede aflejringer. De orange og brune farver viser glaciale aflejringer, mens det blålige

På ejendommen findes en lille vaskeplads ved rampen ved stald 1. Vaskepladsen benyttes alene til vask af svinetransporter en gang om ugen. Vaskepladsen er indrettet med betondæk bestående af kørebeton (130 mm tykt). Der er fald med 3 cm/m mod afløb, som er placeret i midten af dækket. Vandet fra afløbet ledes ligesom vaskevand fra staldene til gyllebeholder. Spjældet til afløbet er kun åbnet, når der vaskes.

Der håndteres og opbevares ikke pesticider på ejendommen. Disse håndteres på en af bedriftens andre ejendomme.

Overfladevand fra tage nedsiver i dag diffust, mens overfladevand fra den befæstede "gårdsplads" ledes til dræn.

I forbindelse med etape 2 er der i denne godkendelse krav om, at der opnås en udledningstilladelse til håndtering af overfladevand fra tage og befæstede arealer, før der kan gives en byggetilladelse. Udledningstilladelsen vil blandt andet komme til at omfatte et forsinkelses/regnvandsbassin, se afsnit 2.6.1. Nedsivning må ifølge Miljøbeskyttelseslovens § 19 ikke udgøre en risiko for jord og grundvand. Hvis det viser sig nødvendigt, vil der derfor, i udledningstilladelsen, blive stillet krav om permanent vandspejl eller tæt bund i regnvandsbassinet.

Kommunen skal jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter vurdere om projektet indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af en grundvandsforekomst.

I området findes den regionale grundvandsforekomst DK_1_456_192. Den kemiske tilstand af grundvandsforekomsten er ringe pga. arsen, mens den kvantitative tilstand er god. Arsen er naturligt forekommende i grundvandsforekomsten. Samlet set vurderes projektet ikke at medføre en forringelse af grundvandsforekomstens tilstand, og hindre ikke opfyldelse af de fastsatte miljømål, da indretningen af projektet ikke vil medføre en forurening af grundvandet.

Spildevand håndteres efter gældende lovgivning, og vaskevand fra staldene ledes til gyllebeholder.

Samlet set vurderer vi, at risikoen for punktforureninger af jord og grundvand er minimal.

Risiko for forurening fra markerne indgår ikke længere i godkendelser af produktionsanlæg til husdyr, men reguleres via national lovgivning.

2.7 Natur

Af tabel 2-6 fremgår størrelsen af den samlede ammoniakemission i nudrift og ansøgt drift fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet i ansøgningssystemet (skema 210416).

Tabel 2-5 Beregnet ammoniak emission fra de ansøgte stald anlæg

Ammoniakemission	Kg kvælstof (N) pr. år
Ansøgt drift	6.755
Nudrift	5.173
Meremission i forhold til nu-drift	1.582
Meremission i forhold til driften for 8 år siden	-1.789

For at begrænse ammoniakfordampningen fra anlægget er eller bliver anvendt en række tiltag:

Etape 1

- Stald 3 Gyllekøling, 9,47 % reduktion af N + biologisk luftrensning af 20 % af ventilationsluften, hvoraf 55 % af den tilbageværende N fjernes.
- Fast overdækning på den største af de eksisterende gyllebeholdere

Etape 2

- Stald 3 Gyllekøling, 6,7 % reduktion af N + biologisk luftrensning af 20 % af ventilationsluften, hvoraf 64 % af den tilbageværende N fjernes. Samlet effekt er 66,41 %
- Stald 4 Kemisk rensning af afkastluft, effekt på 41 %
- Fast overdækning på de to gyllebeholdere på 5.000 m³ med 50 % N reduktion.

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakdepositionen (kvælstofnedfald) fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition, som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

I henhold til § 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* er etablering, udvidelse og ændring af anlæg på husdyrbrug, der er eller derved bliver større end 15 dyreenheder, ikke tilladt, hvis stald eller gødningsopbevaringsanlæg ligger i en afstand på mindre end ti meter til, eller helt eller delvis inden for, nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder) eller nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **uden for** internationale beskyttelsesområder.

Jævnfør *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens* bilag 3, inddeles naturtyperne, omfattet af *Husdyrgodkendelseslovens* § 7, i tre kategorier:

Kategori 1-natur. Ammoniakfølsomme naturområder beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt af Naturstyrelsen.

Kategori 2-natur. Ammoniakfølsomme naturområder beliggende **uden for** internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: højmoser, lobeliesøer, heder større end ti ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens*⁷ § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens* § 3.

Kategori 3-natur. Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1- og 2-natur: heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter *Naturbeskyttelseslovens* § 3, og ammoniakfølsomme skove, der er beliggende **uden for** de internationale naturbeskyttelsesområder.

Der er fastsat forskellige beskyttelseskrav i forhold til de forskellige naturtyper. Den tilladte maksimale **total**deposition fra et husdyrbrug til kategori 1-natur er afhængig af antallet af husdyrbrug i nærheden (Antallet af andre husdyrbrug i området er defineret efter nærmere regler om vurdering af kumulation). Hvis der ikke er andre husdyrbrug, må der fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, være en **total**deposition på 0,7 kg N pr. ha pr. år. Er der ét husdyrbrug ud over husdyrbruget, der søger, falder den tilladte **total**deposition til 0,4 kg N pr. ha pr. år, og endelig, hvis der er mere end ét husdyrbrug udover husdyrbruget der søger, må **total**depositionen fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, maksimalt være 0,2 kg N pr. ha pr. år.

Den maksimale tilladte **total**deposition til kategori 2-natur er 1,0 kg N pr. ha pr. år, mens den maksimale tilladte **mer**deposition til kategori 3-natur som udgangspunkt er 1,0 kg N pr. ha pr. år.

Kommunen kan i konkrete tilfælde tillade en merdeposition til kategori 3-natur, der er større end 1,0 kg N pr. ha pr. år, men kan ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N pr. ha pr. år. Kommunen skal efter nærmere kriterier foretage en konkret vurdering af, om der er tale om særlige regionale eller lokale naturinteresser og af, om der skal stilles krav til den maksimale kvælstof-merdeposition.

2.7.1 Natura 2000, kategori 1 natur

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse (med senere ændringer).

Såfremt marker er helt eller delvist beliggende inden for habitatafgrænsningerne skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Det skrappeste afskæringskriterie for totaldeposition er 0,2 kg N/ha/år, hvilket gælder for husdyrbrug, hvor der er mere end ét andet husdyrbrug, som påvirker samme naturområde. Når der ikke er andre husdyrbrug i nærheden, er afskæringskriteriet en totaldeposition på 0,7 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 1-natur er ammoniak følsomme naturområder inden for habitatområde 52; Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå, som ligger ca. 3 km vest for anlægget. De nærmeste kategori 1-naturområder er en "skovbevokset tørvemose" og en "elle-aske skov".

I ansøgningssystemet er totaldepositionen beregnet til 0 kg N/ha/år til nærmeste kategori 1 naturområde efter udvidelsen i etape 2.

Da de nærmeste ammoniakfølsomme naturområder inden for Natura2000 området (kategori 1 natur) ikke påvirkes af emissioner direkte af det ansøgte anlæg og der er væsentligt længere til de næste naturområder, vurderer vi, at ingen Natura2000 områder vil blive påvirket af projektet. En nærmere beskrivelse af det nærmeste kategori 1-naturområde er derfor undladt.

2.7.2 Anden beskyttet natur, kategori 2-og kategori 3-natur

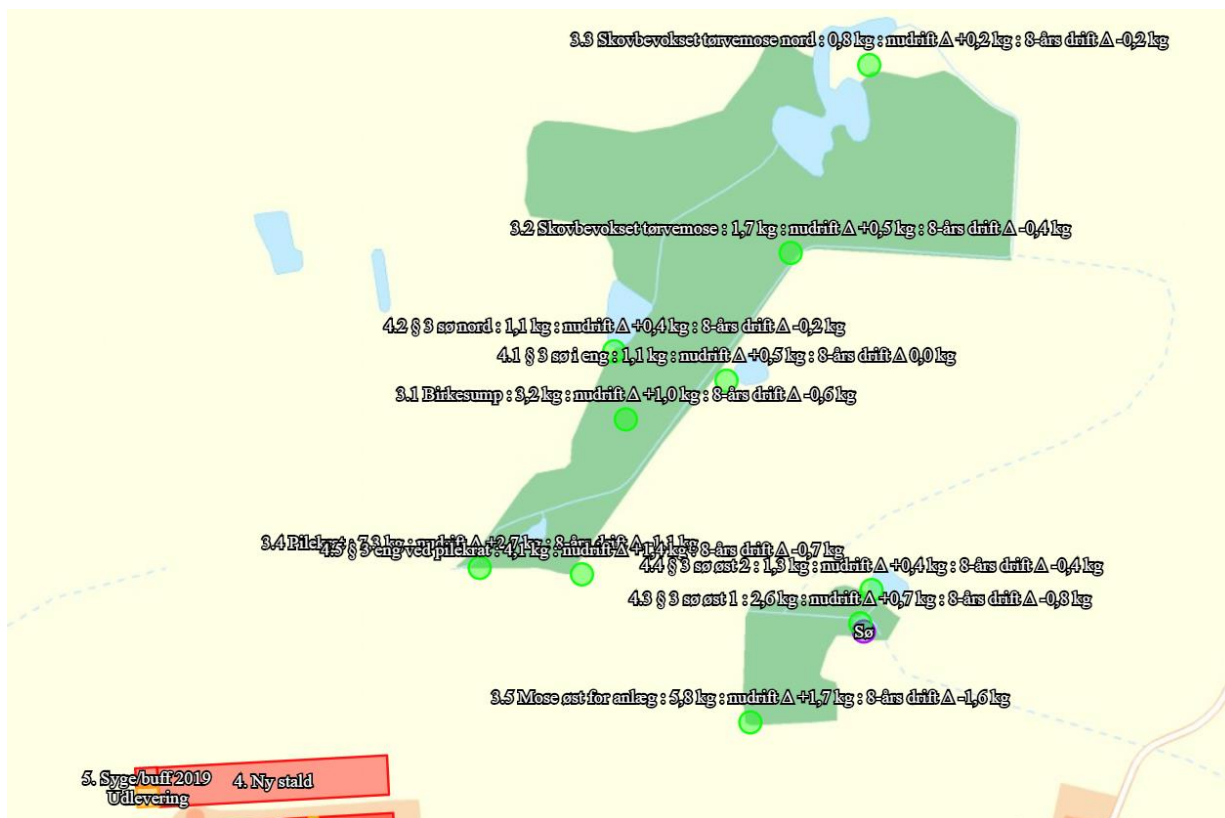
Kategori 2 natur

Den nærmeste kategori 2-natur er et overdrev beliggende ca. 1,3 km fra anlægget. Hertil er beregnet en totaldeposition på 0,1 kg N/ha/år. På den baggrund vurderes overdrevet ikke at blive direkte påvirket af produktionen og beskrives derfor ikke yderligere.

Kategori 3 natur

I følge Husdyrlovens § 26 stk. 2, skal miljøvurderingen foretages på baggrund af alle ændringer og udvidelser siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode. Det betyder, at det ansøgte projekt skal vurderes, i forhold til den drift der har været på ejendommen siden 2010/11. Dette har kun relevans, ved de forhold, hvor man skal vurdere på merbelastningen fra anlægget til de omkringliggende kategori 3-naturområder. Da emissionen er beregnet til at være højere for 8 år siden ved både nudrift (etape 1) og ansøgt drift (etape 2), vurderer vi alene mer-depositionen i forhold til nudriften.

Indenfor 1000 meter fra anlægget ligger der to § 3-beskyttede moser, en beskyttet eng samt flere § 3-beskyttede vandhuller. Moserne ligger nord/nordøst for anlægget med en afstand på henholdsvis ca. 140 meter og 240 meter fra det nye staldanlæg. Engen ligger langs den østlige side af den nordlige mose, ca. 170 m fra den nye stald.

Figur 2-13 § 3-beskyttet natur, der er beregnet deposition til, klip af ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk

Tabel 2-6 Oversigt over beregnet deposition til § 3 natur i nærheden af Østermarksvej 11 i etape 2. Se beregningsskema på figur 2-10

	Mer-deposition fra sidste udvidelse (nudriften) til ansøgt, kg N/ha/år	Mer-deposition fra 2010/11 til ansøgt, kg N/ha/år	Totaldeposition, kg N/ha/år
Stormosen, nordlige ende med N-følsomme arter, zone 1 Punkt 3.2	0,5	-0,4	1,7
Stormosen, birkesump, zone 2 Punkt 3.1	1,0	0	3,2
Stormosen, sydlige uden N-følsomme arter, zone 3 Punkt 3.4	2,7	-1,1	7,3
Eng, langs stormosen Punkt 4.5	1,4	-1,1	4,1
Mose, øst for ejendommen, uden N-følsomme arter Punkt 3.5	1,7	-1,6	5,8

Skanderborg Kommune har besigtiget engen og mosen nord for anlægget i forbindelse med ansøgningen om udvidelse i 2012/2013 og i juni 2018 og igen i maj 2019.

Mose øst for anlæg

Den lille mose, som ligger ca. 240 meter øst for den nye stald, er vokset til i pilekrat. Hovedkilden til næringsberigelse af mosen er næringsberiget overfladevand, der løber til mosen fra omkringliggende, dyrkede arealer og ammoniakdeposition fra husdyrproduktionen. Tålegrænsen for mosen vurderes til at være 15-25 kg N/ha/år.

Baggrundsbelastningen for området er ifølge DCE⁸ på 12,7 kg N/ha/år. Totaldepositionen fra anlægget er beregnet til ca. 5,8 kg N/ha/år. Den samlede ammoniakdeposition på naturområdet er beregnet til ca. 18,5 kg N/ha/år, når baggrundbelastningen for området og totaldepositionen lægges sammen. Den samlede ammoniakdeposition ligger dermed inden for naturområdets tålegrænse. Skanderborg kommune vurderer på den baggrund, at merdepositionen på ca. 1,7 kg N/ha/år ikke vil ændre naturområdets tilstand væsentligt i negativ retning.

Eng langs Stormosen

Engen, langs den østlige kant af Stormosen er et område, er mest fugtigt i den nordlige ende, mens den mod syd bliver mere tør, og i højere grad domineret af kvælstof-tolerante græsser. Engen udgør en overgangszon fra dyrket mark til Stormosen, og bliver påvirket af markdriften. Skanderborg Kommune vurderer, at tålegrænsen for en fugtig eng som denne er 20-25 kg N/ha/år.

Totaldepositionen til engen er beregnet til 4,1 kg N/ha i det nærmeste punkt, og med en baggrundsbelastning på 12,7 kg N/ha, bliver den samlede kvælstof deposition på 16,8 kg N/ha/år og dermed under tålegrænsen for engen.

Skanderborg kommune vurderer på den baggrund, at merdepositionen på ca. 1,4 kg N/ha/år ikke vil ændre naturområdets tilstand væsentligt i negativ retning.

Stormosen

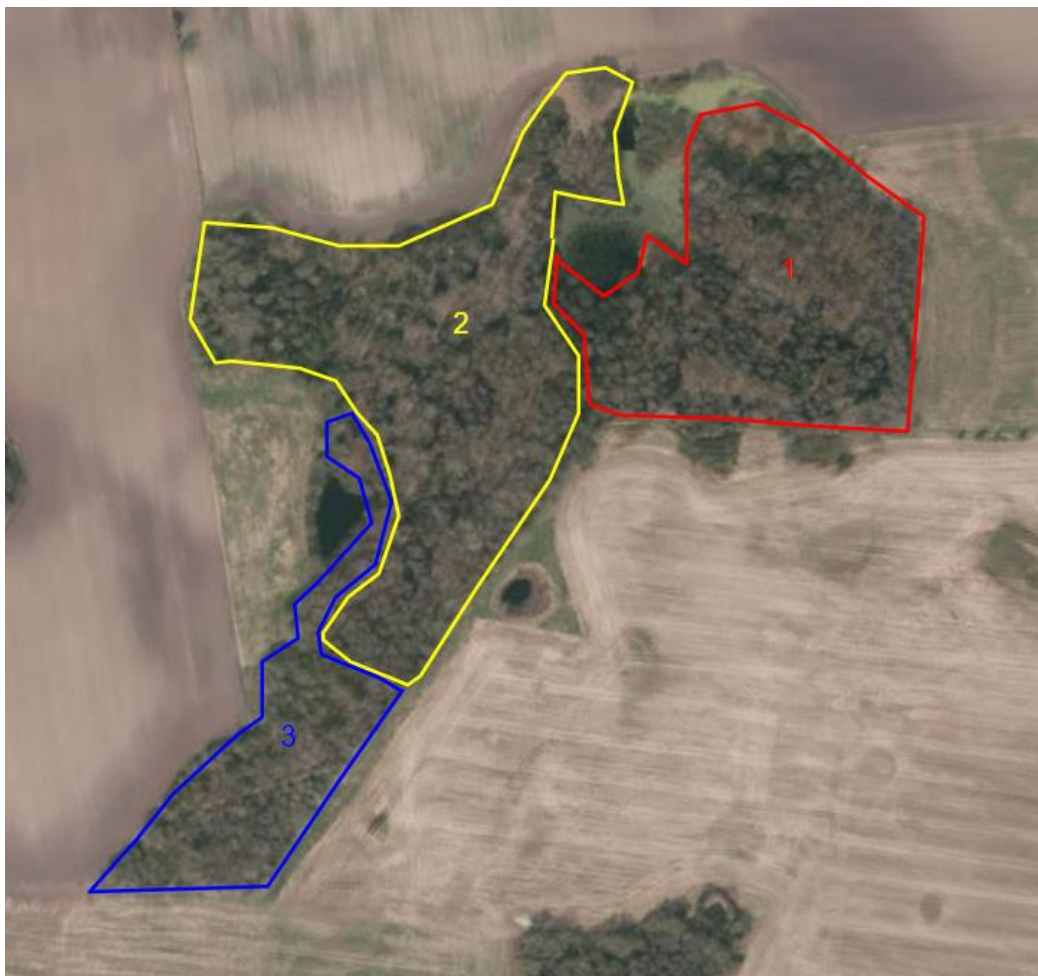
Hele Stormosen er udpeget i kommuneplanen som naturområde, og dyrkede områder nord og øst for Stormosen er udpeget som potentiel natur. Der er ingen fredninger eller handleplan for naturpleje af Stormosen. Naturområder og potentielle naturområder udpeget i kommuneplanen skal jf. retningslinjerne bevares og om muligt forbedres som levesteder for vilde dyr og planter.

Mosen har ingen rekreativ betydning for offentligheden, da der ikke er lovlig adgang (sti el. lign) for offentligheden til området. Det betyder på den anden side, at plante og dyreliv kan udvikle sig stort set uforstyrret inden i området.

Tilbage i tid (lave målebordsblade, 1900-1970) dækkede Stormosen et noget større område end i dag. I hvertfald helt op til slutningen af 1980'erne ser ud til på luftfoto, at de områder, som i dag er dyrket mark, var eng/mose.

Naturkvaliteten i området er vurderet på baggrund af flere besigtigelser senest i maj 2019. Ved den seneste besigtigelse blev Stormosen opdelt i tre zoner, på baggrund af vegetation og jordbundsfugtighed, se figur 2.10. Der er grøfter langs hele den østlige side af mosen, og en enkelt inde i området, som ved besigtigelsen i maj 2019 var tør.

⁸ Danmarks Arealinformation, National-Kvælstoftotal afsætning, Metadat: <https://geodata-info.dk/srv/dan/catalog.search#/metadata/13e45f07-82ad-4db1-b554-c4a88415dd94>.

Figur 2-14 Mosen nord for Østermarksvej 11, opdelt i tre zoner.

Den botaniske naturkvalitet er størst i den nordlige del af mosen (zone 1) og falder jævnt hele vejen til den sydlige spids.

Den sydligste del af mosen (zone 3) er mest tør, med et enkelt fugtig område/vandhul, som er domineret af et pilekrat. Resten er mere tør skovbund, fx med hvidtjørn, røn, skovmærke, liljekonval og majblomst. Der har tidligere været ledt husspildevand til grøften ved sydligste del af mosen, hvilket kan have bidraget med næringsstoffer til denne del af mosen. På den baggrund vurderer vi, at den sydlige del af mosen har en tålegrænsen på 15-25 kg N/ha/år. Total depositionen er beregnet til 7,3 kg N/ha, heraf udgør 2,7 kg N/ha merdeposition, som følge af udvidelsen i etape 2. Med en baggrundsdeposition på 12,7 kg, bliver den samlede total deposition 20,0 kg N/ha. Dette ligger inden for tålegrænse-intervallet. På den baggrund vurderer vi, at en mer-deposition på 2,7 kg N/ha/år ikke vil ændre tilstanden væsentligt i delområdet 3.

Den midterste del af mosen (zone 2) er en overgangszone, hvor jordbunden gradvist bliver mere fugtig, og vegetationen gradvist skrifter fra tør skovbund og pilekrat til en generelt mere fugtig bund med karakter af birkemose/sump, med arter som dunbirk, grå star, dusk fredløs, almindelig star, gul iris, mosebunke, krat-fladbælg og spids spydmos, men hvor fx kragefod og sphagnummosserne, som findes i zone 1, mangler. EllenbergN værdierne for krat-fladbælg, almindelig star og grå star er 2, hvilket indikerer at delområdet har naturkvaliteter, der er betinget af næringsfattige forhold.

Tålegrænsen i det midterste område, zone 2, vurderer vi til at være 10-20 kg N/ha/år. En mer-deposition på mere end 1 kg N/ha/år vurderer vi, vil kunne ændre naturtilstanden i negativ retning, hvor delområdet værdi som levested for kvælstoffølsomme arter som grå star, almindelig star og krat-fladbælg vil blive forringet. Dette anses for at være en tilstandsændring i forhold til Naturbeskyttelseslovens § 3, som Skanderborg Kommune ikke har i sinde at dispensere til i dette konkrete tilfælde.

Beregninger i husdyrgodkendelse.dk viser, mer-depositionen i den sydligste del af zone 2 vil blive 1,0 kg N/ha/år, mens total depositionen bliver 3,2 kg N/ha/år.

Den samlede deposition i zone 2 bliver der med 15,9 kg N/ha/år, hvilket er inden for tålegrænse-intervallet.

Når mer-depositionen begrænses til 1,0 kg N/ha/år, vurderer vi, at dette naturområde ikke vil blive væsentligt påvirket af husdyrproduktionen. Forudsætningerne for beregning af kvælstof depositionen stilles som vilkår for godkendelsen.

Ved besigtigelserne i den nordligste ende af mosen (zone 1) blev blandt andet registreret arter som sphagnummosser, blåbær, blåtop og kragefod m.m. De oplyste arter er typiske på næringsfattige naturtyper, og indikerer, at der hidtil har været begrænset tilførsel af næringsstoffer til lokaliteten. Kommunen har ud fra besigtigelsen vurderet, at mosen i den nordlige ende har karakter svarende til Natura2000-naturtypen "skovbevokset tørvemose". På den baggrund har vi vurderet denne del af mosen som værende kvælstoffølsom. "Skovbevokset tørvemose" har en tålegrænse på 10-15 kg N/ha/år.

Totaldepositionen er beregnet til 1,7 kg N/ha/år, mens mer-depositionen er beregnet til 0,5 kg N/ha/år. Den samlede deposition bliver dermed 14,4 kg N/ha/år, hvilket er inden for tålegrænsen for området. Når mer-depositionen begrænses til 0,5 kg N/ha/år, vurderer vi at dette naturområde ikke vil blive væsentligt påvirket af husdyrproduktionen. Forudsætningerne for beregning af kvælstof depositionen stilles som vilkår for godkendelsen.

Både i zone 1 og 2 har vi vurderet at, vil at en mer-deposition på mere end 1 kg/ha/år vil kunne påvirke naturkvaliteten negativt på lang sigt.

Med de ammoniakreducerende tiltag som er medregnet i ansøgningssystemet, vil mer-depositionen på den ammoniakfølsomme del af mosen blive op til 1,0 kg N/ha/år i den sydlige del af zone 2, mens mer-depositionen beregnes til 0,5 kg N/ha/år i zone 1. De ammoniak-reducerende tiltag, er stillet som vilkår for godkendelsen.

Derved sikres, at mosen som helhed ikke påvirkes væsentligt på langt sigt, som følge af udvidelse af produktionsarealet på Østermarksvej 11.

Alle vurderinger er foretaget på baggrund af beregning af ammoniakdeposition i etape 2. Ammoniakfordampningen fra anlægget i etape 1 (den nuværende produktion) er mindre. Dermed vil depositionen på naturområderne også være mindre. Da alle tålegrænser er overholdt i etape 2, vil de også være det i etape 1. Etape 1 er produktion i de nuværende stalde, og der vil derfor uændret ammoniakemission i etape 1 i forhold til den nuværende tilladelse.

Med de stillede vilkår vurderer Skanderborg Kommune, at naturen omkring Østermarksvej 11 ikke vil blive påvirket væsentligt.

Vandhuller

I området nord og nordøst for produktionsanlægget på Østermarksvej 11 findes flere vandhuller, dels nogen som ligger omgivet af dyrket mark og dels nogen som ligger med dyrket mark på en side og naturområde på den anden.

Der er beregnet deposition til tre af vandhullerne, som ligger i kanten af mose/eng, se figur 2.10. Mer-depositionen til vandhul på vestsiden af Stormosen er beregnet til 0,4 kg N/ha/år, til vandhul i engen på østsiden af Stormosen er depositionen 0,5 kg N/ha/år og til vandhul nord for den lille mose øst for anlægget er mer-depositionen beregnet til 0,7 kg N/ha/år.

Øvrige vandhuller ligger i samme afstand eller længere væk fra anlægget.

Alle vandhullerne ligger helt omkranset af eller delvist op til dyrket mark, hvorfra der formentlig kommer en betydelig andel næringsberiget drænvand.

Vandhuller som disse har ingen tålegrænse og alle mer-depositioner er under 1,0 kg N/ha/år. På den baggrund vurderer vi, at ingen af vandhullerne vil blive væsentligt påvirket af deposition af kvælstof fra produktionen på Østermarksvej 11.

2.7.3 Skov

Der findes potentiel kvælstoffølsom skov godt 1 km nord for anlægget. Beregning af deposition til mosen, som ligger ca. 600 m nord for anlægget, viser en mer-deposition på 0,5 kg N/ha/år. Depositionen på områder længere væk end mosen vil derfor blive mindre.

Hvis vi vurderer at en skov eller et naturområde kan påvirkes negativt ved en forøgelse af depositionen, kan vi stille skærpende vilkår, hvis mer-depositionen på over 1 kg N/ha/år.

I dette tilfælde vil mer-depositionen være mindre end 1 kg N/ha/år. Der er derfor ikke grundlag for at foretage en nærmere vurdering af skovområdet.

Faktaboks

En skov er defineret som et areal, der er større end ½ ha og mere end 20 m bred, som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer.

En skov er ammoniakfølsom, når:

- der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
- skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller
- der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.

Årsagen til at gamle skove er ammoniakfølsomme er, at både løv- og nåleskov har en tålegrænse for kvælstofdeposition på 10-20 kg N/ha/ år. Det, som kan skades i skoven, er dels vækstforhold og plantearter via ændringer i jordbundskemien, dels andre følsomme organismer, og endelig i ekstreme tilfælde selve træernes bladvæv og andre planters væv.

Ændring af jordbundskemien har normalt kun uvæsentlig betydning i skov plantet på tidligere landbrugsjord, idet den tidligere kalkning, pløjning og gødsning under landbrugsdyrkningen modvirker ændringerne. I gamle skovområder, som ikke er etableret på tidligere landbrugsjord i de sidste par hundrede år, er jordbunden derimod følsom.

Skov opstået ved tilgroning af naturarealer for mindre end ca. 200 år siden indtager en mellemstilling. Ved en vurdering af ammoniakfølsomhed har det derfor betydning, om skoven har en jordbund, som har båret skov i kort eller lang tid. Jo længere tid, des mere følsom. Hvis jordbunden har været dyrket som landbrugsjord, inden skoven blev etableret og inden for de sidste par hundrede år, er jordbunden mindre følsom.

For at kunne afklare om en skov er ammoniakfølsom, indhentes yderligere oplysninger. Jf. den ovenfor nævnte definition på ammoniakfølsom skov er det således nødvendigt at indhente oplysninger om, hvorvidt der har været skov på arealet i lang tid (mere end 200 år), eller at indhente oplysninger om, hvorvidt der er naturskovsindikerende eller gammelskovsarter i skoven.

Oplysninger om hvilke skove, der har gammel skovjordbund, må sammenstilles ud fra tilgængeligt kortmateriale. Hvis skoven både findes på kort fra ca. 200 år siden og i dag, og der ikke er kort, der viser, at skoven i mellemtiden var væk i en periode, må skoven anses for at have gammel skovjordbund. Selve træernes alder i skoven spiller kun en rolle, hvis nogle af dem er over 200 år. I så fald er der også tale om gammel skovjordbund. Oplysninger om hvilke skove, der er selvgroede på tidligere uopdyrket naturareal, må søges på tilsvarende vis ved at sammenholde data fra kort.

Desuden vil der være tale om en ammoniakfølsom skov, hvis den rummer en eller flere af de arter, der er naturskovindikerende eller gammelskovsarter, og som er på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovloven. Det følger heraf, at en skov godt kan være ammoniakfølsom, fordi den rummer naturskovindikerende eller gammelskovsarter, selv om der ikke har været skov på arealet i meget lang tid – mere end 200 år. I de fleste tilfælde vil en skov, der rummer sådanne arter, dog være en gammel skov.

2.7.1 Bilag IV arter

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets⁹ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Den eneste bilag IV art, der findes i området, og som kunne være relevant i forbindelse med at de ansøgte stalde, er stor vandsalamander. Stor vandsalamander har kendte, men spredte forekomster i området. Stor vandsalamander yngler i rene vandhuller, og kan bruge alle vandhuller som rastesteder. Den overvintrer på land.

Alle vandhullerne i nærheden af Østermarksvej 11 ligger i eller tæt på dyrkede marker. Næringsrige søer og vandhuller som disse har ingen tålegrænse, da de tilføres betydelige mængder næringsstoffer via drænvand fra markerne.

Mer-depositionen med ammoniak fra produktionen til vandhuller i nærheden er beregnet til fra 0,4- 0,7 kg N/ha/år, afhængig af, hvilket vandhul der er tale om. Mer-depositioner på op til 1 kg N/ha/år vurderer vi, er ubetydelig i forhold til den næringsstofftilførsel, der sker med vand fra omkringliggende marker.

Da vandhullerne som levested/trædesten ikke påvirkes af produktionsanlægget hverken i nudriften (etape 1) eller ansøgte drift (etape 2), vurderer vi, at stor vandsalamander ikke vil blive påvirket af projektet.

Arter af flagermus kan også forekomme i området, men er ikke relevante i forbindelse med nærværende udvidelse, da der ikke vil være indgreb i eller påvirkning af potentielle yngle- og rasteområder for flagermus.

Da staldene bliver etableret i tilknytning til det eksisterende anlæg på landbrugsjord, vurderer vi, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke hverken stor vandsalamander, flagermus eller andre bilag IV arter væsentligt.

2.8 BAT

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakemission og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

⁹ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter* (med senere ændringer)).

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IE-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter¹⁰ ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IE-direktivet omfatter.

Miljøstyrelsen har udarbejdet Teknologiblade¹¹, hvori dokumenteret teknik er beskrevet, og hvori der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifter eventuelt vil være.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er derudover fastlagt BAT-standardvilkår for de gængse husdyrproduktionsgrene, der beskriver en emissionsgrænseværdi for ammoniak som udtryk for en given husdyrproduktions opnåelige BAT-niveau. BAT-niveauet kan opnås ved brug af de dokumenterede teknikker, som er beskrevet i de nævnte Teknologiblade.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse.

Ikke-IE brug med mere end 750 kg N/år i ammoniak emission, skal overholde BAT-ammoniak emissionen fastlagt i bekendtgørelsen.

IE-brug skal overholde BAT-ammoniak emissionskravet samt redegøre for miljøledelse, management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning.

IE-brug er:

- Flere end 750 stipladser til søer
- Flere end 2.000 stipladser til slagtesvin over 30 kg
- Flere end 40.000 stipladser til fjerkræ

Produktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg har mere end 2.000 stipladser til slagtesvin, og er derfor et IE-brug.

2.8.1 Ammoniakemission

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er fastlagt emissionsgrænseværdier for husdyrbrug. Både BAT-krav og den faktiske ammoniak emission for bedriften beregnes i ansøgningssystemet. I BAT-beregningen indgår de vilkår, som findes til den eksisterende produktion, som har til formål at reducerer ammoniakfordampning.

¹⁰ Rammerne for dette BREF-dokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

¹¹ Teknologiblade er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har udarbejdet med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion. Teknologiblade er dels opdateringer af gamle "BAT-byggeblade" og dels helt nye.

Tabel 2-7 BAT-niveau for nuværende og ansøgt produktion (stald + lager)

BAT	BAT Kg N/år	Teknologier, reduktion af N-emission	N-emission inkl. teknologier, kg N/år	Scenarie skema nr.
Nuværende produktion, inkl. de gamle stalde (etape 1)	5.170	Stald 3: Gyllekøling, 9,47% Biologisk luftrensning, 55 % Kombineret: 59,3 % Teltoverdækning på gylletank 4	5.170	214706
Ansøgt produktion, med den nye stald og uden den gamle (etape 2)	7.771	Stald 2: ændres til smågrise på delspalte gulv Stald 3: Gyllekøling, 9,47% Biologisk luftrensning, 55 % Kombineret: 59,3 % Stald 4: Kemisk luftrensning 27 % effekt Teltoverdækning på gylletank 4 og 5	7.769	214705
Ansøgt produktion, med den nye stald og uden den gamle (etape 2) Opfyldelse af naturkrav	7.771	Stald 2: ændres til smågrise på delspalte gulv Stald 3: Gyllekøling, 6,7 % Biologisk luftrensning, 64 % Kombineret: 66,4 % Stald 4: Kemisk luftrensning 41 % effekt Teltoverdækning på gylletank 4 og 5	6.755	210416

Der er beregnet BAT både ved den nuværende produktion (etape 1) og ved den ansøgte produktion (etape 2), fordi der vil gå en periode fra godkendelsen er givet, til at den nye stald er bygget. Da produktionen med denne godkendelse overgår fra et godkendt antal grise til et godkendt produktionsareal, vil godkendelsen blive taget delvist i brug allerede med det nuværende produktionsanlæg.

Der er metodefrihed i forhold til valg af stalddtype og miljøteknikker, når BAT-kravet skal opfyldes.

I det ansøgte projekt går smågrisene i toklimastalde med delvist spaltegulv (stald 1), og slagtesvin går på delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv) i stald 3 (etape 1) og 4 (etape 2) og 5 (etape 2). I den nuværende drift er stald 2 en stald til slagtesvin, som går på drænet gulv med spalter (33/67 %). I den ansøgte drift ombygges denne stald til smågrise; toklimastald med spalter, svarende til stald 1.

Der findes allerede i dag et gyllekølingsanlæg på ejendommen, et Thermia Solid Eco 42 anlæg fra Klimadan. Producenten har oplyst, at anlægget har et power input på 14,18 og et heatoutput på 53,3, forskellen er køleeffekten, hvilket dermed bliver 39,12 kW. Det er beregnet, at for at leve op til den reduktion af ammoniakfordampning, som er forudsat i ansøgningen, skal anlægget være i drift minimum 3.118 timer i etape 1 og 2.167 timer i etape 2.

Den kemiske luftrensning i stald 4 vil i praksis rense mere end nødvendigt for at leve op til BAT-kravet. Det sker for at leve op til kravet til N-deposition på den omkringliggende natur. I scenarie beregningen er det vist, at for at leve op til BAT-kravet, skal den kemiske rensning af luften fra stald 4 have en effekt på 27 %. For at leve op til naturkravene skal effekten være 41 %.

I den nuværende drift er der telt overdækning på den ene og største gyllebeholder. Det vil fortsætte i den ansøgte drift, hvor der suppleres med endnu en gyllebeholder med fast teltoverdækning.

BAT for etape 1 og 2 er beregnet via scenarie beregninger, se tabel 2-8. Det er i de samme beregninger vist, at med de anvendte teknologier og staldtyper vil BAT-niveauet blive overholdt.

Samlet set vurderer kommunen, at den ansøgte produktion overholder krav til BAT for ammoniakemission fra staldene, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m., når de valgte staldtyper og miljøteknikker anvendes både i etape 1 og 2.

Dette er stillet som vilkår for godkendelsen.

2.8.2 Fodring

Fodring af dyr på IE-brug skal tilpasses dyrenes forskellige vækst/livs faser, så udnyttelsen af fodret optimeres, såkaldt fase-fodring.

På Østermarksvej 11 er fodringen opdelt i tre faser; en til smågrise og to til slagtesvin, således indholdet af næringsstoffer er tilpasset grisens vækstfaser.

For at øge dyrenes udnyttelse af fosfor i foderet, og dermed begrænse mængden af fosfor i gødningen, anvendes der som minimum enkelt dosis (100 %) fytase.

Se yderligere beskrivelse i den Miljøtekniske redegørelse.

Da det er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (§36, at der skal anvendes fase-fodring eller fytase), er der alene stillet vilkår om, at der ved tilsyn skal kunne fremvises dokumentation for at dette overholdes. Vilkåret står under afsnittet Egenkontrol.

2.8.3 Vand- og energiforbrug

For at leve op til BAT er der krav om, at forbruget af vand og energi optimeres. For at kunne følge op på dette, er det i første omgang nødvendigt at registrere forbruget.

For at begrænse energiforbruget, bliver ventilationssystemet rengjort, hver gang stierne rengøres, inden der sættes nye grise ind. Dermed fjernes unødigt modstand i ventilationen. Der anvendes lavenergi-lystofrør i stalden.

Gyllekølingsanlæg i stald 3 er installeret for at begrænse både ammoniakemission fra anlægget. Den indvundne varme anvendes til opvarmning og tørring af smågrisestalden, opvarmning af mandskabsrum og stuehuset på Østermarksvej 11. Denne anvendelse af varmen bevirker, at der bruges mindre energi på opvarmning fra andre kilder.

Vandforbruget begrænses ved at anvende drikkenipler over fodertruget. Inden rengøring af stalden med højtryksspuling, sættes den i blød, begge dele begrænser vandforbruget, i forhold til rengøring uden disse tiltag.

Det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi, hvorfor Skanderborg Kommune antager, at der ikke vil blive forbrugt mere energi end nødvendigt på ejendommen.

Se desuden den miljøtekniske redegørelse for yderligere beskrivelse.

Der stilles vilkår om, at der som minimum foretages årlige registreringer af forbruget. Vilkåret er stillet under afsnittet Egen kontrol.

2.8.4 Management og miljøledelse

Anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i sådan en grad, at der sikres korrekt brug og effekt.

Alle ansatte introduceres grundigt til deres arbejde, herunder at der overalt på virksomheden skal være rent og ryddeligt.

Døde dyr placeres under kadaverkappe/i beholder og bortskaffes til Daka, jf. national lovgivning.

- Der udarbejdes gødningsplaner.
- Der føres kontrol med el-forbruget via fjernaflæsning, mindst én gang årligt
- Vandforbruget kontrolleres jævnlige (aflæsning af vandur), mindst én gang årligt
- Der føres logbog i forhold til gyllebeholdere, hvor der ikke er teltoverdækning
- Der er udarbejdet en beredskabsplan, som er tilgængelig for alle med ærinde på ejendommen

Der udarbejdes et miljøledelsessystem, der som minimum indeholder:

- En miljøpolitik, med afsæt i de aktuelle miljøforhold
- Fastsatte miljømål
- En handlingsplan for miljømålene
- En årlig evaluering af miljøarbejdet, inkl. en gennemgang af miljøledelsessystemet

Der er ikke stillet vilkår om miljøledelsessystem, da det er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 42, at alle IE-brug skal have et sådant system, fra det tidspunkt IE-bruget får denne godkendelse.

2.8.5 Grænseoverskridende virkninger

Husdyrbruget ligger langt fra den danske landegrænse og det vurderes derfor at projektet ikke bidrager til målbare grænseoverskridende virkninger.

Indkomne bemærkninger i nabo-høring.

Kommunens bemærkninger skrives ind med kursiv og blå

Kommunes generelle bemærkninger til emner, som er berørt i flere høringssvar står umiddelbart her under. Derudover her vi skrevet kommentarer til de punkter, som har relation til produktionsanlægget under de enkelte høringssvar. Høringssvar om andre emner har vi ikke kommenteret

Gentagende ansøgninger

Alle landbrug har en lovsikret ret til at søge om etablering/udvidelse af husdyrproduktionen på deres ejendom. Kommunen har på sin side pligt til at behandle en sådan ansøgning. Hvis ansøgningen lever op til alle krav i lovgivningen, har kommunen pligt til at give miljøgodkendelse til den ansøgte produktion.

Dette gælder, uanset hvor stor produktionen er eller bliver og hvad man i øvrigt måtte mene om svineproduktion i Danmark generelt.

Dyrkede arealer

Landbrugets drift af marker, herunder udbringning af gødning og brug af sprøjtemidler er reguleret af national lovgivning, og ligger uden for miljøgodkendelse af anlæg til husdyrproduktion.

MRSA

Fødevarestyrelsen har forholdt sig til risikoen for spredning af MRSA fra svinestalde : <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Fakta-om-MRSA.aspx>

Sundhedsstyrelsen har skrevet en information om husdyr-MRSA, https://www.sst.dk/da/sygdom-og-behandling/smit-somme-sygdomme/mrsa/~/_media/39F878C5C38E42FoB264CA043FBB4DDB.ashx.

Kommunen har ingen grundlag for at vurdere anderledes end Fødevarestyrelsen og Sundhedsstyrelsen.

Der findes ingen register over, hvor MRSA findes.

Offentlig vej

Trafik på offentlig vej er reguleret via færdselsloven, med politiet som myndighed. Kommunen har ikke lovhjemmel til at stille vilkår til færdsel på offentlig vej.

Fra Svejstrupvej 2:

Jeg synes det er fornuftig beslutning for både naboer og miljøet.

Jeg har ingen indvendinger mod en udvidelse. Jeg tror det bliver en bedre stald for både dyr og mennesker.

Fra Bjedstrupvej 9A:

Høringssvar vedrørende udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg

Vi ser med **stor bekymring** på ansøgningen om en så voldsom stigning af svineproduktionen på Svejstrup Østergård. En udvidelse fra 26.000 grise til 43.000 grise nærmer sig en fordobling.

Vi må indrømme at vores indsigelse ikke går ind i de faglige og økonomiske aspekter, men mere bygger på umiddelbare holdninger og følelser.

Vi står midt i en klimakrise, og derfor kan vi ikke komme udenom at se på den form for intensiv landbrug og stordrift og de konsekvenser det har for biodiversiteten og vandmiljøet og i sidste ende klimaet. Vi må værne om vores natur og miljø og derfor ser vi med stor skepsis på udvidelsen af produktionen på Østermarksvej 11.

Vi oplever at mange arter forsvinder fra vores natur både insekter og planter, fordi deres levevilkår forringes og forsvinder. Den form for stordrift fordrer kæmpe marker med en enkelt afgrøde (monokultur), og det giver meget ringe vilkår for vores dyre og planteliv.

Selvom de nye stalde lever op til de nyeste miljøkrav, er vi alligevel meget bekymrede for den konsekvens en så stor udvidelse uden nogen tvivl vil have for vores lokalområde både i forhold til påvirkning af vores natur og miljø - biodiversitet og ikke mindst den øgede trafik det også vil medføre på de små landeveje der omgiver vores landsbyer.

Det har jo gang på gang vist sig, at de miljøpåvirkninger blandt andet den intensive stordriftsform har større konsekvenser for vores fauna og natur end eksperterne havde forudset. Selvom landmændene lever op til de krav og direktiver miljøstyrelsen har udstukket, viser det sig jo senere hen, at det alligevel gør skade i naturen. De seneste eksempler er forurening af vores drikkevand bl.a. fra Round Up og vandmiljøplanen der viser, at der udledes større mængde sprøjtegifte end det tilladte til skade for vandmiljøet.

Når man konstant er presset til at optimere sin driftsform, en driftsform der har stor indvirkning på vores fælles natur og miljø, og som har alvorlige konsekvenser for dyr og planters livsvilkår, mener vi at der er grund til at stoppe op og tænke i andre baner.

Naturen er sårbar og konsekvenserne kan først ses efter et stykke tid.

Vi kan som naboer derfor ikke støtte en så stor udvidelse af svineproduktionen på Østermarksvej 11.

Kommunes bemærkninger:

Påvirkning af den omkringliggende natur og miljøet er vurderet i miljøgodkendelsen, og overholder lovens krav. Kommunen har ikke lovhjemmel til at skærpe yderligere.

Se i øvrigt kommunens generelle bemærkninger.

Fra Hårbyvej 37:

Vedrørende nabohøring om udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, fremsendes hermed spørgsmål og kommentar til udkastet.

Vi bor jo i et fantastisk område i Skanderborg Kommune. Men i de senere år har luften tit været mættet af lugten af svineproduktion (udluftnings- og gyllelugt), som stadig generer området, også efter sidste nabohøring. Vi frygter at det kan være årsag til luftvejsgener hos os omkringboende p.g.a. MRSA-spredning i et område med meneskeboliger så tæt på.. Når vinden er Øst/Sydøst giver det stadig generende lugtgener, som regel 2 gange daglig(morgen og aften). Hvordan vil det blive efter udvidelsen? Vi har jo de samme gener fra Hårbyvej 43(også ejet af samme producent)

Den foreslåede mulighed i udkastet, at stald 4 flyttes længere nordpå hjælper jo intet da vi stadig også er generet af lugtgener fra Hårbyvej 43, 8660 Skanderborg, som hører under samme producent som Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Vi forstår sagtens at moderniseringer skal til for at følge med tiden. Men vi forstår ikke at det kan være ønskeligt med øget produktion, især ikke nu hvor vi er belastet af klimaændringer bl.a. i dette tilfælde lugtgener og CO2 fra øget kørsel af grise til slagtning og gyllekørsel.

I udkastet til nabohøring hæftede jeg mig ved at der er vaskeplads ved gårdens (Østermarksvej11) gyllebeholdere. Derfor undrede det mig at se at rensning med kompressor af maskiner og materiel foregik midt ude på marken overfor Hemstokvej 18 over flere dage her i efteråret, som vi i området både kunne se og høre.??

Hvis vi skal passe på vort miljø, er der så overhovedet brug for denne produktionsudvidelse? Er det ikke vor natur og vi naboer som bliver trådt under fode?

Kommunes bemærkninger:

Der har i udkastet været usikkerhed om den vaskeplads, som var angivet på oversigtstegningen. Det er siden afklaret, at pladsen på Østermarksvej 11 er en plads til den lovpligtige vask af biler, der har leveret nye smågrise. Pladsen anvendes udelukkende til den lovpligtige, indvendige vask af disse biler.

Supplerende fra ansøger:

Der er en lille vaskeplads til vask af en lastbil hver mandag efter der er kørt 7 kg's grise. Afløb føres til gylletank. Denne vaskeplads har ikke et omfang som gør det muligt at rengøre maskiner til brug i marken, da den er lavet således der kan ske indvendig rengøring af lastbiler. Virksomhedens egentlige vaskeplads er på Svejstrupvej 8 med afløb til gylletank.

Fra Overmarksvej 6:

Til Skanderborg Kommune

Her er (endnu) en indsigelse imod udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Det er lidt af en farce - ansøgning efter ansøgning. Naboer, der gang på gang sætter sig nøje ind i sagen og belyser sagen fra alle tænkelige aspekter. Men til hvilken nytte?

Hvor føler man sig lille og ubetydelig, når man nu for 3. gang sidder og skriver en indsigelse imod udvidelse af husdyrproduktion i ens nærområde. Vi har hverken tid eller mulighed for at sætte os ind i love, regler og paragraffer. Vi er bare en familie, der holder af roen på landet og forsøger at lade ansøger forstå at storproduktionen af grise har en konsekvens for børn og voksne i nærheden af Østermarksvej 11.

Vi synes, det er foruroligende at høre og læse om naboer, som mener der er en sammenhæng mellem luften fra grisestalden og forskellige fysiske gener. Vi har 'kun' gener i form af tunge transporter, en farlig skolevej og lugt fra tid til anden. Men hvad kan vi forvente af fremtiden, hvis udvidelsen bliver en realitet? Bliver vores børn mon syge? En lang sommer, der skal tilbringes indendøre, fordi stanken er uudholdelig udenfor? Endnu flere tunge transporter, der får huset til at ryste?

Vi mener ikke at sådanne store svinebesætninger hører til i området. Konsekvenserne for mennesker og natur er for store.

Kommunes bemærkninger:

Kommunen har pligt til at genbehandle afgørelser, som er hjemvist af Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Ansøger har ligeledes ret til at indsende en ansøgning, som kommunen har pligt til at vurdere. Når der foreligger et nyt udkast, har vi ligeledes pligt til at sende udkast til afgørelsen i en ny nabohøring.

Fra Østermarksvej 8A:

Til Teknik og miljø

Angående udvidelse af produktion, så fremgår det at der er 7-8 transporter pr uge med lastbiler, er det tanken med den ny udvidelse som ansøger søger om, eller er det som det er i dag?

Jeg synes jeg ser flere lastbiler hver eneste dag på vores små veje og vi har også farligt vejkryds Hemstokvej / Østermarksvej hvor der er meget skarpt sving og dårlig oversigtsforhold, samt alle veje er rigeligt kørt til med store Lastbiler og maskiner og der er mange bløde trafikanter på vejene: børn / dagplejere / løbere / cyklister / ryttere.

Skanderborg kommune burde lave ny vej direkte ud til Skanderborgvej, så alle kunne færdes mere frit og sikkert samt give mere ro til naboer

Kommunes bemærkninger:

I krydset Hemstokvej/Østermarksvej har vi ingen registrerede uheld. Krydset regnes derfor ikke som et farligt kryds. Umiddelbart er oversigtsforholdene kun dårlige på det ene af krydssets hjørner og krydset er indrettet helt tilsvarende andre små kryds i åben land.

Angående andelen af lastbiler så ser vi på vores samlede vejnet en lastbilprocent på 10-12%. På Ryvejen ligger lastbilprocenterne på omkring 9-10%, dermed helt forventelig andel af lastbiltrafik. Der vil blive foretaget en trafik-tælling i området i foråret 2020. Vejene Østermarksvej, Hemstokvej og Ryvejen leder ud igennem områder med landbrug og det er dermed helt forventeligt og nødvendigt at der kan køre store køretøjer af forskellig art. Kommunen har ingen planer om at etablere nye veje i området.

Fra Bjedstrupvej 27:

Hermed et høringssvar til ansøgningen om udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Indledningsvis vil vi gøre opmærksom på at vi anerkender landbruget som et vigtigt erhverv og traditionelt en stærk del af Danmarks DNA, og som opvokset på landet har jeg (Kåre) selv på nærmeste hold været en del af landbruget og landlivet.

Det var dog en helt anden tid og med landbrug som havde et mere balanceret præg. Meget er sket siden da - og landbruget er gået fra dyrehold og produktion til stordrift og fabrikation - med alt hvad det fører med sig. Jordene dyrkes med en effektivitet som i høj grad udpiner jorden og med dyrkningsmetoder og afgrøder som på ingen måde bidrager med andet end maksimalt udbytte - men på bekostning af jord, vandløb, dyreliv, bio-diversitet m.m. - samt med forringede muligheder for at færdes i naturen for naboer og andet godtfolk.

Ydermere vidner talrige rapporter om stærkt forringet vandkvalitet i de danske farvande - mestendels forårsaget af kvælstofudledning fra landbruget. Andre rapporter understreger voldsomme klimaforandringer, og masseuddøen af dyre - og insektliv (se link). Derfor mener vi det er en HELT forkert retning at gå mod større besætninger og yderligere pres på vores økosystem.

Derfor kan vi på ingen måde støtte op om udvidelsen fra 26.000 til ca. 43.500 smågrise på Østermarksvej 11 - næsten en fordobling af et i forvejen stort industrilandbrug.

Af ansøgningsmaterialet fremgår, at *“udvidelsen er en forudsætning for at opretholde og fremtidssikre en attraktiv arbejdsplads for medarbejdere, og en rationel produktionsstørrelse til sikring af, at der også fremadrettet kan opretholdes en rentabel produktion på ejendommen. Dermed vil en tilpasning af ejendommens og bedriftens aktiviteter ved udvidelsen af produktionsanlægget være erhvervsmæssigt nødvendigt.”*

Hvis et svinelandbrug i dagens Danmark kun er *fremtidssikret, attraktivt og rentabelt*, hvis det kan producere ca. 43.500 smågrise (ud over slagtesvin), er der noget grundlæggende galt, som ikke bliver løst ved blot at udvide besætningen. Det vil på lang sigt fungere som at tisse i bukserne: det løser problemet her og nu, men det (ud)leder til et langt større problem....

Det er nu tredje gang, der bliver søgt om udvidelse på Østermarksvej 11 - vi håber at Skanderborg Kommune lytter til høringsvarene, og bidrager til at værne om naturen, og sikre et fortsat attraktivt bosætningsområde (for både mennesker og dyr).

Kommunes bemærkninger:

Som loven er udformet af Folketinget, ligger det uden for den kommunale forvaltnings muligheder at afvise en ansøgning om et staldanlæg alene ud fra størrelsen. Alle ansøgninger skal vurderes efter de love og regler som er vedtaget. Hvis ansøgningen lever op til alle krav i lovgivningen, har kommunen pligt til at give miljøgodkendelse til den ansøgte produktion. Kommunen lytter gerne til høringssvarene, men er samtidig forpligtet til at overholde de love, som Folketinget har vedtaget.

Fra Bjedstrupvej 9B

Bjedstrup den 02.12.2019

Høringssvar vedr. udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg

Vi indgiver hermed høringssvar vedr. den planlagte udvidelse af svineproduktionen på Østermarksvej 11. Vi har ingen faglige forudsætninger for at forstå beregningerne i udkastet til miljøgodkendelsen. Vores svar gives således alene på baggrund af 13 års naboskab med Karl Ole Jokumsens landbrug. Vi beklager, at vores høringssvar beror på anekdoter og følelser – men det er nu engang naturen i en nabos svar.

Vi er stærkt bekymrede ved flere forhold omkring Karl Oles måde at drive landbrug på. Vi er samtidig stærk bekymrede over luftforureningen fra landbruget, og vi er derfor stor modstander af denne udvidelse af produktionen på Østermarksvej 11.

Af ansøgningen fremgår det, at udvidelsen ønskes for at opretholde og fremtidssikre arbejdspladsen gennem det, der betegnes som en *“rationel produktionsstørrelse”* for at sikre en rentabel produktion på ejendommen. Projektet beskrives således i ansøgningen som *“erhvervsmæssigt nødvendigt”*.

Der søges om udvidelse fra 26.000 producerede smågrise årligt til ca. 43.000. Det bliver således et kæmpe landbrug i vores lokalområde, som nødvendigvis vil få en betydning for os og vores natur.

Konkret vil udvidelsen betyde et betydeligt større ammoniakudslip til omgivelserne samt øgede lugtgener i forhold til den nuværende godkendelse. Det fremgår af ansøgning samt udkast til godkendelse.

Der er i de projekterede nybygninger selvfølgelig benyttet nyere teknikker, som betyder mindre forurening af omgivelserne fra staldene målt pr. svin i forhold til nudrift. Men i forhold til den nuværende godkendelse vil der samlet ske en betydelig større forurening af luft og natur – både fra staldene og fra spredning af gylle på markerne.

Der er en nærliggende mose samt et engareal, som vil forurenes betydeligt mere end i dag. Hertil er der dræn fra ejendommen til vandløb, hvilket også vil føre til yderligere forurening af vores natur – herunder vandløb og søer.

Svineproduktionen ligger blot 1,1 km fra Bjedstrup, hvor vi bor. Her har vi også Bjedstrup Skole og Børnehus, hvor alle lokalområdets børn i alderen 3-12 år har deres hverdag.

Det er et kendt fænomen i hele området, at der er kraftig algevækst på vores bygninger grundet ammoniak fra landbruget. Ammoniakken fikseres i algerne – også kaldet kvælstoffiksering. Det er tydeligt at se, hvordan forekomsten af algevækst stiger jo nærmere man kommer landbrugsejendomme.

Den synlige kvælstoffiksering i vores nærmiljø fortæller os noget om kvaliteten af den luft, som vi bor og lever i. Vi ved, at ammoniakken omdannes til meget små partikler i luften, og at disse er særdeles sundhedsskadelige. Som med alle andre sundhedsskadelige agenser diskuteres grænseværdier, men når vores bygninger, havemøbler m.v. får algevækst, er en debat om grænseværdier pludselig ret ligegyldig. Det indikerer tydeligt for os, at der er en ubalance, og det gør os derfor særdeles negativt stemt over for en projekteret udvidelse af en svineproduktion, som vil betyde øget forurening af vores luft.

Naboskabet

Som nabo til landbruget oplever vi, at Karl Oles meget store landbrugsmaskiner skal køre langs vores grund, hvor der er en tinglyst kørselsret til en af hans marker. Passagen er meget snæver mellem husene for de store maskiner, men denne rute prioriteres fremfor andre veje til samme mark uden samme gene for andre mennesker.

Karl Ole har på et tidspunkt beskåret vores træer og buske ud mod vores private grussti, så hans maskiner kunne passere uden at blive ramt af grene. Han beskar helt op i seks-syv meters højde og efterlod store bunker af afskårne grene på stien. Han nægtede at fjerne grenene og havde ingen skrupler over den vanvittige skamfering af vores hyggelige grussti.

Vi har forsøgt at finde et register over landbrug med MRSA, da det tilsyneladende er velkendt for de fleste i vores område, at Karl Oles besætninger har MRSA. Er det bare en historie i området – eller passer det?

Uvisheden er ubehagelig. Med historierne om MRSA i Karl Oles landbrug er det særdeles ubehageligt at have disse maskiner så tæt på vores hjem.

Karl Ole driver effektivt landbrug, og han tager ikke hensyn til omgivelser og naboer. Dette erfarede vi en sommerdag i 2014, hvor Karl Ole nedlagde den ca. 100 år gamle skolesti over Lindal Bakker mellem Alken og Bjedstrup. Skanderborg Kommune havde fejlet i sagsbehandlingen, og Karl Ole havde således den juridiske ret til at gøre, som han gjorde. Kommunen skulle fra start have behandlet sagen efter vejlovgivningen, da der var tale om en privat fællesvej.

Karl Ole var dengang helt ligeglad med indvendinger, da han ønskede at modernisere sin landbrugsdrift. Alle andre hensyn måtte således vige.

Karl Ole opførte en ny – og mindre direkte vej – i stedet for den gamle skolesti. Denne nye vej er en bred grusvej på den absolut stejleste bakke. Ikke just en skolesti længere. Der blev indgivet løfte om at beplante langs denne vej. Dette løfte er indfriet i forbindelse med indbringelse af ansøgningen om nærværende udvidelse – altså fem år senere.

Manglende tillid

Karl Ole bestyrer det lokale vandværk, som ligger lige ved siden af hans gård i Svejstrup. Vandværksbestyrelsen forekommer som en meget lukket kreds, og der er ingen officielle steder at finde referater fra møder etc. Ved en forurening af drikkevandet for et par år siden erfarede vi det ved, at Bjedstrup Skole havde fået besked af Skanderborg Kommune. Senere samme aften kom en ukendt mand forbi med besked til os. Vi fik aldrig siden en forklaring på årsagen til forureningen. Igen er tanken om højeffektiv konventionel landbrugsdrift (måske med MRSA) kombineret med forvaltningen af vores drikkevand meget bekymrende.

Karl Ole virker som en rar mand, og vi ønsker ham kun godt. Men vi er meget utrygge ved, at det er ham, der skal forvalte så store dele af vores omgivelser pga. hans produktionsform og grundet hans syn på naturen og landskabet. Det er vores klare opfattelse, at langt størstedelen af de mennesker, som bor i Bjedstrup Skoles skoledistrikt, ikke bifalder produktionsmetoderne i Karl Oles landbrug. Det er ligeledes vores indtryk, at der for de fleste er mangel på tillid til ham – bl.a. grundet hans opførsel i forbindelse med nedlægningen af den fine gamle skolesti med de store sejlerønnetræer. Karl Ole efterlader et indtryk af, at han vil gøre hvad som helst for at sikre det, som han vurderer som "erhvervs-mæssigt nødvendigt". Altså vil profit til enhver tid stå over alt andet i Karl Oles optik.

Det ansøgte vil jf. ansøgningen få en "rational produktionsstørrelse". Vi ved, at flere og flere udenlandske investorer opkøber danske landbrug, og vi kan være stærkt bekymrede for, om Karl Oles landbrug er ved at blive klargjort til et sådan salg.

Alternativer til udvidelse

En udvidelse af Østermarksvej 11 vil øge forureningen af vores luft, vandløb og søer. Karl Ole bærer et meget stort ansvar for forvaltningen af store dele af vores jordområder. Den nuværende forvaltning forekommer uansvarlig, og en udvidelse vil derfor være særdeles uansvarligt.

Vi vil opfordre Karl Ole til at lytte til modstanden mod hans nuværende retning og åbne sig for, at der kan findes andre veje end at kræve sin ret.

Der er tilsyneladende brug for mere økonomi i hans landbrug, for at få det til at løbe bedre rundt. Frem for mere af det samme, som åbenlyst er skidt for både mennesker og natur, er vi ret sikre på, at der gennem en åben dialog med lokale borgere kunne findes mange andre veje til at skabe dels bedre økonomi og dels bedre sammenhæng med lokalområdets interesser. Fx er jorden mellem Alken og Bjedstrup for mange i lokalområdet interessant som muligt område for bebyggelse af nye boformer samt dyrkning af afgrøder til lokalbefolkningen. Karl Ole kunne dels skabe økonomi ved udstykning og frasal og dels kunne han indgå som en partner i udviklingen af området. Sådanne tanker må også være betydeligt mere interessante for Skanderborg Kommune end en udvidelse af en svineproduktion.

Nærværende høringsvar skal ikke samtidig være en projektbeskrivelse, men vi ved, at der er mange fine idéer om fonde, fællesskaber, andelsejede produktioner m.v., som vokser i folks bevidsthed. Og vi er sikre på, at Karl Ole kunne være en fantastisk medspiller i udviklingen af vores skønne lokalområde fremfor at gå enegang med en misforvaltning af vores fælles natur og forurening af den luft, som vi alle skal indånde.

Kommunes bemærkninger:

Det udkast til miljøgodkendelse, som har været sendt i nabo høring, omfatter alene anlæg til husdyrproduktion på Østermarksvej 11. Vurdering af emission af ammoniak og lugt indgår som en del af miljøgodkendelsen, og er vurderet at overholde lovens krav.

En miljøgodkendelse omfatter produktionsanlægget, uanset hvem ejeren er.

Klagenævnet har forholdt sig til algevækst i afgørelse NMK-131-00086. Derudover er det generelle baggrundsniveau af kvælstof i luften har været faldende siden 1990. Atmosfærisk Depositions 2017, figur 2.5. Link: <https://dce2.au.dk/pub/SR304.pdf>.

Fra Overmarksvej 11 og 13:

Overmarken. 16/12 2019

Høringsvar til udkast til miljøgodkendelse af Østermarksvej 11 8660 Skanderborg.

Hermed fremsendes indsigelse til udkast.

Vi vil starte med at beklage os over, at det er et stort, uoverskueligt og fejlbehæftet materiale, der af almindelige folk, vil kræve meget længere tid, end de 4 uger kommunen har givet. Der står i Husdyrloven §55, at der kan gives længere tid!

Hvorfor har vi ikke fået dette? Når vi også skal have overblik over de ca. 400 siders projektbeskrivelse, der ovenikøbet ikke indeholder nogen indholdsfortegnelse!

Da produktionen på nuværende tidspunkt er så stor og massiv, mener vi klart, at det burde vurderes og behandles efter reglerne om industrivirksomhed!

Hvorfor gør kommunen ikke dette?

Omkring MRSA smitte, vil vi gentage vores bekymring om dette i denne indsigelse også! Undersøgelser viser at omkring 85% af svinebesætninger i dag, er smittede! Vi mangler dokumentation på MRSA status på ejendommen.

Hvornår begynder Skanderborg kommune at bekymre sig om deres borgere?

I udkast beskrives udfasning af ansøgers andre adresser. Hvorfor stilles det ikke som et krav?

Kommunes bemærkninger:

Den miljøtekniske redegørelse med tilhørende bilag er en del af ansøgningen. Der er ingen krav om at der skal være en indholdsfortegnelse.

Da der er tale om en anlæg til husdyrproduktion, er kommunen forpligtet til at behandle ansøgningen efter Lov om husdyrbrug og anvendelser af gødning m.v.

En miljøgodkendelse af en husdyranlæg omfatter ét anlæg, i dette tilfælde på Østermarksvej 11. Der kan ikke i en sådan godkendelse stilles krav til anlæg på andre adresser, uanset hvem der ejer de andre anlæg.

1.1

Byggeri i 2 etaper der giver ansøger lov til at forøge svinemængden i de eksisterende stalde, kan vi under ingen omstændigheder acceptere! Vi har i forvejen massive lugtgener, og vil ikke udsættes for det i en periode op til 6 år!

Og hvad så hvis ikke ansøger gør brug af etape 2?

Hvordan kan tillægget fra 2011 være gældende, når det udløber efter 8 år? Hvorfor er krav om læhegn/jordvold fra 2011 mod øst stadig ikke etableret?

Hvorfor kan tillægget fra 2011 godkendes, når det er behæftet med fejl i emissionerne? 1.2.1

Punkt 4. Det undrer os at der skal særskilt tilladelse til afledning af regnvand. Hvorfor er der ikke stillet krav til genanvendelse?

Kommunes bemærkninger:

Projektet er opdelt i to etaper, således der er klarhed over, at vilkårene overholdes både ved produktion i de nuværende stalde, og efter udvidelsen. Vilkaere i godkendelsen er stillet således, at lovens krav overholdes både i etape 1 og etape 2. Det er fastsat i loven, at ansøger skal have 6 år til at gennemføre det ansøgte projekt. Godkendelsen givet i august 2018 gældende indtil 20. februar 2020.

Alle nye miljøgodkendelser skal revurderes efter 8 år, men de bortfalder ikke efter 8 år.

Afledning af regnvand reguleres forskelligt, afhængig af om det nedsives, afledes til vandløb eller kobles på regnvandsledninger. De konkrete muligheder i de konkrete tilfælde vurderes, når der indsendes en ansøgning af håndtering af overfladevand.

1.2.4

Vi mener stadig, at der skal være krav om gyllealarm! Grundet tidligere udslip på ejendommen!

Omkring gylleomrøring, forventer vi at der påtænkes en anden løsning end brug af en gammel, støjende og forurenende traktor, der står og brøler i døgndrift. Det meste af tiden uden opsyn!

Kommunes bemærkninger:

Krav om gyllealarm er reguleret i Husdyrgødningsbekendtgørelsen.

1.2.6

Hvorfor er der ikke en OML beregning for etape 1, hvor kravene til etape 2 ikke er medregnet, vedlagt? Når der ikke er krav om at etape 2 realiseres.

Kommunes bemærkninger:

Der er ikke foretaget en OML-beregning i forbindelse med etape 1, idet beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk var tilstrækkelige til at sandsynliggøre, at lovens krav overholdes i etape 1.

1.2.8

Vi stiller krav om bedre rensning, da vi har store problemer med, at alt vi har stående udendørs er helt grønt!

1.2.10

Skema omkring støj, er meget uforståelig, der er ikke taget højde for lavfrekvent støj, hverken med hensyn til grænseværdi eller tidspunkter!

Hvornår bliver der lavet en realistisk og korrekt måling på støj?

Kommunes bemærkninger:

Vilkår vedrørende støj svarer til Miljøstyrelsens vejledende støjkrav. Der vil blive foretaget en støjmåling, hvis det er nødvendigt for at vurdere støjvilkåret overholdes.

1.2.13

Der er optegnet en vaskeplads på tegningen af projektet. Der er ikke skrevet noget om det i udkastet, hvad der skal ske

med spildevandet? Der er ikke nævnt noget om vaskeplads!

Kommunes bemærkninger:

I det udsendte udkast var oplysningerne vedr. vaskepladsen unøjagtige. Det er nu afklaret, at vaskepladsen udelukkende er anlagt til, og anvendes til lovpligtig, indvendig vask af biler, som leverer smågrise. Vaskevandet afledes til gyllebeholderen.

1.2.14

Hvem kontrollere ansøgers egenkontrol? Tør kommunen stå inde for at det er som det skal være? Kommunen ej heller ansøger viste noget om gylleudslip fra en af de nye gyllebeholdere. Ikke se ikke vide!

Kommunes bemærkninger:

Det er kommunens opgave, at føre regelmæssige tilsyn med virksomheder og landbrug jf. miljøtilsynsbekendtgørelsen og i den forbindelse kontrollere at vilkår i godkendelsen overholdes.

2.2.3

Når vi står og ser os om i landskabet, kan vi se både Himmelbjerget, Ejer Baunehøj og stort set til Gjessing. Hvordan kan kommunen så sige at ejendommen ikke er synlig i landskabet?

Hvorfor er der ikke stillet krav til højde på beplantning, inden for en nærmere fastsat periode? Når det ikke er etableret, som der var stillet krav om i 2011, forlanger vi en beplantning der svarer til min. 8 års vækst. Etableres straks efter evt. godkendelse!

2.5.1

Hvorfor kan vi ikke få en beregning på lugtgener, med samlet, og højere afkast?

BAT Bedst anvendt teknologi... bedst for hvem? Ikke for naboerne!

Kommunes bemærkninger:

BAT er defineret af Miljøstyrelsen: <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoeteknologi-og-bat/>

Fig. 2.7

Ifølge DMI er den herskende vind fra vestlige retninger! Vi vil gerne have dokumentation for at vinden, vil opføre sig netop som i vurderer! Eller mindst en forklaring! Det er helt uforståeligt at vinden lige er svagere mod os! (Overmarksvej 11 og 13)

Hvorfor bruges målinger fra Ålborg? Vi bor i Ry/Skanderborg!

Kommunes bemærkninger:

I OML-beregninger anvendes nationale vejrdato fra Ålborg, jf. Miljøstyrelsens vejledning og forskrifter for brug af modellen.

2.5.7

Der står i ansøgning at der vil være 7-8 kørsler pr. uge. Der køres på nuværende mindst 2 gange i døgnet med foder til andre ejendomme! Hvordan kan det komme til at hænge sammen?

Hvad er normal arbejdstid? Der står flere forskellige tidsangivelser! Der står arbejdsdage, hvornår er det?

Vi forventer at kommunen har set på de i forvejen katastrofale vejforhold! Det er forkasteligt at kommunen vil godkende yderligere belastning!

2.6.1

Vi bor oven på et følsomt drikkevands indvindings område, hvordan hænger det sammen med at samme område ikke er underlagt sprøjteforbud?

Og hvordan kan kommunen give lov til at indvinde 44.000m³ vand, når der påregnes et forbrug på 25.000m³

Kommunes bemærkninger:

Tilladelse til at indvinde drikkevand er en selvstændig afgørelse.

2.7.2

Vi undrer os over hvordan kommunen kan bestemme, hvordan forureningen kan fordele sig i vandet i moserne!

Med hvilken begrundelse foretager kommunen deres vurdering af tålegrænser?

Og hvorfor tillader kommunen de største tal i tålegrænserne, når det bedste for alle vil være det laveste?

Kommunes bemærkninger:

Kommunen har foretaget en grundig besigtigelse af mosen nord for Østermarksvej 11. På den baggrund er tålegrænserne vurderet.

2.8.3

Hvordan kan det være at der ikke stilles krav om opsætning af solceller, i forhold til det enorme energiforbrug, og for at opnå en bedre bæredygtighed?

Kommunes bemærkninger:

Vi har ikke lovhjemmel til at kræve brug af alternativ energi, men alle høringsvar er sendt til ansøger, som dermed også har fået dette forslag.

Samlet set er dette, endnu en væsentlig værdiforringelse af vores ejendomme! Hvad har kommunen gjort af overvejelser omkring kompensation? Som nedsat grundskyld og ejendoms værdiskat! Som man kan få som nabo til vindmøller og solcelleanlæg!

Eller evt. krav om tvangsopkøb!

Fra Hemstokvej 18 og Østermarksvej 7:

Overmarken 09.12.2019

Høringsvar til Udkast til miljøgodkendelse af Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg. Hermed fremsendes vores indsigelser til modtaget udkast.

For det første vil vi gerne endnu engang gøre opmærksom på at denne sag er så kompliceret at kommunalbestyrelsen burde have givet mindst 6 ugers høringsfrist i stedet for 30 dage.

I Husdyrbrugsloven § 55 står at kommunalbestyrelsen bør give en høringsfrist på MINDST 30 dage, og da selv fagfolk har givet udtryk for at dette er en virkelig omfattende og kompliceret sag, så kan man ikke sige at kommunalbestyrelsen har taget hensyn til at det er alm. Borgere der skal gennemskue konsekvenserne for deres dagligdag.

Projektbeskrivelsen virker ufærdig, uforståelig og usammenhængende og grundlæggende fyldt med fejl, der gør det uoverskueligt og svært at forstå betydningen af det skrevne.

Når man får en projektbeskrivelse på ca. 400 sider så havde det øget overskueligheden hvis der havde været en indholdsfortegnelse. Er det bevidst udeladt?

Har Skanderborg kommune virkelig kunnet lave godkendelsen ud fra dette materiale?

Det virker til at den eksterne konsulent der har været inde over sagen ikke har set dokumenterne igennem og tilrettet for forståelsesfejl og faktafejl. Hvad har den eksterne konsulent gennemgået eller bidraget med?

Vi har alene forholdt os til selve miljøgodkendelsen, da vi formoder at den indeholder alt relevant materiale. Det har været umuligt for os at gennemskue 400 sider uden indholdsfortegnelse.

Før 2008/2011 var der på Østermarksvej 11 kun kvæg og ganske få grise. Der var kun lugtgener i forbindelse med udkørsel af gylle på markerne.

Vores ønske den gang, var at bo i landlige omgivelser, med udsigt og ro, så man kunne stresses af fra dagligdagen.

Det er så fuldstændig blevet overhalet indenom, og nu kæmper vi på 10/11 år for at undgå yderligere devaluering af det vi satte pris på, herunder også, naturligvis, værdien af de ejendomme vi hver i sær købte, som pt. er usælgelig, fordi denne sag verserer.

Hvor er rimeligheden i dette?

I dag bor vi op af en industriel svineproduktion med store lugtgener, stor trafikbelastning samt støj og støv.

Dette vil hvis tilladelsen bliver givet, blive endnu værre end i dag, da det vil være et af de største svinebrug i landet.

Industrielle svinebrug i denne størrelse er tidligere taget af bordet på grund af belastningen i nærområdet, og det mener vi også bør gælde for denne udvidelse.

Det er vores klare opfattelse at ansøgningen skal behandles efter reglerne om industrivirksomheder.

Kommunes bemærkninger:

Da der er tale om et husdyrbrug, har kommunen pligt til at behandle ansøgningen efter den gældende Lov om Husdyrbrug og anvendes af gødning m.v., med tilhørende bekendtgørelser. Det betyder blandt andet, at der er forbud mod at etablere anlægget i byzone (erhvervsområde).

Vi kan fuldt ud bakke op om indsigelsen fra Sanne H. Larsen og Mads Bentzen, Bjedstrupvej 9B, 8660 Skanderborg.

Vi har heller ikke tillid til Karl Oles måde at drive landbrug på, og oplever mange af de samme gener som beskrives i deres indsigelse.

Vi er klart og tydeligt blevet oplyst at der IKKE er MRSA i Karl Ole Jokumsens besætninger. Vi ønsker et klart og tydeligt svar på hvad der er korrekt og dette bedes dokumenteret. Det er et faktum at MRSA er luftbåret, og derfor har det en enorm betydning, især i forhold til at der nu kommer forhøjede afkast på ejendommen, hvilket vil sprede al udledning mere end i dag.

Udover den gamle skolesti, har Karl Ole Jokumsen også valgt at nedlægge dele af den gamle Kongevej mellem Veng kloster kirke og Øm Kloster, og han tager hvert år endnu et stykke af de sidste rester af det der står tilbage op mod ejendommen Skanderborgvej 107, 8660 Skanderborg. Vi er ikke vidende om at der er givet tilladelse til dette, og det bærer endnu et vidnesbyrd om at profit står over alt andet.

Derudover findes der i området hele 2 gravhøje, en Syd for Østermarksvej 11 og 1 Nord for Østermarksvej 11, hvilket også bidrager til indtrykket af et historisk område.

Vi mener stadig at den oprindelige godkendelse i 2011 er givet på et forkert grundlag. Ved hjemvisning af tidligere ansøgte udvidelse i 2011 anførte NMK i deres afgørelse NMK-132-00755, at der var fejl i 2011 godkendelsen og at den formentlig er godkendt på forkert grundlag. Denne godkendelse godkender en tidligere fejl, samt viderefører fejl i den oprindelige godkendelse.

Hvorfor har man ikke taget stilling til dette, samt sørget for at sikre at der rettes op på de gamle fejl, så der ikke udledes mere på nuværende tidspunkt end der ville kunne have været godkendt hvis det var lavet korrekt den gang?

Vi skal gøre opmærksom på at flere naboer den gang klagede til Skanderborg kommune over afgørelsen, men blev afvist med begrundelsen at sådan var reglerne, og det kunne der ikke laves om på.

I vores naivitet på daværende tidspunkt undlod vi at klage videre over denne afgørelse, men set i bagklogskabens ulideligt klare lys burde vi have gjort det, for den sag ville vi jo så ganske tydeligt have vundet.

Hvordan agter Skanderborg kommune at rette op på fejlen?

Kommunes bemærkninger:

Denne godkendelse af er vurderet og udarbejdet på et andet lovgrundlag end godkendelser fra før 1. august 2017. Tidligere afgørelser har ingen indflydelse på denne afgørelse.

Hvad med beskrivelsen af at man vil udfase de andre stalde der er i driften på andre adresser. Måske skulle det skrives ind som et krav for at sikre at man nedsætter miljøbelastningen?

Kommunes bemærkninger:

I en miljøgodkendelse har vi kun lovhjælp til at stille vilkår til det anlæg, som godkendelsen omhandler.

Hvor mange gange kan ansøger i øvrigt blive ved at søge om udvidelse samme sted?

Vi forventer ud fra en rimelighedsbetragtning at dette er sidste chance, og gives der afslag denne gang må det være definitivt, kan der gives tilsagn om dette?

Kommunes bemærkninger:

Borger har altid ret til at søge, og kommunen er altid forpligtet til at behandle modtagne ansøgninger.

1.1 godkendt produktionsareal.:

Af afgørelse fremgår at byggeriet opføres i 2 etaper.

Etape 1 forudsætter godkendelse og opførelse af etape 2. Det forstår vi ikke.

Kommunes bemærkninger:

Projektet er opdelt i to etaper, fordi det overgår fra godkendelse af antal dyr til godkendelse af produktionsarealet. Etape 1 omfatter de nuværende produktionsarealer, mens etape 2 er selve udvidelsen. Vilklårene er stillet således, at kriterierne i loven overholdes både i etape 1 og etape 2, også selvom etape 2 ikke gennemføres.

Der bør vel foreligge 2 ansøgninger, eftersom det ikke er en betingelse for godkendelse af etape 1 at etape 2 opføres?

Etapeopdelingen gør det fuldstændigt uoverskueligt at gennemskue for lægmand, Men vi har da forstået at man giver godkendelse til at gennemføre en forøget produktion i etape 1 på samme areal som nu, ved at overgå til Stiproduktionssystemet i stedet for dyreenheder.

Vi kan endvidere læse af teksten at ansøger har 6 år yderligere til at fortsætte den øgede produktion inden etape 2 skal være færdiggjort. Er der taget højde for de ekstra miljøpåvirkninger?

Etape 1 er jo godkendt på at opførelsen af etape 2 er gennemført.

En forøgelse af antal dyr vil jo forøge udledningen af ammoniak og lugt, hvilke tiltag er der lavet for at reducere disse udledninger i etape 1?

Kommunes bemærkninger:

Det har Miljøstyrelsen indregnet da ansøgningssystemet blev ændret fra antal dyr til produktionsareal.

Regner man efter DJF rapport nr. 36, udgivet som excel ark af landscenteret for svin i september 2003, kommer der helt andre tal frem for lugt, ammoniak og gylle. Dertil kommer de store mængder valle der bliver kørt til i tankbiler flere gange om ugen. Dette indeholder også store mængder væske til det samlede regnskab.

Produktionsareal netto etape 1 er anført 4465 m2 hvad er nuværende produktionsareal. Vi bør vel kunne sammenligne før og efter tal?

Kommunes bemærkninger:

Etape 1 er det nuværende produktionsareal. Jf. den nuværende Lov om Miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. er emissionerne primært afhængig af produktionsarealet. Derfor fortages alle beregninger ud fra det ansøgte produktionsareal, med de nyeste tal for lugt, ammoniak og gylle, som indgår i ansøgningssystemet.

De gamle klimastalde der nedlægges (13) – bør de ikke indgå i netto etape 1?

Kommunes bemærkninger:

De gamle klimastalde nedlægges som en del af etape 2, og indgår derfor i etape 1.

De bygninger (3 stk.) der ikke er navngivne på tegningen – hvad indeholder disse bygninger?

” Hvis denne miljøgodkendelse påklages og derefter hjemsendes, eller ændres til et afslag, vil den oprindelige miljøgodkendelse fra 2008 + tillæg fra 2011 forsat være gældende”

Hvordan kan tillægget fra 2011 være gældende når det udløber efter 8 år? og i samme forbindelse vil vi gerne spørge om hvorfor det omtalte læhegn fra godkendt tillæg i 2011, trods tidligere påklage herom, stadig ikke er etableret?

Kommunes bemærkninger:

Tillægget fra 2011 skulle have været revurderet efter 8 år, men da det er afløst af en ny godkendelse, har dette ikke været relevant. Hvis denne godkendelse af produktionen på Østermarksvej 11 bortfalder, og der ikke søges på ny, vil tillægget fra 2011 skulle revurderes.

Og hvordan kan man godkende det, når der er fejl i emissionerne?

1.2.1. generelle vilkår.

Punkt. 4. hvorfor skal det være en særskilt byggetilladelse til afledning af regnvand, når det tydeligt er en del af det samlede projekt, der ikke kan tillades medmindre afledning af regnvand er godkendt. Det giver ingen mening, forklaring udbedes?

Kommunes bemærkninger:

Afledning af overfladevand skal ske i en særskilt afledningstilladelse. Ansøger har ønsket at vente med at udarbejde denne ansøgning indtil det er klart om godkendelsen påklages, og hvis den gør, hvad klagenævnet afgør.

1.2.2 Vilkår om beplantning.

Hvorfor kommer der ikke beplantning langs med bygning 4 eller som tidligere foreslået i eksisterende markskel. Dette vil skærme omgivelserne set fra Hemstokvej 18 – hvad er begrundelsen for det?

Kommunes bemærkninger:

Der er fortsat vilkår om beplantning i skel mod nordvest. Dette læhegn er allerede plantet.

Se også punkt 2.2.3

1.2.3 Punkt 11. Vilkår om produktionsareal.

Vi vil foreslå at de gamle klimastalde nedrives, idet det også vil mindske bygningsmassen. I modsat fald vil vi gerne bede om dokumentation for hvordan Skanderborg kommune vil sikre at der ikke fremadrettet er dyr i disse stalde. Fjernelse af foderanlæg anser vi ikke for en sikring heraf.

Kommunes bemærkninger:

Det er kommunes vurdering, at krav om at af foderanlæg i stalde fjernes er tilstrækkeligt til at sikre, at bygningerne ikke bruges til husdyrproduktion. Det er ejerens valg, som bygningerne helt skal fjernes.

1.2.4 Vilkår om gyllebeholdere.

Vi gentager fra tidligere ansøgninger – der skal være krav om gyllealarm.

Der har tidligere på denne ejendom været utilsigtet forurening, der blev opdaget af en nabo, og ikke af ansøger selv. Det kan ske igen, så der må være krav om alarm, så utilsigtet forurening af drikkevandsreserve ikke kommer til at ske.

Kommunes bemærkninger:

Reglerne om gyllealerm fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

I øvrigt mener vi det bør være et krav at gylleomrøring fremadrettet ikke sker ved brug af ældgammel traktor, der står og kører i høje omdrejninger i dagevis uden opsyn. Der må kunne findes en alternativ og mere miljø og støj effektiv løsning.

1.2.5. Vilkår om hyppig udslusning

Vi kan ikke finde datablad på datalogger for gylleudslusning, vil I venligst fremsende dette?

Kommunes bemærkninger:

Det er kommunes opgave, at vurdere hvilken kontrolmetode, der er bedst anvendelig på de enkelte bedrifter. I det konkrete tilfælde, har vi sammen med ansøger fundet en metode, som lever op til kommunes krav om dokumentation. Der findes ikke et datablad for dette.

1.2.6 Vilkår om ventilationsafkast

Findes der en OLM beregning for etape 1, hvor kravene til etape 2 ikke er medregnet? Det er ret væsentligt idet vi ikke ved om etape 2 nogensinde bliver opført. Det ser for os ud til at etape 1 er godkendt med OLM beregningen for etape 2!?

Kommunes bemærkninger:

Emissioner og lugtspredning i etape 1 er beregnet i ansøgningssystemet (www.husdyrgodkendelse.dk), i særskilte scenarieberegninger. Disse beregninger har vist at genekriterierne er overholdt, det var derfor unødvendigt med yderligere beregninger.

1.2.7. Vilkår om gyllekøling

Datablad på timetæller og typelogger samt på varmepumpen – hvor er det?

1.2.8. Vilkår til biologisk luftrensning.

Det er kommet os for øre at man andre steder hvor biologisk luftrensning er blevet godkendt, har oplevet en stor afvigelse i den faktuelle ydelse og den teoretisk beregnede ydelse – er der taget højde for det i jeres materiale? Vi har ikke kunnet finde datablade på hverken det biologiske anlæg eller det kemiske. Vi kan jo have overset det i blandt de 400 siders projektbeskrivelse.

Kommunes bemærkninger:

Både det biologiske luftreanseanlæg og det kemiske luftreanseanlæg findes på Miljøstyrelsens teknologiliste: <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoeteknologi-og-bat/teknologilisten/gaa-til-teknologilisten/>

1.2.9.

Vi mangler datablad på automatisk logning.

1.2.10 Støj.

Vi forstår ikke jeres støj skema. Hvad er max DB der må larmes henholdsvis dag og nat?

Der er indgivet adskillige støjklager – og hver gang får vi besked om at det ligger indenfor støjgrænserne. Dog ser det af jeres skema ud til at støjen ikke må være meget mere end de maskiner vi har i vores husholdning.

Det forstår vi ikke, idet vi oplever støjen som værende både lavfrekvent og betydeligt højere end anført. Den måling der så er lavet af støj – den er ikke lavet på den adresse som klagen kommer fra og det er ikke en lavfrekvens måling der er lavet.

Yderligere må der være krav til hvordan en korrekt støjmåling foretages, og vi mener ikke de støjmålinger der er lavet lever op til dette.

Hvornår foretager man en korrekt støjmåling?

Det er ikke oplyst om det var en varslet eller uvarslet kontrol/måling, der er jo stor forskel på valget af materiel ved en varslet måling.

Vi vil gerne have dokumentationen på plads for hvilken støj der er tilladt og på hvilke tidspunkter.

Kommunes bemærkninger:

Støjkvilkårene i godkendelsen svarer til Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Der har været en støjklage, hvor kommunen via en vejledende støjmåling har vurderet, at støjkvilkårene har været overholdt.

Det skal yderligere bemærkes at Østermarksvej 7 er glade for asfalteringen af tilkørslen til Østermarksvej 11, men dette har medført en voldsom øget hastighed på tilkørselsvejen som giver væsentlige støjgener.

I den maskinhal der er givet godkendelse til opførelse af – er det beskrevet at man ønsker korntørringsanlæg. Hvordan sikrer man at dette overholder støjkrav.

Hvis maskinhallen er u-isoleret vil den formentlig komme til at fungere som en højttaler rent støjmæssigt.

Den nye maskinhal er ikke nævnt med et ord i denne godkendelse men har en væsentlig indflydelse på samlet støj fra ejendommen.

Desuden kan man af aktindsigten på godkendelsen af maskinhallen se, at maskinhallen skal bruges også af en bedrift i Hørning.

Betyder det så at der drives maskinstation på ejendommen også? Og er der taget hensyn til den ekstra støj og trafik dette giver anledning til.

Vi ved det er en tilladelse der er givet uden om denne Miljøgodkendelse – men det har støjmæssigt sammenhæng og giver et billede af at der er samdrift på denne ejendom.

Kommunes bemærkninger:

Der er via en anmeldelse truffet afgørelse om, at et nyt maskinhus på Østermarksvej 11, ikke er omfattet af krav om miljøgodkendelse.

De støjkvilkår, som fremgår af miljøgodkendelsen vil gælde for hele ejendommen også fremover, uanset om der bygges et nyt maskinhus, kornlager eller andet.

1.2.13 Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand.

Vi kan se af projektbeskrivelsen at der ikke skal være en vaskeplads, men den er indtegnet på forsiden af Udkast til miljøgodkendelsen.

Der står ingen steder beskrevet hvad der skal ske med spildevandet fra vaskepladsen.

Når vi nu kan konstatere at der er en maskinhal af anselig størrelse på vej, så må man formode at vask af disse maskiner også sker på Østermarksvej 11. Herunder vask af marksprøjte. Hvor skal vask af maskiner foregå?

Kommunes bemærkninger:

Den vaskeplads som fremgik på forsiden af udkast til miljøgodkendelse, er en plads som udelukkende anvendes til lovpligtig vask af biler som har leveret smågrise.

Derudover findes ingen vaskeplads på Østermarksvej 11.

1.6. Resume af godkendelse.

I skriver: "Vi vurderer, at etape 1, udnyttelse af de eksisterende stalde er erhvervmæssigt nødvendigt, da staldene allerede i dag er indrettet til svineproduktion. Etape 2 vurderer vi ligeledes som erhvervmæssig nødvendig til den produktion af slagtesvin, der er grundlaget for virksomheden"

Ad etape 1 – hvad er dokumentation for at sige det er erhvervmæssigt en nødvendighed?

Findes der budgetter der viser at det er nødvendigt for virksomhedens overlevelse eller andre relevante argumenter.

Man kan vel ikke argumentere for at fordi man har svin i staldene nu, at man så er nødt til at fylde flere ind blot fordi en ny lov giver mulighed for at beregne på anden vis?!

Ad etape 2 – hvis det er erhvervmæssig nødvendig hvor er så dokumentationen for at det er nødvendigt for virksomhedens fortsatte drift?

I øvrigt vil vi fastholde at maskinhuset skal indgå som en del af denne ansøgning idet der tale om en samlet nyetablering som får stor indflydelse på den samlede belastning i området.

I skriver: "da projektet omfatter byggeri, er vurderingen af det ansøgte projekt opdelt i to etaper. Etape 1 er den nuværende produktion i de eksisterende stalde, men etape 2 er inklusiv en ny stald nord for det eksisterende anlæg, og at de ældste stalde nedlægges"

Vi forstår ikke meningen, med mindre at det i skriver her er, at ansøger slipper for at opdatere eksisterende staldanlæg til gældende regler med denne løsning, og naboerne og naturen må leve med ekstra lugt og ammoniakudledning i perioden til etape 2 sættes i værk – hvis den gør det.

Vil i venligst forklare dette så det er forståeligt.

Vedr. nedlægning af de ældste stalde har vi stadig ingen dokumentation for lugt og ammoniakudledning indtil nedlægning sker.

Desuden henviser vi igen til Natur og Miljøklagenævnets hjemvisning fra 16 januar 2017 hvoraf fremgår væsentlige og graverende fejl ved ammoniak og lugtreduktion i tillæg nr. 1 fra 2011.

Kommunes bemærkninger:

Projektet er opdelt i to etaper, fordi godkendelsen overgår fra godkendelse af antal dyr til godkendelse af produktionsarealer. Vilkårene i godkendelsen er stillet således, at lovens krav overholdes både i etape 1 og etape 2, uafhængig af om etape 2 gennemføres.

Forurening og gener fra husdyranlægget:

Hvorfor er det ikke alle gyllebeholdere der skal overdækkes? Dette er at betragte som en helt ny ansøgning og ikke et tillæg.

Kommunes bemærkninger:

Der stilles kun krav om fast overdækning på nye gyllebeholdere inden for 300 fra naboer, eller hvis ansøger bruger det som en metode til at reducere ammoniakfordampningen. I denne ansøgning er det kun den største

af de nuværende og den nye gyllebeholder, der indgår i ansøgningen med fast overdækning.

Landskabelige- og kulturhistoriske værdier:

Skanderborg skriver at området ligger udenfor udpegninger i kommuneplanen. Dette strider direkte imod Miljø og fødevarerådgivningsrådets afgørelse af 18 februar 2019, der konstaterer at anlægget er placeret indenfor kommuneplanens udpegnings af geologiske ramme områder.

Som tidligere nævnt er dele af den historisk gamle kongevej mellem Veng kloster kirke og Øm Kloster fjernet- det må da siges at være at betragte som landskabelig og kulturhistorisk arv.

Den ligger lige midt i vores område, så argumentationen falder sammen, medmindre man mener at hvis vi bare pløjer det hele op, så er der intet at bevare for fremtiden. Er det det der er holdningen?

Når naboer ansøger Skanderborg kommune om at få tilladelse til at opføre en jordvold på egen grund i 2m. Højde til at beskytte mod støj og skæmmende udsyn til Østermarksvej 11, der er MEGET dominerende i landskabet og man desuden er plaget af støj fra samme ejendom både tidligt og sent, Så får man afslag med begrundelse om at det ligger i et Geologisk bevaringsværdigt område!?

Hvad er sammenhængen i det? Hvordan giver nedenstående mening? Afgørelse:

” Da der er tale om en svineproduktion, som der er ønske at udvide produktionen på denne adresse, vurderer vi, at den ansøgte stald, sammen med de eksisterende og tilhørende anlæg er erhvervsmæssige nødvendige for at kunne drive svineproduktionen”

Hvad er det lige I skriver her? Det er absolut ikke dansk og fuldstændig uforståeligt.

Og vi har stadig ikke set en dokumentation der viser at en udvidelse er nødvendig, som krævet af Miljøklagenævnet i afgørelse d. 18. februar 2019.

1.7 Alternative løsninger og ophør

I henviser til miljøteknisk redegørelse afsnit 4 i afsnit 1,2 og 3 – hvor finder vi den? Afsnit 4 i Projektbeskrivelsen (miljøteknisk redegørelse) omhandler håndtering og opbevaring af husdyrgødning – det giver igen mening at henvise til i forbindelse med 0 løsning og alternativer?!

Kommunes bemærkninger:

Der burde have været henvist til afsnit 14 i den Miljøtekniske redegørelse.

Samdrift: I skriver at der ikke er samdrift med andre ejendomme – hvilket vi absolut ikke kan få til at stemme.

Vi oplever dagligt at der er interne transporter med foder og grise, lige som vi ved der deles personale og maskiner på ejendommene.

Vi ved også at der er givet tilladelse til Maskinhus med begrundelse i at bedriften tæller over 1000 HA, men kun de 133 HA tilhører Østermarksvej 11. Så, når man vil have et maskinhus – så har man over 1400 HA i samdrift med Sønnens gård, men når man skal have en Miljøgodkendelse så har man 133 HA. Og der er ingen samdrift?!

Hvordan hænger det lige sammen?

Kommunes bemærkninger:

Begrebet 'samdrift' er beskrevet af klagenævnet, fx i afgørelse NMK-131-00191.

Punkt 2.2.1. Erhvervsmæssige nødvendige bygninger.

Forklaring udbedes ” Strukturudviklingen i Danmark går mod større og færre landbrug. Dette skyldes behovet for i tråd med dette ønskes produktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg udvidet.” – det er uforståeligt. (Dokumentation om påstanden udbedes.)

Tværtimod går den nyeste udvikling, hvor man ønsker at begrænse co2 udledning, og skabe et bedre klima, stik imod denne fortolkning. Er der ingen samfundsinteresse, der gør at man følger med i udviklingen?

” Det nye Staldafsnit er erhvervsmæssigt nødvendigt, da kapaciteten i de eksisterende staldafsnit er fuldt udnyttet. Udvidelsen af bygningssættet sker for at kunne producere en endnu større mængde af enheder på ejendommen og bygningen skal fuldt ud udnyttes til husdyrproduktionen. Tilbygningen er således ikke dimensioneret ud over behov for ejendommen, og opføres i tilknytning til eksisterende byggeri. Endvidere er ombygningen fra staldafsnit til smågrise erhvervsmæssig nødvendig, for at optimere den fremtidige drift samt sikre velfærdskravene og den fornødne kapacitet til smågrise”

Dette forekommer os at være en meget søgt forklaring på ønsket om profitmaksimering, på naboernes og miljøet betkostning.

Hvis man ønsker at sikre velfærdskrav og fornøden kapacitet, giver det da ikke mening at putte flere grise ind på mindre areal eller hvad?

”Det eksisterende staldanlæg vurderes at være erhvervsmæssigt nødvendigt, til produktionen i etape 1. Bygningerne er i drift, og indrettet til svineproduktion. Til vil derfor være urentabelt ikke at forsætte driften. De eksisterende gyllebeholder er nødvendige, for at leve op til kravet om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet.” Så lav dog en korrektur så vi ikke skal sidde og gætte os frem til hvad i mener.

Vi ønsker at vide præcist hvornår de gamle klimastalde skal nedlægges.

Kommunes bemærkninger:

Det fremgår af vilkårene – i etape 2.

” I etape 2 udvides produktionsarealet med en ny slagtesvinestald (stald 4) og ombygning af stald 2 til smågrise. Ved denne udvidelse af vil ca. Halvdelen af smågrisene kunne overgå til slagtesvinestaldene på Østermarksvej 11. De øvrige smågrise til blive flytte til andre slagtesvinestalde enten ejet af samme ejer eller andre producenter. Dermed begrænses transporten med dyr set i forhold til i dag. Samtidig vil produktionen af slagtesvin på andre af bedriftens stalde opføre, efterhånden som de er nedslidte”

Hvad er det for noget vrøvl. Vi gætter at halvdelen af smågrisene på de andre af ansøgers bedrifter vil kunne flyttes til Østermarksvej 11. Nu er der jo ikke samdrift jf. Kommunens egne vurderinger – men da disse stalde bliver tomme vil der sandsynligvis blive fyldt nye grise ind i disse, med mindre det klart fremgår som et vilkår at de skal nedlægges. Ellers holder beregninger om ammoniakudledning og lugtudledning jo ikke for området som helhed.

2.2.2. generelle afstandskrav.

Vi må endnu engang konstatere at der ikke er styr på afstandene og de forskellige målepunkter.

I skriver at der er 260 meter til nærmeste nabo og at der er 200 meter til vandværk. Faktisk afstand mellem nærmeste nabo og vandværket er max 25 meter.

Vi anerkender ikke lugtberegningerne, da der er forkerte afstandsmål.

I tidligere ansøgninger har vi haft både 245 m, 260 m, samt 331 m, og vi kan formentlig ved gennemlæsning finde yderligere divergerende afstande, og vi bryder os generelt ikke om at flytte, så hvad er den korrekte afstand- endnu en gang ville et mål-fast kort have hjulpet.

Vi må bede om at der foretages en fuldstændig uvildig opmåling af en landmåler, så tvivlen kan fejes af bordet, og afstandene til alle omkringliggende ejendomme med potentielle lugtgener kan berigtiges og på den baggrund danne en korrekt beregning af lugtgenerne.

Bilag på afstande vedhæftet.

Det virker som om at afstande gribes ud af den blå luft efter hvad der passer ind.

Kommunes bemærkninger:

Lugtgenafstande beregnes ud fra et lugtcentrum i de ansøgte produktionsarealer. Det betyder, at når der tilføjes nye produktionsarealer, vil placering af lugtcentrum ændres sig, og dermed også afstanden fx til naboer.

Afstanden beregnes i ansøgningssystemet.

2.2.3 Landskab.

Det overordnede indtryk af bygningsmassen er dominerende idet vi ligger i det åbne land og vi ligger højt og har konstateret at bygningsmassen kan ses på op til 25 km afstand.

Vi bor i et område hvor vi kan nyde synet til Ejer Bauehøj og Himmelbjerget. MEN det betyder at så kan turisterne på Ejer Bauehøj og Himmelbjerget også "nyde" synet af svinefabrikken Østermarksvej 11 og det er IKKE et kønt syn.

Bygningernes størrelse afspejler på ingen måde lokalområdet, da det ansøgte må karakteriseres som et større industrielt og teknisk anlæg.

Den samlede bygningsmasse fremstår uharmonisk i forhold til omgivelserne. Anlæggets størrelse har karakter af industrilignende byggeri og kan ikke betragtes som nødvendigt for driften.

Vi undrer os over at der ikke er stillet krav til højde på beplantning. Der bør være et krav om at beplantningen inden for en ca. 3-årig periode har nået en højde på f.eks. 3 meter.

Vi undrer os endvidere over Skanderborg kommunes beslutning om at den af naboerne ønskede beplantning tilside-sættes med ønsket om diversitet og ingen "grøn mur".

Der er intet kønt ved den enorme mastodont der ligger på marken og al beplantning vil være en forbedring, ligesom det vil betyde mindre støv, støj og lugt, så det giver ingen mening at begrænse sig her.

2.5.1 Lugt

Som tidligere nævnt kan vi ikke anerkende lugtberegningerne på grund af fejlagtige afstande.

Vi stiller desuden spørgsmålstejn ved Miljøkryds. Vi kan forstå at det er anerkendt i klagenævnets afgørelse NMK132-00872 men kan ikke se det er optaget på teknologilisten og ønsker yderligere dokumentation for at det har den indregnede effekt.

Der kunne være væsentlige parametre fra den nævnte sag der er anderledes i denne sag. På side 28 fremgår naboer i det åbne land.

Her undrer det os at ejendommen overmarksvej 9 ikke fremgår.

Denne ejendom blev solgt i sommeren 2019 og er IKKE underlagt landbrugspligt da der kun er 11000 m2 grund til ejendommen.

Hvis en landbrugsejendom med beboelse efter udstykning eller arealoverførsel vil blive under 2 ha, skal landbrugspligten ophæves.

Betyder det at nævnte ejendom ikke har fået materialet tilsendt og ikke er medtaget i OML beregningerne

Kommunes bemærkninger:

Alle naboer inden for konsekvenszonen har fået udkast til godkendelse tilsendt.

Ophævelse af landbrugspligt hører under Landbrugsstyrelsen, og kan ophæves, når ejendom bliver under 2 ha.

Figur 2.7

Det kan undre os at man formår at få vinden til at opføre sig på denne måde. Det er pudsigt at vindangivelsen kan standse lige foran alle ejendomme, samt lave et gevaldigt sving på overmarksvej 11, og det vil vi gerne have en uddybende forklaring på.

Kommunes bemærkninger:

Beregningerne er foretaget på baggrund af 10 års vejrdata fra Ålborg, jf. Miljøstyrelsens vejledning.

Det er Skanderborg kommunes pligt at sørge for at vejene er i en trafikal forsvarlig stand. Det er de ikke med den mængde store maskiner der dagligt kører på vores veje.

Det viser seneste uheld, med stor hænger der kørte i grøften med tankvognen fyldt med valle, meget tydeligt.

Vi kan igen kun bakke om de bemærkninger der er kommet fra Bjedstrupvej 9B, og skal gøre opmærksom på at der har været afholdt borgermøde i Alken om netop den farlige trafik af landbrugsmaskiner gennem byen, ligesom mindre

landsbyer i området og børns skoleveje er plaget af den meget tunge og voldsomme trafik der er med landbrugsmaskiner.

Ydermere er der flere broer i området, hvor landbrugsmaskinerne simpelthen ikke kan køre over, på grund af størrelse og vægt, hvilket giver en yderligere øget belastning, der hvor de kan færdes.

I de gode gamle dage, lå jorden omkring ejendommen, og man kørte nærmest direkte ud på egen mark.

Det var de asfalterede biveje indrettet efter i det åbne land og de små landsbyer.

Nu er det kæmpe maskiner og store lastbiler med sættevogne/hængere der kører rundt, hvor der dårligt er plads til at 2 almindelige biler passerer hinanden uden at trække ud i rabatten (der i øvrigt også ødelægges).

Der er ikke plads til andre end landmanden i dag!

Hvad vil Skanderborg kommune gøre for at afhjælpe dette?

2.5.7 Transporter til og fra ejendommen.

Vi mangler et skema der viser transporter i nu-drift og efter 1. og 2. etape, hvordan skal vi ellers forholde os til det?

Det angivne antal transporter der er nævnt i projektbeskrivelsen stemmer ikke overens med vores observationer i nuværende drift.

Ved en hurtig gennemgang ligner det minimum 3500 kørsler til og fra ejendommen årligt – dette er ekskl. Interne kørsler (og evt. rengøringskørsel, når maskiner skal vaskes på godkendte vaskepladser) samt markarbejde.

Kan det virkelig være rigtigt at man godkender det uden at vejenes tilstand er tilpasset dette?

Hvad er normal arbejdstid – nogle steder skriver i 6-18 andre steder skriver i 7-18 så hvad er gældende? Normalt ude i samfundet regner man normal arbejdstid mellem 7-17.

Som det er lige nu hersker det vilde vestens regler, **STØRST KOMMER FØRST**.

Tankbilen med Valle kommer flere gange ugentlig også i weekenderne, der bliver også leveret foder i weekenden. På hverdage starter de første transporter omkring kl. 05.00.

Så hvordan vil I sikre at vi naboer kan få vores nattesøvn da vi også har et arbejde der skal passes?

Der produceres og leveres foder til ejendommen på Vroldvej dette sker typisk kl. 7 midt i den værste morgentrafik.

Der er flere naboer der har indberettet til den lokale landbetjent at ansøger konsekvent taler i håndholdt telefon mens han kører lastbil og traktor med anhænger.

Det kan undre at man har råd til et så økonomisk voldsomt byggeri når man ikke har råd til at købe et trådløst head-set til få hundrede kroner, så landets love, samt sikkerheden på vores børns skolevej respekteres.

2.5.8 Andet om befolkningens og menneskers sundhed.

Risikoen for MRSA skøjter man meget belejligt over, men så vidt vides, er det kommunens ansvar at forholde sig til borgernes sundhed.

Hollandske målinger/undersøgelser samt andre undersøgelser, 12 i alt, i øvrigt sendt til miljøminister Lea Wermelin, noget af det bragt i TV2, dokumenterer en klar sammenhæng mellem svin og luftvejssygdomme, se vedhæftede bilag, men dette vælger man ligeledes ikke at forholde sig til. Hvorfor?

Kommunes bemærkninger:

Se kommunes indledende bemærkninger om MRSA.

2.6.1. Jord og grundvand

Følsoomt drikkevandsindvindingsområde skriver Skanderborg kommune med den ene hånd, hvorefter man med den anden uddeler tilladelse til egen indvinding af 44.000 m³ vand, (hvor der i ansøgningen anføres behov for 25.000 m³), hvor der må sprøjtes i en afstand på kun 5 meter.

Dette i et område, hvor man må formode at det vand der hentes op til drikkevand til mennesker, er forbundet i reservoiret. Det er ganske uforståeligt.

Man burde måske også som kommune se på, hvad man selv har besluttet politisk for at sikre drikkevand i kommunen i stedet for bare at skøjte henover dette.

Vi ønsker en klar forklaring på hvorfor man tilsidesætter politiske beslutninger.

Vi skal gøre opmærksom på, at det der ledes i dræn til Langdal Bæk, reelt ender i Mossø der er natura 2000 område.

Mossø er af Skanderborg kommune udlagt som drikkevandsreserve. Hvordan giver dette mening?

Har man forholdt sig til klimaændringerne, og betyder den øgede nedbørsmængde en øget udvaskning til den omkringliggende natur?

Vi ønsker oplyst hvorvidt der er givet dispensationer til brug af forbudte sprøjtemidler på nogle af Karl Ole Jokumsens bedrifter.

Kommunes bemærkninger:

Der er truffet en selvstændig afgørelse vedr. indvinding af drikkevand.

Kommunen er ikke myndighed i forhold til sprøjtemidler, men er ikke bekendt med at der er givet dispensationer. Derudover indgår drift af arealerne ikke i en miljøgodkendelse af anlæg til husdyrproduktion.

2.7. Natur

Ja den er der snart ikke noget tilbage af.

Hvordan kan man give tilladelse til en merdeposition i forhold til nu-drift i etape 1? I forhold til husdyrgodkendelsesloven er dette ikke tilladt, sådan som vi læser loven. Forklaring udbedes.

2.7.2. Anden beskyttet natur, kategori 2 og 3 natur:

Hvordan er man kommet frem til vurderingen? Efter vores opfattelse er overdrevet allerede ødelagt af landbruget, "så det betyder nok ikke det store om det ødelægges fuldstændigt"?

Burde man ikke i sin vurdering medtage det forhold at etape 1 vil give en yderligere belastning, da der kommer flere dyr på ejendommen?

Det forekommer at være meget teoretiske tal og udokumenterede vurderinger, der ikke nødvendigvis har det korrekte/forventede udfald.

Man skal i den forbindelse huske på at det alt sammen er gennemsnitsberegninger, og da ejeren af Østermarksvej 11 er en meget effektiv landmand, må man også formode at han er i stand til at producere langt flere enheder end en gennemsnitslandmand.

Har kommunen på noget tidspunkt undersøgt hvor mange svin/smågrise der reelt produceres på ejendommen?

Dette burde ikke være problematisk da han jo leverer til Danish Crown, som jo må have dokumentation for det indleverede fra Karl Ole Jokumsen.

Det burde man måske, så man kunne få reelle fakta på bordet.

De af Skanderborg kommune fastsatte tålegrænser omkring mosen anser vi for at være i den høje ende.

Nu har man så fundet ud af hvordan man får forurening til at fordele sig mest hensigtsmæssigt i vand.

Det vil vi meget gerne have forklaret- hvordan får man forurening i samme mose til at fordele sig på en bestemt måde?

Er det lovligt at opdele så lille en mose i områder, og på hvilken baggrund?

Normalt når man vurderer tålegrænser går man efter at ramme det lave tal. Hvorfor vælger Skanderborg kommune konsekvent at gå efter det højeste tal?

Der skal ikke meget afvigelse til før det går galt.

Med hvilken begrundelse foretager Skanderborg kommune deres vurderinger af tålegrænser? Det undrer os at man i den grad baserer hele godkendelsen på vurderinger i stedet for fakta. Vi ønsker dokumentation.

Det undrer os at Skanderborg kommune både varetager Miljø og teknik i samme afdeling. Er det ikke at sætte ræven til at vogte høns?

Det er vores opfattelse at Skanderborg kommune sætter husdyrgodkendelsesloven over naturbeskyttelsesloven hvilket tidligere er påtalt af Nævnenes hus.

Burde man i øvrigt ikke også se på kumulationen til mosen, med mosen som udgangspunkt. Hvor mange forureningskilder er der til mosen, og hvad er den samlede udledning fra alle de omkringliggende landbrugsejendomme?

Kommunes bemærkninger:

I godkendelsen er kommunens vurderinger af naturen beskrevet. Dokumentationen foreligger i form af artslister for områderne, som offentliggøres på i den nationale database Naturdata.

Hvordan kumulation skal beregnes og vurderes fremgår af husdyrbrugsloven.

Emissionerne beregnes i ansøgningssystemet på baggrund af produktionsarealet, ikke antallet af dyr.

2.7.1. Natura 2000, kategori 1 natur.

Den store (snart uddøde) Vandsalamander kan tåle rigtig meget i vores område- kan det nu også have sin rigtighed?

Vi vil gerne bede om dokumentation jf. afgørelse fra nævnenes hus 18.2.2019 side 16, stk. 3.3

2.8.1 Ammoniakemission

Tabel 2-7 bat niveau for nuværende og fremtidig produktion ønskes forklaret, da vi slet ikke kan få sammenhæng i tallene.

Kommunes bemærkninger:

Tabellen viser ammoniakfordampningen i etape 1 og etape 2 (ansøgt produktion), med de tiltag som er nødvendige for at leve op til BAT, og med de tiltag som er nødvendige for at leve op til BAT og de krav kommunen har stillet til ammoniakdeposition på natur.

2.8.2 fodring.

I skriver "se yderligere beskrivelse i den miljøtekniske redegørelse" hvor i det 400 sider digre værk, tænker i at vi skal finde det?

Supplerende bemærkninger fra ansøger:

Krav til fodring er pr. 1 januar 2020 fastsat ved lov. Der er krav til at optimere både råprotein og fosfor behov ved enten fasefodring (forskellige blandinger i forskellige aldre af grisene) eller valg af specifikke fodermidler, hvilket også er det som fremgår at redegørelsen.

2.8.3 vand og energiforbrug:

Hvordan kan det være at man ikke har bedt ansøger om at montere solceller på de sydvendte tage?

Med det enorme energiforbrug, giver det ingen mening ikke at kræve dette. Hvad er grunden?

Man er nødt til at anerkende at der er vedtaget en klimalov, og hvad har man tænkt sig at gøre for at indregne klimatiltag i godkendelsen.

Hvorfor er der ingen krav til genanvendelse af regnvand i godkendelsen?

Med venlig hilsen

Kommunes bemærkninger:

Solceller vil muligvis være en god ide. Da alle høringsvar er sendt til ansøger til kommentering, er ideen givet videre.